

# Manuál začínajúceho sociálneho pedagóga v škole

*Mgr. Simona Kunčaková*

*September 2021*

Tento projekt je financovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

## ABSTRAKT

KUNČAKOVÁ, Simona: *Manuál začínajúceho sociálneho pedagóga v škole*. Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie. Národný projekt - Šandardizáciou systému poradenstva a prevencie k inklúzii a úspešnosti na trhu práce. Bratislava, 2020, s. 159.

Manuál popisuje základné charakteristiky práce sociálneho pedagóga v škole. Venuje sa najčastejším praktickým činnostiam, s ktorými sa môže začínajúci sociálny pedagóg stretnúť v bežnej praxi. Uvádza praktické príklady a konkrétne činnosti v súlade s jeho kompetenčným profilom vo vzťahu ku všetkým aktérom edukácie - žiakom, pedagógom, odborným zamestnancom i zákonným zástupcom. Analyzuje tiež spoluprácu sociálneho pedagóga s ďalšími oslovenými subjektmi, ktoré môžu participovať pri riešení rôznych problémov. Práca celkovo sprostredkúva konkrétne príklady sociálno - pedagogickej činnosti, ako i možné riešenia niektorých problematických situácií v súlade s platnou legislatívou.

*Kľúčové slová:* sociálny pedagóg v škole, model práce sociálneho pedagóga, prevencia v škole, možnosti kooperácie sociálneho pedagóga v škole.

# Obsah

<b>2. Zoznam skratiek.....</b>	<b>6</b>
<b>3. Úvodné slová k príprave manuálu.....</b>	<b>8</b>
<b>4. Sociálny pedagóg v škole.....</b>	<b>9</b>
4.1 Kto je sociálny pedagóg a prečo je v škole potrebný?.....	9
4.2 Príklady benefitov činnosti sociálneho pedagóga identifikované v školskej praxi.....	11
4.3 Pracovný priestor a princípy práce sociálneho pedagóga.....	12
4.4 Odporúčané základné odborné zdroje, nástroje a edukačné prostriedky v práci sociálneho pedagóga.....	13
4.5 Všeobecné rady pri štarte sociálneho pedagóga v škole.....	14
4.6 Všeobecné informácie od Vás pre rodičov.....	15
4.7 Etika práce sociálneho pedagóga.....	16
<b>5. Model práce sociálneho pedagóga v škole.....</b>	<b>17</b>
5.1 Kompetenčný profil a základné úlohy/činnosti sociálneho pedagóga.....	18
5.2 Príprava plánu práce sociálneho pedagóga.....	18
5.3 Vzdelávanie a vzdelávacie potreby začínajúceho sociálneho pedagóga.....	19
<b>6. Klientela sociálneho pedagóga v škole.....</b>	<b>20</b>
<b>7. Prevencia a intervencia v škole.....</b>	<b>21</b>
7.1 Prevencia v škole.....	22
7.2 Intervencia v škole.....	25
7.3 Metodické zdroje.....	26
7.4 Sociálny pedagóg a prevencia šikanovania v škole.....	28
7.5 Sociálny pedagóg a záškoláctvo.....	28
7.6 Sociálno-právna ochrana dieťaťa/žiaka a povinnosť školy.....	30
<b>8. Sociálny pedagóg a žiak so ŠVVP.....</b>	<b>33</b>
<b>9. Sociálny pedagóg a práca s deťmi pochádzajúcimi zo SZP.....</b>	<b>34</b>
9.1 Ako pracovať s deťmi zo SZP?.....	36
<b>10. Sociálny pedagóg a práca so slabo prospievajúcimi a nepospievajúcimi deťmi v škole .....</b>	<b>40</b>
<b>11. S kým sociálny pedagóg kooperuje?.....</b>	<b>41</b>

<b>12. Spolupráca sociálneho pedagóga pri autoevalvácii školy.....</b>	<b>47</b>
<b>13. Prelínanie práce sociálneho pedagóga a práce iných odborných/pedagogických zamestnancov školy.....</b>	<b>51</b>
<b>14. Práca sociálneho pedagóga počas dištančného vzdelávania.....</b>	<b>53</b>
<b>Záver.....</b>	<b>55</b>
<b>Zoznam použitej literatúry.....</b>	<b>56</b>
<b>Zoznam príloh.....</b>	<b>60</b>
1. Legislatívny servis sociálneho pedagóga.....	61
2. Plán činnosti sociálneho pedagóga v školskom roku 2020/2021 .....	67
3. Časový harmonogram sociálneho pedagóga v školskom roku 2020/2021 .....	73
4. Prehľad štvrtročnej činnosti sociálneho pedagóga v škole, júl- september 2020.....	80
5. Prehľad štvrtročnej činnosti sociálneho pedagóga v škole, apríl- jún 2020 .....	83
6. Prehľad štvrtročnej činnosti sociálneho pedagóga v škole, január-marec 2020.....	87
7. Štruktúra programu adaptačného vzdelávania začínajúceho sociálneho pedagóga .....	90
8. Individuálny súhlas do 18 rokov - odborná sociálno-pedagogická starostlivosť.....	93
9. Skupinový súhlas do 18 rokov - účasť na skupinových aktivitách.....	97
10. Záznam z rozhovoru .....	101
11. Záznam z konzultácie .....	103
12. Záznam z pozorovania .....	105
13. Metódy prevencie.....	107
14. Konkrétne príklady niektorých preventívnych činností v škole .....	112
15. Popis vzdelávacieho projektu ASFK - Filmový kabinet deťom - pásma animovaných filmov.....	114
16. Smernica o prevencii a riešení šikanovania v škole - príloha k školskému poriadku .....	116
17. Záznam o riešení šikanovania .....	128
18. Hlásenie vymeškaných hodín pre zriaďovateľa .....	130
19. Informácia o zanedbávaní školskej dochádzky pre zriaďovateľa .....	132
20. Hlásenie počtu neospravedlnených hodín – ÚPSVaR .....	135
21. Zaslanie listinných dôkazov k záškoláctvu žiaka - PZ SR .....	137

22. Charakteristika dieťaťa č. 1 - žiak s ADHD a zmiešanou špecifickou vývinovou poruchou.....	139
23. Charakteristika dieťaťa č. 2 - žiak s poruchou správania .....	142

## 2. Zoznam skratiek

Skratky používané v tomto materiáli:

ASFK	- Asociácia slovenských filmových klubov
AV	- Adaptačné vzdelávanie
BOZPaPO	- Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci a Požiarna ochrana
CAN	- pôvodne angl. termín Child Abuse and Neglect, v slovenskej terminológii syndróm týraného, zanedbávaného a zneužívaného dieťaťa.
CDR	- Centrum pre deti a rodiny
CPPPaP	- Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie
CŠPP	- Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva
DC	- Diagnostické centrum
GDPR	- General Data Protection Regulation (všeobecné nariadenie na ochranu osobných údajov)
CHIPS	- Childline in Partnership with Schools (Program vrstovníckej podpory zameraný na rozvoj vrstovníckych vzťahov medzi školákmi, s cieľom prevencie pred nežiaducimi javmi)
IVP	- Individuálny vzdelávací program
LVS	- Liečebno-výchovné sanatórium
MPC	- Metodicko-pedagogické centrum
MŠVVaŠ SR	- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MsÚ	- Mestský úrad
MZ	- Metodické združenie
NDS	- Nadácia deti Slovenska
NKS	- narušená komunikačná schopnosť
NP Štandardy	- Národný projekt „Štandardizáciou systému poradenstva a prevencie k inklúzii a úspešnosti na trhu práce“

PK	- Predmetová komisia
PL	- pracovné listy
PP	- preventívny program/ preventívne programy
PZ SR	- Policajný zbor
RC	- Reedukačné centrum
SCŠPP	- Súkromné centrum špeciálno- pedagogického poradenstva
SČK	- Slovenský červený kríž
SZP	- sociálne znevýhodnené prostredie
ŠPT	- školský podporný tím
ŠPÚ	- Štátny pedagogický ústav
ŠIOV	- Štátny inštitút odborného vzdelávania
Školský zákon	- Zákon č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní v znení neskorších predpisov
Šk.r.	- školský rok
ŠŠI	- Štátna školská inšpekcia
ŠkVP	- Školský vzdelávací program
ŠVVP	- špeciálna výchovno-vzdelávacia potreba
ÚPSVaR	- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
VĽP	- výchova k ľudským právam
VMR	- výchova k manželstvu a rodičovstvu
VPU	- vývinové poruchy učenia
VÚDPaP	- Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
ZŠ	- Základná škola
ZZ	- zdravotné znevýhodnenie

### 3. Úvodné slová k príprave manuálu

Predkladaný Manuál začínajúceho sociálneho pedagóga v škole vznikol v spolupráci s Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie, ktorý od 1. júna 2019 realizuje národný projekt Štandardizáciou systému poradenstva a prevencie k inklúzii a úspešnosti na trhu práce. Manuál je jedným z množstva materiálov, ktorý môže prispieť k efektívnemu a kvalitnému fungovaniu inkluzívneho modelu školy, čím sa tiež podporí kvalita procesov v multidisciplinárnom prístupe k dieťaťu a jeho rodine.

V materiáli, ktorý vám prinášame, vychádzame z princípov bežnej školskej praxe a praktických skúseností, ktoré sú v súlade s platnou legislatívou. Manuál je jedným z oporných materiálov v nastavení praktických odborných činností najmä začínajúcich sociálnych pedagógov v inkluzívnom modeli vzdelávania slovenskej školy. Poskytuje praktické rady a usmernenia súvisiace s činnosťou sociálneho pedagóga v prostredí školy, sprostredkúva príklady dobrej praxe, ktoré postupne vyplynuli z potrieb danej školy. Tiež môže pomôcť sociálnemu pedagógovi zorientovať sa v školskej problematike a skorigovať postupy vlastnej práce, ale aj podporiť jeho sebazvedelávanie a profesijný rozvoj.

Materiál obsahuje aj rôzne vzory interných dokumentov sociálneho pedagóga zaužívaných v praxi, ktorých príprava vyplynula z potrieb bežnej školy a môžu byť sociálnemu pedagógovi nápomocné. Tieto vzorové dokumenty neboli v čase písania príručky nikde zadefinované, ich používanie preto nie je povinné.



## 4. Sociálny pedagóg v škole

Sociálny pedagóg v škole je v súčasnosti nevyhnutným článkom podpory celého procesu školskej inklúzie. Súhlasíme s Kováčovou (2019), ktorá inklúziu vníma ako proces usilujúci sa o stieranie akýchkoľvek rozdielov, predstavujúci spoločenstvo ľudí bez ohľadu na to, či majú odlišnosti alebo nie.

Aj sociálny pedagóg v tomto koncepte môže predstavovať jeden z kľúčových prvkov inkluzívneho vzdelávania, ktorý dokáže prispieť k podpore detí s rôznymi odlišnosťami a bez rozdielu.

Každá inkluzívna škola by teda mala v súčasnosti zamestnávať nielen školského psychológa či špeciálneho pedagóga, ale aj odborného zamestnanca - sociálneho pedagóga. Ten je okrem svojich kolegov v procese optimálnej edukácie všetkých detí bez rozdielu súčinný pri riešení rôznych, menej či viac závažných problémov a situácií. Je pochopiteľné, že veľkosť jeho úväzku by sa mala pohybovať v závislosti nielen od počtu detí, ktoré školu navštevujú, počtu vzniknutých problémov, ktoré škola musí riešiť, ale aj od individuálnych charakteristík príslušnej kategórie školopovinných detí.

### 4.1 Kto je sociálny pedagóg a prečo je v škole potrebný?

Podľa [Zákona č.138/2019](#) o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov predstavuje sociálny pedagóg **ďalšiu kategóriu odborných zamestnancov**. Túto pozíciu definuje presnejšie § 27, odstavec (3) nasledovne:

*„Sociálny pedagóg a) vykonáva preventívne činnosti, b) poskytuje poradenstvo a intervenciu so zameraním na deti a žiakov s rizikovým správaním, ohrozených sociálno-patologickými javmi a zo sociálne znevýhodneného prostredia, c) poskytuje poradenstvo zákonným zástupcom, pedagogickým zamestnancom a odborným zamestnancom, d) vykonáva sociálno-pedagogickú diagnostiku prostredia a vzťahov, osvetovú činnosť a ďalšie činnosti v sociálno-výchovnej oblasti.“*

Je všeobecným trendom, že väčšina už nielen mestských, ale i vidieckych škôl sa pokúša postupne v praxi aplikovať inkluzívny model vzdelávania. Je evidentné, že v školách bežného typu dochádza (okrem nárastu počtu detí so ZZ) u detí k častejšiemu výskytu sociálno-patologických javov a narastaniu počtu detí v kríze. Školy nedokážu v optimálnej miere riešiť uvedené problémy a zabezpečiť tak saturáciu potrieb všetkých detí bez rozdielu.

Z daného stavu vyplýva nevyhnutnosť zabezpečiť v školách nielen adekvátnu psychologickú či špeciálno-pedagogickú starostlivosť, ale i sociálno-pedagogickú podporu a servis.

Dnes moderná škola vyžaduje (alebo aspoň by mala vyžadovať) systematickú intervenciu všetkých členov školského podporného tímu, ktorá zahŕňa priamu prácu s deťmi v triedach, v skupinách a v rámci individuálnych konzultácií. Centrom záujmu celého inkluzívneho tímu je teda dieťa, ktoré do školy síce prichádza so svojimi problémami, ale odchádza vypočuté, pochopené a spokojné.

Víziou každej modernej školy by teda malo byť poskytnutie rovnosti príležitostí na vzdelávanie, úspešný priebeh a ukončenie edukácie, zvládnutie krízových situácií a adekvátna sociálna inklúzia.

Sme presvedčení, že bez pomáhajúcich profesií (a ňou je i profesia sociálneho pedagóga) nedokáže škola tieto potreby detí adekvátne saturovať.

Z našej školskej praxe jednoznačne vyplýva, že práve zamestnaním sociálneho pedagóga môže škola očakávať, resp. dosiahnuť tieto výsledky:

- poskytnutie rovnakých príležitostí na vzdelávanie všetkým deťom bez rozdielu (nielen so ZZ), ale aj deťom v kríze, s rôznymi odlišnosťami, sociálne znevýhodneným deťom a pod.,
- zmiernenie ich adaptačných, komunikačných a sociálnych problémov a rozvoj jednotlivých zložiek osobnosti,
- zlepšenie klímy v triedach, v škole, skvalitnenie prípravy edukácie a organizácie činností detí, zlepšenie disciplíny v triedach a skupinách,
- dostupnosť sociálno-pedagogického poradenstva a služieb pre deti, zákonných zástupcov a pedagógov,
- prevenciu a elimináciu vzniku problematického správania a sociálno-patologických javov detí,
- skorú diagnostiku porúch a identifikovanie problémov súvisiacich s edukáciou,
- nižšiu mieru záťaže pedagóga pri riešení rôznych problémov v správaní detí, čo má pozitívny dopad na ich prípravu na vyučovanie a priamu činnosť s deťmi,
- zlepšenie kooperácie medzi pedagógmi a vedením školy, zlepšenie spolupráce so zákonnými zástupcami detí.

Každé dieťa prichádza do školy zvedavé, s množstvom otázok a očakávaní. Prináša si so sebou balíček, v ktorom sú ukryté jeho osobné skúsenosti či problémy z najbližšieho sociálneho prostredia – rodiny, alebo aj zo širšieho sociálneho okruhu, v ktorom sa pohybuje. Ten je prirodzene v škole doplnený i rôznymi školskými situáciami a problémami. Každé dieťa získava skúsenosti a uspokojuje svoje potreby prostredníctvom rôznych činností. Toto všetko sa uskutočňuje v jeho najprirodzenejšom prostredí (okrem rodiny) - v škole. A je úplne jedno v akej.

V tomto ponímaní môže byť práve sociálny pedagóg prvým aktérom (okrem triedneho učiteľa, či iného vyučujúceho pedagóga), ktorý môže, resp. dokáže identifikovať možný problém, potreby dieťaťa a zabezpečiť tak jeho podporu.

Škola, ktorá zamestnáva sociálneho pedagóga, dokáže reagovať prostredníctvom jeho odbornej činnosti hneď alebo postupne, podľa určitého systému.

Pre školu (a najmä pre deti a pedagógov) je vysokým benefitom, že sociálny pedagóg má možnosť pracovať s deťmi individuálne, ale aj v skupinách, čím sa mu otvára možnosť pracovať s detským kolektívom, rovesníckymi vzťahmi či konfliktmi, možnosť spoznať klímu triedy a patrične ju kreovať, zmapovať výskyt rôznych sociálno-patologických javov a adekvátne im predchádzať. Tiež má možnosť intenzívne komunikovať s rodičmi detí i pedagógmi a usmerniť ich postupy, ktoré vedú ku korigovaniu rizikového správania dieťaťa. Významná je tiež i jeho osvetová činnosť a ďalšie preventívne aktivity najmä v sociálno-výchovnej oblasti.

## 4.2 Príklady benefitov činnosti sociálneho pedagóga identifikované v školskej praxi

Realizáciou aktivít sociálneho pedagóga môže škola očakávať tieto výsledky:

### u detí so ŠVVP:

- ✓ poskytnutie rovnakých príležitostí na vzdelanie i výchovu viacerým deťom,
- ✓ zmiernené adaptačné ťažkosti,
- ✓ zlepšené nadväzovanie prirodzených kontaktov s okolím, nižší výskyt komunikačných a sociálnych problémov,
- ✓ zlepšené vzťahy v skupine,
- ✓ skvalitnená príprava na vyučovanie a výsledky,
- ✓ skvalitnená organizácia činností detí,
- ✓ zlepšená disciplína,

### u intaktných detí:

- ✓ zvýšená efektivita vzdelávania,
- ✓ podpora rozvoja jednotlivých zložiek osobnosti,
- ✓ zvýšenie pozornosti venovanej deťom, ktoré ju potrebujú,

### u všetkých detí:

- ✓ optimalizácia a skvalitnenie podmienok vzdelávania všetkých detí a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu,
- ✓ zabezpečená rovnosť príležitostí v edukačnom procese,
- ✓ zlepšená celková klíma v triedach, v škole a spätná väzba,
- ✓ dostupnosť sociálneho poradenstva a služieb s osobitným zreteľom na proces výchovy a vzdelávania,
- ✓ zlepšené výsledky a podpora rozvoja jednotlivých zložiek osobnosti detí, zlepšenie školskej úspešnosti,
- ✓ predchádzanie a eliminácia vzniku problematického správania a sociálno-patologických javov,
- ✓ skorá diagnostika porúch súvisiacich s výchovou a vzdelávaním, skrátenie času na identifikovanie problémov u detí a zvýšenie efektívnosti pri ich následnom riešení,
- ✓ uspokojovanie potrieb každého dieťaťa školy,
- ✓ zvyšovanie empatie, porozumenia a tolerancie,
- ✓ využívanie nových, aktivizujúcich metód vo vyučovaní,
- ✓ možnosť získať pocit „byť súčasťou jednej komunity“,
- ✓ zvýšenie informovanosti v oblasti inkluzívneho vzdelávania,

### u pedagógov:

- ✓ nižšia miera záťaže učiteľa pri priamej činnosti s deťmi,
- ✓ zlepšená kooperácia medzi pedagógmi, odbornými zamestnancami a vedením školy,
- ✓ dostupnosť a poskytovanie sociálno-pedagogického vzdelávania (resp. osvedčenia), sociálno-pedagogickej podpory,
- ✓ zvýšenie informovanosti v oblasti inkluzívneho vzdelávania,

- ✓ zvýšené profesijné kompetencie,

u rodičov:

- ✓ dostupnosť a poskytovanie sociálnej podpory a vzdelávania (osvety) rodičom,
- ✓ zvýšenie informovanosti v oblasti inkluzívneho vzdelávania,
- ✓ zlepšenie spolupráce s rodičmi detí.

## Ďalšie benefity činnosti sociálneho pedagóga pre školu

- primárna a sekundárna prevencia priamo v škole,
- zefektívnenie sociálnej diagnostiky,
- lepšie poznanie potrieb detí,
- zlepšenie komplexného napredovania detí v škole,
- zefektívnenie edukačného procesu priamo v škole,
- intenzívna vzájomná spolupráca v triede vo vzťahoch žiak - žiaci - učiteľ - odborný zamestnanec,
- zlepšenie procesu prekonávania sociálnych bariér detí,
- zefektívnenie interakcií s rodičmi pravidelnými konzultáciami.

### 4.3 Pracovný priestor a princípy práce sociálneho pedagóga

Je nevyhnutné, aby sociálny pedagóg mal pre svoju odbornú činnosť vlastnú miestnosť, ktorá je jasne a zrozumiteľne označená. Okrem vhodného nábytku pre konzultácie (kreslá, stoličky, konferenčný stolík) je vhodné, aby miestnosť štandardne obsahovala pracovný stôl pre zamestnanca, menší pracovný stôl pre žiaka, uzamykateľnú skriňu na dokumentáciu, pripojenie k internetu, počítač a tlačiareň.

Sociálny pedagóg musí vo svojej práci dodržiavať „politiku čistého stola“ a všeobecné nariadenie na ochranu osobných údajov – GDPR. Dokumenty, ktoré obsahujú citlivé a osobné údaje, s ktorými momentálne sociálny pedagóg nepracuje, sa nemôžu nachádzať na pracovnom stole. Obrazovka pracovného počítača musí byť tiež uzamknutá („politika čistej obrazovky“).

Nie je výnimočné, že škola, ktorá sociálneho pedagóga zamestnáva (najmä z priestorovo-technických dôvodov, alebo z dôvodu neznalosti jeho kompetencií a pracovnej náplne), mu vymedzí pracovný priestor napríklad v školskej knižnici, rôznych kabinetoch, školskej jedálni alebo zborovni. Takéto priestory sú nevhodné a nevytvárajú pre sociálneho pedagóga optimálne pracovné podmienky pre realizovanie jeho odbornej činnosti.

Je potrebné si uvedomiť, že práca sociálneho pedagóga je veľmi premenlivá. Každý starostlivo naplánovaný pracovný deň sa v priebehu dňa zákonite zmení. Tento proces je ovplyvnený rôznymi školskými situáciami, či faktormi, ktoré nemožno predvídať (nálada dieťaťa, nečakaná situácia v rodine a reakcia na ňu, choroba, aktuálny neúspech, konflikt v skupine medzi rovesníkmi a pod.).

Je teda žiaduce, aby miestnosť sociálneho pedagóga bola určená len pre výkon jeho sociálno-pedagogickej činnosti. Pracovný priestor by nemalo používať viacero odborných zamestnancov

nepretržite naraz (uplatnenie princípu anonymity napr. pri diagnostikovaní žiaka, či poskytovaní poradenstva zákonným zástupcom).

Sociálny pedagóg nesmie tiež zabúdať i na to, že základným princípom jeho práce je „zachovávať mlčanlivosť a dôverný vzťah medzi samotným sociálnym pedagógom, deťmi, pedagógmi a rodičmi“. Tento princíp bližšie popisujeme v samostatnej podkapitole „Etika práce sociálneho pedagóga“.

#### 4.4 Odporúčané základné odborné zdroje, nástroje a edukačné prostriedky v práci sociálneho pedagóga

- diagnostické nástroje (mapujúce postoje, názory, spokojnosť, mieru záťaže detí, pedagógov, rodičov, Dotazník o vydieraní a šikanovaní, Dotazník o trávení voľného času, Naša trieda apod.),
- sociometrické hárky (napr. sociálnych vzťahov, skupinovej dynamiky v triede, jednotlivých pozícií žiakov v kolektíve - hviezda, vodca, jadro triedy, čierna ovca, outsider),
- odborná literatúra: legislatívne minimum sociálneho pedagóga, knižné publikácie, monografie, odborné časopisy (napr. Manažment školy v praxi, Sociálna prevencia, Prevencia, Mládež a spoločnosť, Sociálna pedagogika, Prohuman, Pedagogická revue, Vychovávateľ, Mládež a spoločnosť, Rodina a škola, Maják nádeje, Alkoholizmu a drogové závislosti, Sociálna práca, Fórum sociálnej politiky, zborník Sociália), internetové zdroje (<https://vudpap.sk/odborny-portal/>, <https://www.minedu.sk/regionalne-skolstvo/>, <https://www.statpedu.sk/sk/>, <https://mpc-edu.sk/sk/>),
- podporné intervenčné materiály (obsahujúce obrázky bežných činností denného režimu, týždenného režimu, kalendára, domácich prác, smajlíkov a pod., vhodné najmä pre deti s rôznymi komunikačnými ťažkosťami. Sú veľmi dobre využiteľné pri práci s deťmi zo SZP, ktorým je potrebné nastaviť harmonogram práce a režim denných činností,
- kolekcia fotografií a príbehov zo života detí,
- hry na rozvoj komunikačných schopností,
- PL na rozvoj komunikačných schopností (Pramienok, Kolotoč, Vyslov, čítaj maličká) - vhodné najmä na prácu s deťmi zo SZP,
- obrázkový materiál,
- krabicové úlohy na rozvoj jemnej motoriky (tvary, farby, pexeso, ovocie, zelenina),
- materiál na rozvoj hrubej a jemnej motoriky – prekážková dráha, fit lopta, šnurovanie, prevliekanie podľa predlohy a pod.,
- skladačky – spájanie, skladanie útvarov z kociek, skladačka ľudské telo,
- výtvarný a technický materiál,
- relaxačné pomôcky (modelovacia hmota, úchopový vankúšik, koliesko, loptička, ryžové vrečko a pod.),
- iné, podľa vlastného uváženia, v závislosti od plánovanej aktivity.

V rámci odporúčaného materiálneho vybavenia sú niektoré pracovné listy, resp. pomôcky primárne určené pre deti s NKS alebo VPU. Avšak vzhľadom k tomu, že sociálny pedagóg pracuje i s deťmi pochádzajúcimi zo SZP, ktorých špecifické funkcie potrebné k rozvíjaniu školských zručností sú značne oslabené, môže byť predkladaný pracovný materiál sociálnemu pedagógovi značne nápomocný.

## 4.5 Všeobecné rady pri štarte sociálneho pedagóga v škole

- ✓ Zviditeľnite význam a možnosť pomoci sociálneho pedagóga v škole:
  - Informujte svojich kolegov v rámci pracovných porád a zasadnutí pedagogickej rady (ale aj v rámci individuálnych rozhovorov s kolegami) o vašich kompetenciách, náplni práce, ale aj o možnostiach vzájomnej kooperácie.
  - Pravidelne ich oboznamujte o vlastnej odbornej činnosti, postupoch, práci a výsledkoch (vždy podľa aktuálnej potreby).
  - Prezentujte svoju prácu na nástenných novinách a informačných paneloch školy, alebo na jej webovej alebo facebookovej stránke.
  - Informujte kolegov o svojich konzultačných hodinách.
  - Predstavte sa na rodičovských schôdkach zákonným zástupcom.
  - Predstavte sa žiakom na triednických hodinách.
  - Umiestnite informačný panel, banner alebo nástenku v hlavnom vestibule školy.
  - Publikujte príspevky o realizovanej činnosti (v spolupráci so zriaďovateľom - obcou, mestom, krajom a pod.).
  - Zapájajte sa do procesu externého sieťovania sa odborníkov (v rámci neho prezentujte svoju funkciu i možnosti v škole, buďte súčasťou rôznych metodických stretnutí, zúčastňujte sa ďalšieho vzdelávania a pod.)
  
- ✓ O plánovaných aktivitách informujte vedenie školy a kolegov vždy vopred.
- ✓ Uvedomte si, že svoju sociálno-pedagogickú podporu/pomoc budete poskytovať deťom, zákonným zástupcom (rodičom), kolegom (pedagogickým i nepedagogickým), zástupcom spolupracujúcich zariadení.
- ✓ Berte do úvahy, že vysoké nároky zo strany detí, rodičov, ale i obrovský tlak na pedagógov spôsobujú, že váš kolega nie vždy dokáže optimálne zvládnuť rôzne školské situácie.
- ✓ Vedzte efektívnu komunikáciu s vedením školy a kolegami.
- ✓ Pozorujte socializáciu detí počas prestávok. (Táto forma činnosti je pre sociálneho pedagóga nesmierne prospešná! Získate vhľad do pedagogickej problematiky, zachováte si chladnú hlavu a nebudete od svojich kolegov – pedagógov požadovať nemožné!).
- ✓ Na riešenie vzniknutých situácií je potrebný pokoj.
- ✓ Môžete pomôcť kolegom i pri korigovaní správania detí.
- ✓ Sociálno-poradenskú a preventívnu činnosť plánujte dôsledne, tolerujte špecifické vlastnosti jednotlivých skupín a ich potreby.
- ✓ Preventívnu činnosť prispôbte danej vekovej kategórii, intelektu, sociálno-kultúrnemu zázemiu detí, potrebám a ich záujmom.
- ✓ Oboznámte svojich kolegov, že v rámci riešenia niektorých situácií sa budete musieť zúčastniť danej vyučovacej hodiny, prípadne vstúpiť do triedy i cez prestávky, počas ktorých budete skupinu/triedu/jednotlivcov pozorovať, či viesť s nimi jednoduchý rozhovor.
- ✓ Uistite kolegov, že nie je vo vašom záujme hodnotiť ich odborné/ pedagogické výkony.
- ✓ Buďte súčasťou žiackej rady školy/žiackeho parlamentu (je úplne v poriadku, keď budete činnosť v parlamente koordinovať, nebráňte sa tomu, obohatí Vás to).
- ✓ Taktiež (ak Vám to v škole ponúknu) si vyskúšajte úlohu jednotlivých koordinátorov v škole (VMR, VLP, protidrogová prevencia a prevencia sociálno-patologických javov). Veď napokon sa tieto kompetencie s vašimi prelínajú.

- ✓ Zúčastňujte sa podľa potreby aj zasadnutí triednych rodičovských združení.
- ✓ Odborné vzdelávacie vstupy/aktivity/témy prispôbujte požiadavkám a potrebám triedy, skupiny detí, triedneho učiteľa, či iného vyučujúceho.
- ✓ Diskutujte s triednymi učiteľmi o potrebách a problémoch detí, zmenách v správaní, zdaroch, pokrokoch, o vzťahoch v triede.
- ✓ Ponúknite zaujímavé témy, ktoré môžu byť súčasťou napríklad triednických hodín.
- ✓ Poskytnite svojim kolegom rady pri práci s triednym kolektívom (podpora rovesníckych vzťahov, zlepšovanie triednej klímy a pod.).
- ✓ Pýtajte si od kolegov, detí, rodičov spätnú väzbu, ktorá Vám pomôže pri skvalitňovaní sociálno-pedagogického servisu.
- ✓ Po dohode s triednymi učiteľmi sa vhodným spôsobom predstavte deťom v každej triede. Porozprávajte sa s nimi o vašej práci. Povedzte im, kedy a v akých prípadoch môžu prísť za vami, akou formou vás môžu kontaktovať, sprostredkujte im informáciu, že v určitých prípadoch budete potrebovať súhlas rodiča.
- ✓ Všetky údaje o osobných aspektoch žiaka považujte za prísne dôverné.
- ✓ Zverejnite svoj pracovný mail, prípadne telefónne číslo.
- ✓ Spolupracujte s rodinou a zlepšujte vzájomné vzťahy. Zapojte rodičov do života v škole.
- ✓ Podporte rodičov pri budovaní pozitívneho vzťahu detí ku škole, k učeniu, pomôžte im riešiť rôzne problémy v ich správaní.
- ✓ Riešte problémy multidisciplinárne, v spolupráci so školským podporným tímom, prípadne s poradenským zariadením, prizvite dieťa/žiaka a jeho rodiča/zákonného zástupcu, vychovávateľa CDR/profesionálneho rodiča. Postupujte v súlade s potrebami toho, kto to v škole naozaj potrebuje.
- ✓ Ak sa Vám množstvo problémov nahromadí (pokojne sa to môže stať), riešte ten, ktorý je najakútnejší.
- ✓ Načúvajte kolegom, veľa sa od nich môžete naučiť, samozrejme aj oni od vás.
- ✓ Zúčastňujte sa rôznych webinárov, seminárov, školení, postupne medzi nimi selektujte a vyberajte tie, ktoré vás oslovia, resp. ktoré potrebujete. Nemusíte byť predsa súčasťou všetkého.
- ✓ Ustrážte si v rámci zachovania svojho zdravia pracovnú dobu. Prirodzene sa vyskytnú i neodkladné a akútne situácie, ktoré budete musieť riešiť i mimo svojej pracovnej doby, ale bude to skôr ojedinelé.

#### 4.6 Všeobecné informácie od Vás pre rodičov

- Je vhodné, keď Vás riaditeľ školy predstaví hneď na začiatku školského roka, v prvý deň nástupu žiakov do 1. ročníka (verejne pred rodičmi).
- Rodičom sa prihovorte a predstavte svoju prácu, napríklad prostredníctvom webovej a facebookovej stránky školy, elektronického portálu Edupage (nezabudnite zverejniť možnosť dohodnúť si konzultáciu telefonicky, emailom, prípadne konzultačné hodiny).
- Každá škola má väčšinou v blízkosti hlavného vchodu do budovy školy, prípadne v jej vestibule umiestnenú informáciu o zamestnancoch školy či školskom manažmente. Je predpoklad, že aj vy budete jej súčasťou. Nezabudnite uviesť podrobné informácie o vás (meno, konzultačné hodiny, miestnosť, kontakt).
- Buďte súčasťou úvodných rodičovských združení, najmä v triedach 1. ročníka.
- Spravte si malý prieskum (na základe potrieb rodičov im ponúknite rôzne interaktívne

- stretnutia, diskusie, besedy, workshopy či iné zaujímavé aktivity).
- Zapojte sa do Dňa otvorených dverí, ktorý organizuje väčšina škôl, zviditeľnite sa.
- Prejavte záujem o spoluprácu s rodičmi, deťmi a pedagógmi.
- Vytvárajte a podporujte vo vzťahu „rodina a škola“ komunitnú kultúru školy.

## 4.7 Etika práce sociálneho pedagóga

Základné morálne princípy, ktoré by mal sociálny pedagóg dodržiavať vo vzťahu k sebe, ostatným zamestnancom školy, žiakom, rodičom alebo iným fyzickým osobám než rodičom, sú ukotvené v Etickom kódexe pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov (ďalej len „etický kódex“), ktorý bol vydaný a zverejnený MŠVVa Š SR v súlade s § 5 ods. 2 zákona 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (<https://www.minedu.sk/data/att/15445.pdf>).

Etický kódex poskytuje základný rámec správania sa (nielen) odborného zamestnanca a „má slúžiť na ochranu najvyšších ľudských hodnôt, dôstojnosti človeka a slobody na ceste za vzdelaním v duchu demokratických a kultúrnych princípov, zakotvených v Ústave Slovenskej republiky a právnom poriadku Slovenskej republiky.“

### Mlčanlivosť

Údaje, s ktorými sociálny pedagóg pracuje, sú dôverného charakteru, sociálny pedagóg je povinný zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri svojej činnosti, a to aj po skončení pracovnoprávneho vzťahu s danou školou, v ktorej bol zamestnaný, a to podľa § 8 ods. (1), písm. c.) zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, podľa § 79 zákona č. 18/2018 Z.z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ako aj podľa § 11 ods.7 Školského zákona.

Konkrétne podľa zákona č. 18/2018 Z.z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 79, ods.(1) „Prevádzkovateľ a sprostredkovateľ je povinný zachovávať mlčanlivosť o osobných údajoch, ktoré spracúva. Povinnosť mlčanlivosti trvá aj po ukončení spracúvania osobných údajov., ods. (2) Prevádzkovateľ a sprostredkovateľ je povinný zaviazat' mlčanlivosťou o osobných údajoch fyzické osoby, ktoré prídu do styku s osobnými údajmi u prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa. Povinnosť mlčanlivosti podľa prvej vety musí trvať aj po skončení pracovného pomeru, štátnozamestnaneckého pomeru, služobného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu tejto fyzickej osoby.“

Je potrebné mať však na mysli, že v rámci odbornej činnosti sa stretne sociálny pedagóg i so situáciami, na ktoré sa mlčanlivosť nevzťahuje, napr. na informácie o príprave alebo páchaní trestných činov uvedených v Trestnom zákone č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov, najčastejšie môže ísť napríklad o trestný čin znásilnenia (§ 199), sexuálneho násillia (§ 200), sexuálneho zneužívania (§ 201), týrania blízkej osoby a zverenej osoby (§ 208) .

V Nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, v článku 6, bode 1 sú bližšie popísané podmienky zákonnosti spracúvania osobných údajov. Spracúvanie je zákonné iba vtedy a iba v tom rozsahu, keď podľa písm. a) dotknutá osoba vyjadrila súhlas so spracúvaním svojich



osobných údajov na jeden alebo viaceré konkrétne účely.

Sociálny pedagóg v určitých prípadoch pri výkone svojej odbornej činnosti (najmä však ide o situácie, kedy má sociálny pedagóg napr. dieťa v individuálnej dlhodobej starostlivosti alebo pri dlhodobej práci s triedou a pod.) získava aj informovaný písomný súhlas zákonného zástupcu dieťaťa. Podľa školského zákona, § 2, písm. y) informovaným súhlasom sa rozumie písomný súhlas fyzickej osoby, v ktorom sa okrem jej vlastnoručného podpisu uvedie, že táto osoba bola riadne poučená o dôsledkoch jej súhlasu. Osobné údaje dieťaťa, ktoré patrí do starostlivosti sociálneho pedagóga, sú zisťované a spracúvané v zmysle §11 ods. 6 Školského zákona v nasledovnom rozsahu: 1. meno a priezvisko, 2. dátum a miesto narodenia, 3. adresa trvalého pobytu alebo adresa miesta, kde sa dieťa alebo žiak obvykle zdržiava, ak sa nezdržiava na adrese trvalého pobytu, 4. rodné číslo, 5. štátna príslušnosť, 6. národnosť, 7. fyzické a duševné zdravie, 8. mentálna úroveň vrátane výsledkov pedagogicko-psychologickej a špeciálnopedagogickej diagnostiky.

V súvislosti s odbornou činnosťou sociálneho pedagóga v škole si myslíme, že by bolo vhodné doplniť vyššie uvedený rozsah osobných údajov dieťaťa i ďalším bodom 9., ktorý by zahŕňal „osobitosti v oblasti výchovy a socializácie dieťaťa vyplývajúce zo sociálno-pedagogickej diagnostiky“.

## 5. Model práce sociálneho pedagóga v škole

Pozíciu sociálneho pedagóga v podmienkach bežnej školy považujeme za kľúčovú a vnímame ju ako východisko v procese riešenia aktuálnych problémov všetkých detí bez rozdielu. Je potrebné si uvedomiť, že model práce sociálneho pedagóga ako kvalifikovaného zamestnanca školy je predovšetkým (okrem iného) podmienený a ovplyvnený:

- filozofiou danej školy,
- mierou podpory sociálneho pedagóga manažmentom školy,
- profesijnou úrovňou sociálneho pedagóga (skúsenosti, prax, absolvovanie rôznych kurzov, výcvikov, ďalšie sebavzdelávanie a pod.),
- osobnosťou sociálneho pedagóga,
- rôznymi špecifikami a odlišnosťami detí, ktoré školu navštevujú (sociálne a kultúrne prostredie, národnosť, jazyk, finančné zázemie, zamestnanosť rodičov a pod.),
- vplyvom regiónu a obce,
- záujmom kolegov o spoluprácu so sociálnym pedagógom, ich ochotou riešiť vzniknuté problémy,
- nastavením a záujmom rodičov o spoluprácu so sociálnym pedagógom.

Je potrebné, aby si sociálny pedagóg uvedomil, že kvalita jeho práce bude závisieť od jeho spolupráce aj s ďalšími kolegami - školským psychológom, školským špeciálnym pedagógom, spolupracujúcimi pedagógmi, rodičmi a ďalšími aktérmi, ktorí spoločne s ním vytvárajú v škole podporujúce a bezpečné prostredie.

Je dobré, keď sociálny pedagóg má záujem a vôľu sa poradiť aj so sociálnymi pedagógmi - kolegami z iných škôl priamo v obci/meste, prípadne v okrese. V rámci online kontaktov môže svoj problém

konzultovať aj s rôznymi odbornými inštitúciami, či už v rámci okresu, kraja, prípadne Slovenska (CPPP a P v danom okrese alebo v sídle kraja, VÚDP a P, ÚPSVaR, LVS, DC, RC a pod.).

## 5.1 Kompetenčný profil a základné úlohy/činnosti sociálneho pedagóga

V zmysle dokumentu Pokyn ministra č. 39/2017, článok 3, písmeno f) boli vydané profesijné štandardy pre kategórie odborných zamestnancov vrátane profesijných štandardov pre sociálneho pedagóga. Príloha č.19 tohto pokynu ustanovuje pre sociálneho pedagóga požadované vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa a detailne popisuje jeho kompetenčný profil. Vzhľadom k vhodnému nastaveniu základných činností sociálneho pedagóga v škole preto odporúčame sa s uvedeným dokumentom oboznámiť (<https://www.minedu.sk/pokyn-ministra-c-392017-ktorym-sa-vydavaju-profesijne-standardy-pre-jednotlive-kategorie-a-podkategorie-pedagogickych-zamestnancov-a-odbornych-zamestnancov-skol-a-skolskych-zariadeni/> ).

Vychádzajúc z uvedených profesijných štandardov, by sme mohli identifikovať činnosti sociálneho pedagóga, ktoré uvádzame v prílohovej časti č. 2 tohto manuálu (Plán práce sociálneho pedagóga).

## 5.2 Príprava plánu práce sociálneho pedagóga

Koncipovanie plánu činnosti sociálneho pedagóga vychádza z potrieb konkrétnej školy, klientely i druhu problémov vyskytujúcich sa v školskom prostredí. Sociálny pedagóg prispôsobuje svoj plán práce svojim možnostiam aj schopnostiam. Požiadavky na sociálneho pedagóga sú v každej škole iné, a preto plány práce jednotlivých sociálnych pedagógov nemožno porovnávať a nikdy nebudú identické. Každá škola vychádza z inej filozofie, má iné podmienky, iný manažment, pedagogický, či školský podporný tím, nepedagogických zamestnancov, iné deti s inými špecifikami a iných rodičov.

Je nutné mať na pamäti, že pri plánovaní činnosti sociálneho pedagóga na daný školský rok je potrebné akceptovať príslušné legislatívne predpisy a aktuálne dokumenty, z ktorých škola v rámci svojho pôsobenia vychádza. Tie sa neustále menia, resp. aktualizujú, a preto je nevyhnutné ich aktívne a priebežne sledovať.

Primárnym dokumentom pri zostavovaní plánu práce je jednoznačne dokument „Sprievodca školským rokom“, vydaný na každý školský rok MŠVVaŠ SR. Sú v ňom ukotvené všetky pokyny, odporúčania k rôznym aktivitám, prevencii, ale aj základné povinnosti školy.

Plán práce sociálneho pedagóga je potrebné vyhodnotiť spravidla na konci školského roka v podobe záverečnej (alebo vyhodnocovacej) správy o činnosti sociálneho pedagóga. V nej by malo byť uvedené, ktoré aktivity boli splnené, prípadne ktorými činnosťami bol plán práce doplnený. Jej obsah a formu si zvolí každý sociálny pedagóg sám.

Konkrétny prehľad aktuálnych legislatívnych predpisov, informačných a metodických zdrojov, s ktorými by sa mal sociálny pedagóg oboznámiť, uvádzame v samostatnej prílohe č.1 tohto manuálu. V nadväznosti na ňu ponúkame aj vzor plánu práce sociálneho pedagóga (príloha č. 2) na daný školský rok v konkrétnej škole, harmonogram jeho činnosti po mesiacoch (príloha č. 3) a príklad správ o štvrtročnej činnosti sociálneho pedagóga v škole (príloha č. 4, 5, 6).

### 5.3 Vzdelávanie a vzdelávacie potreby začínajúceho sociálneho pedagóga

Vzdelávanie začínajúceho sociálneho pedagóga predstavuje systematický a citlivo riadený proces.

Začínajúci sociálny pedagóg je povinný absolvovať adaptačné vzdelávanie v zmysle zákona č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Začínajúci odborný zamestnanec (teda aj sociálny pedagóg) je povinný začať adaptačné vzdelávanie najneskôr do piatich dní od vzniku pracovného pomeru, absolvovať a úspešne ho ukončiť najneskôr do dvoch rokov od nástupu do prvého pracovného pomeru, v ktorom vykonáva pracovnú činnosť. Lehota na ukončenie adaptačného vzdelávania sa predlžuje o prerušenie výkonu pracovnej činnosti z dôvodu čerpania materskej dovolenky alebo rodičovskej dovolenky, alebo pracovnej neschopnosti, ktorá trvá najmenej 90 dní. Podľa § 31 začínajúci odborný zamestnanec vykonáva pracovnú činnosť pod dohľadom uvádzajúceho odborného zamestnanca. Uvádzajúcim odborným zamestnancom začínajúceho odborného zamestnanca môže byť odborný zamestnanec zaradený do rovnakej kategórie odborného zamestnanca a najmenej do kariérového stupňa odborný zamestnanec s prvou atestáciou. Ďalšie podmienky, kto môže byť uvádzajúcim odborným zamestnancom, sú uvedené v § 31 (ods.3 až 5). Adaptačné vzdelávanie sa podľa § 51 organizuje ako jednoduchý program, ktorý schvaľuje riaditeľ alebo štatutárny zástupca organizácie zriadenej ministerstvom školstva.

Program adaptačného vzdelávania začínajúceho sociálneho pedagóga sa vyhotovuje v zmysle Vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 361/2019 o vzdelávaní v profesijnom rozvoji v písomnej forme, v štátnom jazyku a obsahuje náležitosti (viď. príloha č. 7 Štruktúra programu adaptačného vzdelávania začínajúceho sociálneho pedagóga).

Počas procesu adaptačného vzdelávania sa formujú pracovné schopnosti zamestnanca, ktorý by mal hľadať stále nové postupy, a tak rozvíjať svoje profesijné a sociálne zručnosti. K splneniu uvedeného potrebuje sociálny pedagóg v škole poznať ciele organizácie, jej kultúru, svoje časové možnosti, ale aj časový horizont k naplneniu cieľov adaptačného vzdelávania.

Vo vzdelávaní začínajúceho sociálneho pedagóga je potrebné klásť dôraz na individuálny prístup. Ak na jedného uvádzajúceho odborného zamestnanca pripadá jeden uvádzaný/vzdelávaný sociálny pedagóg, individuálny prístup k uvádzanému naberá ten správny rozmer. Taktiež je možné efektívne reagovať na jeho vzdelávacie potreby, ktoré uvádzajúci zamestnanec odsleduje napríklad počas hospitácií, diskusií, pozorovania, rozhovorom, kontrolou písomných správ, alebo ich dokonca sám sociálny pedagóg odkonzultuje a poukáže na ne. Pre niekoho môže byť problematická príprava preventívnej aktivity zameraná na určitú oblasť, pre iného komunikácia s rodičmi, správne rozvrhnutie odbornej činnosti, získanie rešpektu, autority a mnohé iné. Každý začínajúci sociálny pedagóg je iný, a preto môže potrebovať podporu vo vzdelávaní v rôznych situáciách, na ktoré je potrebné počas adaptačného vzdelávania upriamiť pozornosť. Samozrejme, adaptačné vzdelávanie má na základe legislatívnej úpravy svoj obsah, ale je možné ho upraviť pre potreby konkrétneho začínajúceho sociálneho pedagóga, prispôbiť ho jeho vedomostiam, talentu, zručnostiam, možnostiam a doterajším skúsenostiam. V podstate je možné dať mu oveľa viac, ako uvádza legislatíva. Je potrebné mať na pamäti, že takéto vzdelávanie je hlavne komunikačný proces, ktorý by mal prebiehať vzájomne a otvorene tak, aby nevznikli nedorozumenia a komunikačné šumy. Podstatou je minimalizovať nedostatky začínajúceho sociálneho pedagóga, ktoré pramenia z jeho neskúsenosti. Nejde tu len o pracovnú adaptáciu, ale aj o sociálnu, kedy by mal získať

spolupatričnosť so školou, zapadnúť do kolektívu, ale aj naučiť sa ďalej profesijne rásť.

Cieľom činnosti každého sociálneho pedagóga v škole je poskytovať odborné sociálno-edukačné služby žiakom, pedagógom a rodičom v zmysle rozvíjania a podpory ich zdravého sociálneho rozvoja. Preto považujeme za kľúčové, aby sa začínajúci sociálny pedagóg priebežne vzdelával a v rámci svojho profesijného rozvoja volil primerané formy vzdelávania, akými sú napríklad rôzne výcvikové a vzdelávacie kurzy, tréningy, odborné semináre či workshopy. Pri výbere týchto foriem vzdelávania je potrebné zväžiť odbornú garanciu vybraného druhu vzdelávania, ako aj jeho zmysluplnosť.

Ďalej zdôrazňujeme, že adaptačné vzdelávanie začínajúceho sociálneho pedagóga je potrebné vnímať najmä ako pozitívnu príležitosť rozvíjať jeho predpoklady a záujmy, ale i špecializovanie sa v oblastiach, ktoré sú v súlade s potrebami jeho klientely.

## 6. Klientela sociálneho pedagóga v škole

Sociálny pedagóg v podmienkach školy prichádza do kontaktu s rôznymi klientmi, ktorým poskytuje odborný servis v súlade s ich aktuálnymi potrebami a nutnosťou sociálnej intervencie.

Nakoľko sa vo svojej práci nestretáva výlučne iba so žiakmi so ŠVVP, ktorí sú integrovaní v bežnej triede školy, dovolili sme si uviesť na tomto mieste nášho manuálu klientelu, s ktorou vo väčšine škôl sociálny pedagóg pracuje. Na základe našej skúsenosti sme ich usporiadali nasledovne:

### DETI/ŽIACI:

1. **Deti/Žiaci so ŠVVP:** sú to žiaci, ktorí majú zariadením výchovného poradenstva a prevencie (CPPPaP, CŠPP, SCŠPP) diagnostikované špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby a sú v školskej integrácii (<https://www.statpedu.sk/files/sk/deti-ziaci-so-svvp/deti-ziaci-so-zdravotnym-znevychodnenim-vseobecny-intelektovym-nadanim/intelektove-nadanie.pdf>).
2. **Deti/Žiaci zo SZP:** žiaci žijúci v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností žiakov, nepodporuje ich socializáciu a neposkytuje im dostatok primeraných podnetov na rozvoj ich osobnosti. Títo žiaci majú diagnostikované špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby zariadením výchovného poradenstva a prevencie.
3. **Deti/Žiaci s nadaním:** žiaci, ktorí majú nadpriemerné schopnosti v intelektovej oblasti, v oblasti umenia alebo športu, alebo v týchto oblastiach dosahujú v porovnaní s rovesníkmi mimoriadne výkony a prostredníctvom výchovy a vzdelávania sa ich nadanie cielene rozvíja. Ide o žiakov so všeobecným alebo špecifickým intelektovým nadaním diagnostikovaným zariadením výchovného poradenstva a prevencie.
4. **Deti/Žiaci s individuálnym prístupom:** nami voľne označená skupina žiakov, ktorí majú zariadením výchovného poradenstva a prevencie diagnostikované oslabenie určitej

špecifickej funkcie a ich stav si nevyžaduje integrovať ich a vzdelávať podľa IVP, ale iba zabezpečiť zvýšený individuálny prístup v minimálnom rozsahu. Ďalej sú to žiaci, u ktorých integrácia bola ukončená, nakoľko nastalo v určitej oblasti výrazné zlepšenie a ich stav si integráciu nevyžaduje. Avšak čiastočne k nim pedagógovia v určitej oblasti pristupujú individuálne, v zmysle odporúčaní zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

5. **Deti/Žiaci**, ktorí prichádzajú za sociálnym pedagógom vždy z nejakého dôvodu, resp. na jeho podnet, prípadne z dôvodu odoslania dieťaťa iným členom školského podporného tímu. Dôvody bývajú veľmi rôznorodé, krátkodobé, pretrvávajúce, banálne, ale naopak aj veľmi vážne.
6. **Deti predškolského veku** prichádzajúce na zápis do nultého a prvého ročníka.
7. **Deti - súrodenci** žiakov danej školy (deti, ktoré nie sú žiakmi identickej školy súrodenca, navštevujú inú základnú alebo strednú školu a prichádzajú za sociálnym pedagógom so žiadosťou o poradenstvo a pomoc pre svojho súrodenca).

#### **DOSPELÍ:**

- zákonní zástupcovia, alebo iné osoby, ktoré majú do svojej výchovy zverené deti/žiacov školy,
- so súhlasom zákonného zástupcu aj iní rodinní príslušníci,
- pedagogickí a odborní zamestnanci (učitelia, vychovávateľia, majstri odborného výcviku, pedagogickí asistenti, špeciálni pedagógovia, školskí psychológovia a pod.).

#### **Z HL'ADISKA VEKU:**

- dieťa/žiak predškolského veku (pri prijímaní v čase zápisu do 0. a 1. ročníka ZŠ),
- dieťa/žiak školského veku (mladšieho školského veku a staršieho školského veku),
- klient dospelý (zákonný zástupca dieťaťa/žiaka, starý rodič, iný dospelý, ktorému je dieťa zverené do výchovy, pedagóg).

#### **PODĽA STAROSTLIVOSTI O KLIENTA:**

- dieťa/žiak z biologickej rodiny,
- dieťa/žiak z adoptívnej rodiny,
- dieťa/žiak z pestúnskej rodiny,
- dieťa/žiak v náhradnej osobnej starostlivosti.

## **7. Prevencia a intervencia v škole**

## 7.1 Prevencia v škole

Predchádzať problémom je oveľa jednoduchšie a efektívnejšie, ako odstraňovať ich negatívne dôsledky (Kulifaj, 2017). Toto je všeobecne známe konštatovanie, ktoré možno aplikovať aj v odbornej činnosti sociálneho pedagóga v škole.

**Prevencia** by mala byť v práci sociálneho pedagóga jednoznačne **nosným prvkom** jeho pôsobenia.

Preventívnu činnosť odporúčame vykonávať v súlade so štandardom pre prevenciu (<https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2020/12/Prevencia.pdf>), a pri jej realizácii uprednostniť novšiu terminológiu delenia prevencie na univerzálnu, selektívnu a indikovanú (<https://vudpap.sk/manual-zacinajuceho-skolskeho-psychologa/>, [http://is.komposyt.com/pre-odbornikov/psychologicka-cinnost/preview-file/smikova\\_drogova-prevencia-443.pdf](http://is.komposyt.com/pre-odbornikov/psychologicka-cinnost/preview-file/smikova_drogova-prevencia-443.pdf)).

**Na realizáciu prevencie** musí byť sociálny pedagóg v škole dostatočne pripravený, musí disponovať odbornými poznatkami z oblasti prevencie, poznať klímu tried a školy a vedieť na ňu adekvátne reagovať. Je potrebné, aby každá aktivita bola starostlivo premyslená, prispôbená veku, potrebám a individuálnym charakteristikám detí.

Vo svojej odbornej činnosti môže využiť **preventívno-výchovnú činnosť** alebo **preventívny program** (Antalová, Papp, Vernarcová, 2020, <https://vudpap.sk/manual-zacinajuceho-skolskeho-psychologa/>). Ich charakteristiku uvádzame v tabuľke č.1.

Tabuľka č. 1

Prevencia	
⇒ preventívno-výchovná činnosť	⇒ preventívny program
<ul style="list-style-type: none"> <li>príprava a realizácia odborných preventívnych a vzdelávacích aktivít</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>ucelený, dlhodobejšie trvajúci program</li> <li>ucelený súbor aktivít s využívaním príslušných manuálov</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>prevencia rizikového správania</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>s určeným počtom a postupnosťou sedení</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>prevencia školských a výchovných problémov</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>program vytvorený odbornými zamestnancami školy alebo poradenského zariadenia</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>so zameraním na posilnenie úspešnej adaptácie žiakov na školu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>monitoruje a vyhodnocuje sa</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>prednášky, besedy, osvetová činnosť, kurzy, workshopy, výcvikové skupiny a pod.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>vopred stanovený cieľ, čiastkové ciele a zameranie</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>dĺžka nepresahuje 3 stretnutia s danou skupinou</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>definované cieľové skupiny, harmonogram, hodnotenie</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>cielené vytváranie, ktoré následne</li> </ul>

	môže žiak vo svojom okolí použiť ako nové vzorce správania
	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ neoddeliteľná súčasť prevencie v škole</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ 4 a viac stretnutí so skupinou</li> </ul>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ každý preventívny program je zameraný na rozvoj iných zručností</li> </ul>

Ďalej chceme zdôrazniť, že v prostredí školy sú prevažne využívané univerzálne a selektívne programy (Antalová, Papp a Vernarcová, 2020). V tabuľke č.2 je uvedené prehľadné delenie preventívnych programov podľa Európskych štandardov kvality protidrogovej prevencie (tam tiež).

Tabuľka č.2

PREVENTÍVNE PROGRAMY		
univerzálne	selektívne	indikované
všeobecná populácia	špecifické skupiny so zvýšeným rizikom problémov	jednotlivci, ktorí nemajú podľa diagnostických kritérií problémy, ale u ktorých sú prítomné niektoré skoré znaky problémového správania
špecifické podskupiny, ktoré nie sú indikovateľné na základe rizikových faktorov,	špecifické subpopulácie v podmienkach vysokého rizika (vyššieho rizika ako je priemer, v prípade bezprostredného rizika, ako aj rizika prítomného počas celého života)	identifikácia jednotlivcov, ktorí prejavujú špeciálne príznaky a symptómy,
napr. skupina adolescentov		napr. v prípade psychickej poruchy, neprospechu v škole, vysokého stupňa nespoločenského správania a pod.

Na Slovensku i v zahraničí existuje viacero overených programov, ktoré sa zameriavajú na rozvoj rôznych kompetencií. Tie umožňujú viac-menej komplexne rozvíjať u detí sociálne, ale i komunikačné zručnosti, ich forma a celková koncepcia umožňuje ich začlenenie buď do priameho edukačného procesu, alebo sa dajú realizovať v rámci práce s vybranou skupinou v čase mimo vyučovania (Leskovjanská, Šilonová, 2014).

Preventívny program musí spĺňať niekoľko základných požiadaviek (Miovský et al., 2015):

- ⇒ jasne, zreteľne, otvorene a priamo vyjadrený vzťah k určitej konkrétnej forme rizikového správania a témam s ním spojeným,
- ⇒ jasná časová a priestorová ohraničenosť realizácie (zmapovanie potrieb, plán programu a jeho príprava, realizácia, zhodnotenie a jeho nadväznosť),
- ⇒ jasne definovaná cieľová skupina a s tým súvisiace zdôvodnenie matchingu (t.j. priradovanie určitej skupiny či jednotlivca k danému typu programu zodpovedajúceho potrebám a problémom cieľovej skupiny),
- ⇒ rešpektovať špecifické problémy a potreby cieľovej skupiny, jeho súčasťou musí byť spôsob, ako tieto informácie poskytovateľ získa,
- ⇒ program musí byť dostupný a musí rešpektovať základné práva jeho účastníkov,
- ⇒ základné organizačné, personálne, ekonomické a materiálno-technické zabezpečenie,
- ⇒ prípadné zhodnotenie jeho kvality, efektivity.

Prehľad rôznych preventívnych programov, ako aj zoznam informačných a metodických zdrojov uvádzame v závere tejto kapitoly.

Ako vyplýva z výskumov Hroncovej (2017), medzi najčastejšie realizované formy preventívnych aktivít sociálnymi pedagógmi patria prednášky (uviedlo 93,75 % opýtaných sociálnych pedagógov), **ktoré nie sú považované za efektívnu formu preventívnej činnosti**, najmä v základnej škole, pretože predstavujú v podstate vysokoškolskú formu výučby. Autorka tvrdí, že v škole by sa mali prednášky využívať najmä v spojení s besedou alebo inými názornými metódami. Pozitívnym zistením je však to, že školskí sociálni pedagógovia využívajú aj dialogické formy preventívnej činnosti u žiakov, napríklad besedy a rozhovory so žiakmi, tiež i projekty prevenčnej práce, ktoré predstavujú náročné a dlhodobé formy preventívnych aktivít. V tabuľke č.3 sú uvedené najčastejšie používané formy preventívnych aktivít sociálnymi pedagógmi v škole.

Tabuľka č.3

Alternatívy	%
Prednášky pre žiakov	93,75%
Triedne diskusie	82,81%
Projekty prevenčnej práce	81,25%
Besedy so žiakmi	81,25%
Rozhovor so žiakmi	70,31%
Kultúrno-preventívne podujatia	62,50%
Skupinové interakčné hry a cvičenia	51,56%
Zážitkové besedy	40,63%
Telefonické intervencie	14,06%
Prednášky pre učiteľov	10,94%
Návštevy v rodine	7,81%

### Odporúčania pri vykonávaní preventívnych činností/aktivít/programov



## sociálneho pedagóga

Antalová, Papp a Vernarcová (2020) vo svojej publikácii detailne popisujú všeobecné zásady vykonávania preventívnych aktivít, postupy pri zostavovaní vlastnej preventívnej aktivity, ako i usmernenia v rámci realizácie preventívnych programov.

Vyššie uvedené by sme mohli aplikovať aj v rámci realizácie preventívno-výchovných činností, preventívnych aktivít či programov sociálnym pedagógom v škole a definovať tak nasledovné odporúčania:

- ⇒ dostatočne dobre poznať preventívny program,
- ⇒ nepúšťať sa do koncipovania vlastného preventívneho programu,
- ⇒ vychádzať z overených postupov,
- ⇒ využívať najmä overené preventívne aktivity a preventívne programy,
- ⇒ vychádzať už z vlastnej skúsenosti so skupinovou prácou,
- ⇒ usmerňovať dianie v skupine,
- ⇒ podporiť učenie zážitkom,
- ⇒ podporiť sebavyjadrenie žiakov,
- ⇒ klásť si primerané ciele,
- ⇒ zbytočne nezasahovať do detailov osobnej zóny žiakov,
- ⇒ neotvárať „náročné“ témy,
- ⇒ poznať skupinu, v ktorej preventívny program bude realizovaný.

### Metódy prevencie

Podľa Skácelovej (In Miovský et al., 2015) metódy prevencie predstavujú overené spôsoby a postupy, ktorými môžeme dosiahnuť v preventívnom programe stanovený cieľ. V prílohovej časti č. 13 uvádzame ich stručný prehľad. Jednotlivé metódy sú aplikovateľné v rôznych typoch preventívnej činnosti, pričom je možné využiť ich rôzne kombinácie. V efektívnych preventívnych programoch sa metódy striedajú, k dosiahnutiu cieľa je však dobré využiť všetky cesty, ktoré máme k dispozícii.

## 7.2 Intervencia v škole

Podľa Antalovej, Pappa a Vernarcovej (2020) slovo intervencia používame v praxi najmä v zmysle „uskutočnenia zmeny vo vzťahoch medzi žiakmi, prípadne medzi žiakmi a zamestnancami školy s cieľom zlepšiť ich.“

Nutnosť individuálnej či skupinovej intervencie v školskom prostredí prichádza väčšinou nečakane, pričom je nutné reagovať na neplánovaný a akútny výskyt problematického správania, situácie (bitka medzi spolužiakmi, šikanovanie a pod.). Intervencia musí mať jasne stanovené a reálne ciele, pričom je dôležitá rýchlosť zásahu sociálneho pedagóga. Nepriaznivé správanie žiakov v skupine, triede je nutné čo najskôr identifikovať a zastaviť, aby nedochádzalo k zhoršeniu situácie, resp. problému.

Endrődiová In Miovský et al.,2015 popisuje včasnú i krátku intervenciu nasledovne:

**Včasná intervencia** zahrňuje už intenzívnejšiu, cielenú prácu so zvýšene „ohrozeným“ alebo zasiahnutým jednotlivom alebo kolektívom (napr. intenzívnejšia práca s triedou, kde sa ukázalo, že vzájomné vzťahy sú napäté a hrozí, prípadne začína rozvoj šikany, napr. experimentovanie s návykovými látkami u žiakov, prvé problémy so záškoláctvom).

**Krátka intervencia** má za cieľ preskúmať potenciálny problém a motivovať jednotlivca k zmene, prípadne k vyhľadaniu ďalšej pomoci.

**Krízová intervencia je dôležitá** najmä v situáciách, ktoré prichádzajú náhle, majú tragický charakter a pre zasiahnutú osobu predstavujú nadmernú psychickú záťaž (napr. úmrtie žiaka v dôsledku nehody či choroby, prírodná katastrofa, smrť učiteľa, ťažké zranenia viacerých žiakov počas nehody). Tieto situácie sa pritom nemusia odohrať priamo v škole, avšak dôsledkom takýchto udalostí je často stres až trauma. Aj z tohto dôvodu je potrebné v rámci krízovej intervencie používať osvedčené a overené postupy a techniky. Odporúča sa realizovať ju len po absolvovaní špecializovaného vzdelávania a mala by prebehnúť cca 48 hodín po udalosti (Antalová, Papp, Vernarcová, 2020).

V súvislosti s prevenciou i intervenciou sociálneho pedagóga uvádzame v prílohovej časti manuálu rôzne typy tlačív, ktorých používanie sa nám v praxi osvedčilo (príloha č. 10, 11, 12). Pri výkone odbornej činnosti (najmä ide o situácie, kedy má sociálny pedagóg napr. dieťa v individuálnej dlhodobej starostlivosti alebo pri dlhodobej práci s triedou) by mal mať sociálny pedagóg k dispozícii rôzne typy informovaných súhlasov, interné záznamy z rozhovorov, konzultácií, či pozorovaní.

## 7.3 Metodické zdroje

Preventívne programy:

- ✓ Overený a akreditovaný výchovno-preventívny program Second Step v slovenskej verzii „Druhý krok“ (pôvodne pod názvom Srdce na dlani). Dostupné na: <https://druhykrok.sk/pre-ucitelov-a-skoly/akreditacia-mSvS-sr/>.
- ✓ Program na rozvoj sociálnej kompetencie „AKÍ SME?“, vytvorený pracovníkmi Strediska pre výskum a rozvoj vzdelávania pri SVÚ SAV, ktorý má charakter sociálno-psychologického tréningu. Zameriava sa predovšetkým na žiakov 2.stupňa ZŠ, dospelých a adolescentov. Dostupné na: (<http://www.saske.sk/stredisko/program.pdf>).
- ✓ Preventívno-výchovný program „CESTA k emocionálnej zrelosti“ - autor Š. Matula (1999), univerzálny preventívny program, ktorý vydal VÚDPaP.
- ✓ Kozmo - preventívny program, pre deti predškolského veku a mladší školský vek.
- ✓ Zippyho kamaráti - program určený pre 5 až 7-ročné deti, rozvíja emocionálne zdravie a vzťahy.
- ✓ „Škola bez nenávisti“ – program prevencie šikanovania, kyberšikanovania a nenávistných prejavov v ZŠ a SŠ. Školám, ktoré splnia určené podmienky, bude udelený certifikát kvality „Škola bez nenávisti“. Dostupné na: <https://www.iuventa.sk/sk/Projekty/skola-bez-nenavisti.alej>.

### Metodické pokyny, príručky, odporúčania a nástroje:

- ✓ Smernica č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/16073.pdf>.
- ✓ Prevencia sociálno-patologických javov - metodické príručky, výskumy. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/8012-sk/prevencia-socialno-patologických-javov/>.
- ✓ <https://www.komposyt.sk/pre-odbornikov/psychologicka-cinnost/prevencia>. (Metodika prevencie, odborné články z oblasti prevencie).
- ✓ Všetci to robia!, K prevencii v škole a DVD „Alkohol - skrytý nepriateľ“ – metodicko-preventívne publikácie v tlačenej i elektronickej podobe. Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/sk/metodicky-portal/metodicke-podnety/vsetci-robia-kprevencii-skole.html>.
- ✓ Východiská k tvorbe stratégie školy v prevencii rizikového správania detí a žiakov. Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/sk/metodicky-portal/metodicke-podnety/vychodiska-ktvorbe-strategie-skoly-prevencii-rizikoveho-spravania-deti-ziakov.html>.
- ✓ Školská socializácia a nové výzvy v prevencii, o nových výzvach v prevencii nežiaduceho, rizikového správania žiakov a zároveň rámcové metodické odporúčania, ako na ne reagovať. Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/files/sk/publikacnacinnost/metodiky/skolska-socializacia-nove-vyzvy-prevencii.pdf>.
- ✓ Záverečné správy z výskumov v oblasti prevencie. Dostupné na: [https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/vyskumy-aprevencia/vyskum-v-oblasti-prevencie.html?page\\_id=10278](https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/vyskumy-aprevencia/vyskum-v-oblasti-prevencie.html?page_id=10278).
- ✓ Informácie a odporúčania z výskumu CVTI SR „Význam internetu a sociálnych sietí v živote žiakov základných a stredných škôl“. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/16075.pdf>.
- ✓ <https://www.komposyt.sk/pre-odbornikov/psychologicka-cinnost/prevencia>. Odporúčania a nástroje na monitorovanie problémových situácií v triede a škole.

### Webové stránky:

- ✓ <https://globalnevzdelavanie.sk/> - preventívne aktivity, dokumentárne filmy, metodiky.
- ✓ <https://www.minv.sk/?kontakty-na-krajskych-koordinátorov-prevenciekriminality>. Oddelenia prevencie Policajného zboru, krajských koordinátorov prevencie.
- ✓ <http://bezpre.mpc-edu.sk/>.
- ✓ [www.obchodsludmi.sk](http://www.obchodsludmi.sk).
- ✓ [www.novodobiotroci.sk](http://www.novodobiotroci.sk).
- ✓ [www.prevenciakriminality.sk](http://www.prevenciakriminality.sk).
- ✓ Prevencia HIV/AIDS. Dostupné na: [www.cervenestuzky.sk](http://www.cervenestuzky.sk).
- ✓ <https://www.komposyt.sk/>.
- ✓ <https://vudpap.sk/pre-verejnost/konzultacie/konzultacie-pre-socialnych-pedagogov/>.
- ✓ <https://vudpap.sk/odborny-portal/>.
- ✓ [www.zodpovedne.sk](http://www.zodpovedne.sk).
- ✓ [www.stopline.sk](http://www.stopline.sk).
- ✓ [www.pomoc.sk](http://www.pomoc.sk).
- ✓ [www.ovce.sk](http://www.ovce.sk).
- ✓ CVTI SR vydáva časopis Prevencia zameraný na prevenciu sociálno-patologických javov v rezorte školstva. Dostupné na: [https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-oskolstve/vyskumy-a-prevencia/casopis-prevencia.html?page\\_id=10276](https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-oskolstve/vyskumy-a-prevencia/casopis-prevencia.html?page_id=10276).

Okrem vyššie spomenutých metodických zdrojov uvádzame v prílohe manuálu konkrétne príklady niektorých preventívnych činností realizovaných v škole (príloha č. 14), popis vzdelávacieho projektu ASFK - Filmový kabinet deťom- pásma animovaných filmov (príloha č.15).

## 7.4 Sociálny pedagóg a prevencia šikanovania v škole

Prevenciu šikanovania realizuje v prostredí každej školy nielen sociálny pedagóg, ale prakticky každý zamestnanec školy, pričom škola postupuje v zmysle Smernice č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach. Podľa Čl. 3, odst.5 „Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania“ a písm. d) „rozpracúva podrobnosti prevencie a riešenia šikanovania žiakov **vo vnútornom predpise školy**“.

Riaditeľ školy, po prerokovaní s orgánmi štátnej samosprávy a v pedagogickej rade, vydáva **školský poriadok** v súlade s §153 zákona č.245/2008 Z.z. z 22. mája 2018 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Školský poriadok upravuje okrem iného aj podrobnosti o podmienkach pre zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí a žiakov a ich ochrany pred sociálno – patologickými javmi, diskrimináciou a násilím.

V zmysle vyššie uvedeného, škola vypracúva **vlastnú prílohu k školskému poriadku** „Smernica o prevencii a riešení šikanovania“. V rámci nej poskytuje základné informácie pedagógom, ktorí sa podieľajú na výchovno-vzdelávacom procese, o formách jeho prejavov, návrhoch na riešenie, spôsoboch ich preventívneho pôsobenia a o potrebe spolupráce s rodičmi žiakov a príslušnými inštitúciami.

Keďže sa šikanovanie vyskytuje v každom školskom prostredí, je potrebné venovať mu neustálu pozornosť nielen z hľadiska preventívneho, ale aj sankčného pôsobenia.

V prílohe nášho manuálu preto uvádzame konkrétnu prílohu č.16 - Smernica o prevencii a riešení šikanovania v škole, ako prílohu k školskému poriadku. Pripomíname, že práve sociálny pedagóg, v spolupráci s koordinátorom prevencie v škole, by mal byť podľa nášho názoru jej tvorcom.

Taktiež je dôležité, aby sociálny pedagóg starostlivo viedol evidenciu prípadov o šikanovaní a ďalšiu potrebnú dokumentáciu, ktorá mu môže slúžiť ako podklad k riešeniu šikanovania (záznam z pozorovania, rozhovoru a pod.).

V prílohách tohto manuálu je uvedené vzorové tlačivo Záznam o riešení šikanovania (príloha č.17).

## 7.5 Sociálny pedagóg a záškoláctvo

Ďalším problémom, ktorému čelí takmer každá škola, je problematika záškoláctva. V tejto súvislosti je dôležité poznamenať, že škola je povinná (na základe pokynu zriaďovateľa) v pravidelných intervaloch stav záškoláctva hlásiť svojmu zriaďovateľovi (obec, mesto).

Tiež je nutná spolupráca s jednotlivými subjektmi, v rámci ktorej škola hlási neprítomnosť žiakov na vyučovaní nielen ÚPSVaR-u (nad 15 neospravedlnených vyučovacích hodín), ale pri závažnom

prekročení počtu hodín (spravidla 100 neospravedlnených vyučovacích hodín) aj príslušnému policajnému zboru.

Uvedené taktiež vyplýva z Pedagogicko-organizačných pokynov na šk. rok 2019/2020 (s. 38):

„Pri podozrení na zanedbávanie povinnej školskej dochádzky: a) ak žiak vymešká bez ospravedlnenia **viac ako 15 vyučovacích hodín mesačne**, riaditeľ školy bezodkladne oznámi túto skutočnosť obci, v ktorej má zákonný zástupca dieťaťa trvalý pobyt a Úradu práce sociálnych vecí a rodiny, b) ak žiak vymešká bez ospravedlnenia **viac ako 60 vyučovacích hodín** v príslušnom školskom roku, je obec povinná na základe oznámenia riaditeľa školy začať konanie o priestupku podľa § 6 ods. 4 a § 37 zákona č. 596/2003 Z. z., o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 596/2003 Z. z.“), c) ak žiak vymešká bez ospravedlnenia **viac ako 100 vyučovacích hodín**, je potrebné zo strany obce podať podľa § 211 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov trestné oznámenie na zákonných zástupcov žiaka pre podozrenie zo spáchania trestného činu ohrozovania mravnej výchovy mládeže“.

Podľa § 5 ods. 11 a 12 Zákona č. 596/2003 Z. z. Zákon o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov „ak zákonný zástupca dieťaťa nedbá o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky svojho dieťaťa, oznámi riaditeľ túto skutočnosť príslušnému orgánu štátnej správy a obci, v ktorej má zákonný zástupca dieťaťa trvalý pobyt. Zákonný zástupca dieťaťa nedbá o riadne plnenie povinnej školskej dochádzky, najmä ak dieťa neospravedlnene vynechá viac ako 15 vyučovacích hodín v mesiaci“.

Pri nahlasovaní neospravedlnených hodín spomenutým inštitúciám vypracúva sociálny pedagóg charakteristiku, resp. správu o prospievaní žiaka, prípadne uvádza o ňom aj iné dôležité skutočnosti. Následne uvedené inštitúcie nadviažu so školou aktívnu spoluprácu. Môže ísť o priamu intervenciu sociálnych pracovníčok ÚPSVaR-u v škole (rozhovor s riaditeľom školy, s pedagógmi, sociálnou pedagógičkou, priamo s dieťaťom, rodičom), zvolanie prípadovej konferencie za prítomnosti všetkých aktérov edukácie dieťaťa, ktorá sa môže uskutočniť buď priamo v škole alebo na pôde inej inštitúcie. Je možné, že školu navštívi príslušník PZ SR, s cieľom preverenia skutočnosti. Môže sa stať, že budú dotknuté osoby, ktoré s dieťaťom v škole pracujú, predvolané na vypočúvanie, o čom bude, samozrejme, spísaná zápisnica.

V súvislosti s problematikou záškoláctva je dobré intenzívne spolupracovať i s ošetrojúcim detským lekárom, ktorému sociálny pedagóg môže nahlásiť absencie konkrétneho žiaka. Je preto potrebné ho v tejto veci požiadať o súčinnosť.

Úlohou (okrem nahlasovacej povinnosti) sociálneho pedagóga je tiež zistiť príčiny záškoláctva dieťaťa (objasniť dôvody, preveriť rodinné zázemie, plnenie, prípadne zanedbávanie rodičovských povinností) a hľadať medzi nimi súvislosti. S rodinou dieťaťa je potrebné systematicky pracovať.

V prílohe nášho manuálu uvádzame príklady dokumentov, ktoré najčastejšie sociálny pedagóg vo svojej praxi v súvislosti so záškoláctvom pripravuje:

Hlásenie vymeškaných hodín pre zriaďovateľa (príloha č. 18),

Informácia o zanedbávaní školskej dochádzky pre zriaďovateľa (príloha č. 19),

Hlásenie počtu neospravedlnených hodín- ÚPSVaR (príloha č. 20),

Zaslanie listinných dôkazov k záškoláctvu žiaka- PZ SR (príloha č. 21).

## 7.6 Sociálno-právna ochrana dieťaťa/žiaka a povinnosť školy

V rámci sociálno-právnej ochrany dieťaťa/žiaka, musí škola pri dodržiavaní povinností a aplikovaní svojich postupov vychádzať z nasledovných právnych predpisov: Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V samostatnej kapitole dokumentu Sprievodca školským rokom na str. 12 je vyčlenený text, ktorý pojednáva o sociálno-právnej ochrane detí. V ňom je uvedené, že škola je povinná spolupracovať podľa § 94 ods. 5 zákona č. 305/2005 Z. z. s orgánmi ochrany pri hodnotení a riešení situácie dieťaťa alebo pomoci deťom, ktoré sú týrané, pohlavne zneužívané, zanedbávané, alebo u ktorých sa to dôvodne predpokladá; ak súd povolil orgánu ochrany vstup do obydľia na účel preverenia informácie, že by dieťa mohlo byť vystavené ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu, zamestnanec orgánu ochrany je oprávnený v sprievode policajta vstúpiť do obydľia a preveriť stav dieťaťa, aj spolu s ústne alebo elektronicky vopred prizvaným zástupcom školy alebo školského zariadenia, v prípade, ak tento môže napomôcť prevereniu stavu dieťaťa a súhlasí so svojou účasťou.

Škola je tiež povinná poskytovať súčinnosť obciam a vyšším územným celkom pri plnení ich samosprávnej pôsobnosti v oblasti sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately u detí uvedených v § 75 a § 76 zákona č. 305/2005 Z. z., predovšetkým najmä § 75, ods.(1) „Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti písm. e) poskytuje pomoc:

1. dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin,

písm. f) poskytuje súčinnosť:

1. štátnym orgánom sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately“.

Ak na základe informácií školy alebo školského zariadenia vznikne dôvodné podozrenie, že dieťa alebo žiak je týrané, zneužívané alebo ten, kto je povinný sa o dieťa osobne starať, túto povinnosť zanedbáva, škola alebo školské zariadenie oznámi tieto informácie podľa povahy a závažnosti orgánu činnému v trestnom konaní a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny.

Tiež podľa predmetného dokumentu (str. 12, kapitola 1.4 Sociálno-právna ochrana detí, písm. a) sú školy povinné „predkladať súdu v lehotách ním určených správy o maloletom dieťati zamerané najmä na účinnosť súdom uloženého výchovného opatrenia vo vzťahu k dôvodu, pre ktorý bolo

opatrenie uložené, s prípadným odporúčaním na zrušenie uloženého výchovného opatrenia, ak už splnilo svoj účel, s odporúčaním na opakované uloženie toho istého výchovného opatrenia, na uloženie iného vhodného výchovného opatrenia, alebo, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, aj s odporúčaním dočasnej úpravy jeho pomerov spôsobmi uvedenými v zákone č. 36/2005 Z. z.“ (Zákon o rodine).

Podľa zákona č. 36/2005 Z. z.“ (Zákon o rodine), § 37 , ods. (1) „Nevhodné správanie sa detí, ako aj porušovanie povinností rodičov, vyplývajúcich z ich rodičovských práv a povinností, alebo zneužívanie ich práv, môže každý oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany detí, obci alebo súdu. Rovnako môže každý oznámiť tomuto orgánu, obci alebo súdu skutočnosť, že rodičia nemôžu plniť povinnosti vyplývajúce z rodičovských práv a povinností“.

Taktiež podľa § 7 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a o sociálnej kurateli a o zmene a doplnení niektorých zákonov

(1) Každý je povinný upozorniť orgán sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately na porušovanie práv dieťaťa.

(2) Ak je orgán sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately upozornený na použitie hrubých alebo ponižujúcich foriem zaobchádzania a foriem trestania dieťaťa, alebo ak pri výkone opatrení podľa tohto zákona zistí ich použitie rodičom alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa, je povinný v závislosti od ich povahy a závažnosti uplatniť niektoré z opatrení podľa tohto zákona.

Ďalej podľa § 8 (1) „Dieťa má právo požiadať o pomoc pri ochrane svojich práv orgán sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately, iný štátny orgán, ktorý je príslušný podľa osobitných predpisov chrániť práva a právom chránené záujmy dieťaťa, zariadenie, obec, vyšší územný celok, akreditovaný subjekt, školu, školské zariadenie alebo poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Všetky orgány, právnické osoby a fyzické osoby uvedené v prvej vete sú povinné poskytnúť dieťaťu okamžitú pomoc pri ochrane jeho života a zdravia, vykonať opatrenia na zabezpečenie jeho práv a právom chránených záujmov, a to aj sprostredkovaním tejto pomoci. To platí aj vtedy, ak dieťa nemôže vzhľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť požiadať o pomoc samo, ale prostredníctvom tretej osoby“.

(2) Dieťa má právo požiadať o pomoc pri ochrane svojich práv aj bez vedomia rodičov alebo osoby, ktorá sa osobne stará o dieťa. Tým nie sú dotknuté práva a povinnosti rodičov vyplývajúce z rodičovských práv a povinností a práva osoby, ktorá sa osobne stará o dieťa, upravené osobitným predpisom.

## § 9

Rodič a osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa, majú právo pri výkone svojich práv a povinností požiadať o pomoc orgán sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately, iný štátny orgán, ktorý je príslušný podľa osobitných predpisov chrániť práva a právom chránené záujmy dieťaťa, zariadenie, obec, vyšší územný celok, akreditovaný subjekt, školu, školské zariadenie a poskytovateľa zdravotnej starostlivosti; tieto orgány a akreditovaný subjekt sú povinné rodičovi a osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, túto pomoc poskytnúť v rozsahu svojej pôsobnosti.

## § 16

**Sociálnu kuratelu** detí zabezpečuje orgán sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonávaním opatrení podľa tohto zákona **najmä pre:**

- a) maloletého, ktorý sa dopustil páchania činu inak trestného podľa osobitného predpisu,
- b) mladistvého páchatel'a trestnej činnosti alebo mladistvého podozrivého z páchania trestnej činnosti podľa osobitného predpisu,
- c) dieťa, ktoré sa dopustilo priestupku,
- d) dieťa, ktoré je členom skupiny, ktorá ho svojím negatívnym vplyvom ohrozuje,
- e) dieťa zneužívajúce drogy alebo dieťa závislé od drog,
- f) dieťa hrajúce hazardné hry alebo dieťa závislé od hazardných hier, internetu, počítačových hier a iných hier,
- g) dieťa, u ktorého sa pre poruchy správania prejavujú problémy najmä v škole, v skupinách, vo vzťahoch s inými deťmi, rodičmi alebo inými plnoletými fyzickými osobami,
- h) dieťa, u ktorého sa prejavujú poruchy správania zanedbávaním školskej dochádzky, útekmi z domu alebo zo zariadenia, v ktorom je umiestnené,
- i) dieťa, u ktorého sa neprejavili problémy v správaní ani poruchy správania, avšak jeho jednorazové správanie alebo krátkodobé správanie vyžaduje pre svoju závažnosť alebo neprimeranosť pomoc.

## § 25

(1) Obec, na ktorej území má dieťa obvyklý pobyt a ktorá vykonáva na základe rozhodnutia súdu funkciu poručníka dieťaťa podľa osobitného predpisu, je povinná pred podaním správy o dieťati podľa osobitného predpisu zistiť:

- informácie o školskej dochádzke dieťaťa alebo jeho príprave na povolanie, vrátane informácií o dosiahnutých školských výsledkoch.

Z vyššie uvedených náležitostí teda jednoznačne vyplýva, že školy ako vzdelávacie inštitúcie v tejto veci majú jednoznačne ohlasovaciu povinnosť a že práve sociálny pedagóg ako odborný zamestnanec školy je kompetentný byť v tejto problematike súčinný.

V školskej praxi možno identifikovať tieto prípady, kedy sa škola môže, resp. musí obrátiť na ÚPSVaR:

- podávanie správ o dieťati,
- nahlasovanie informácií o školskej dochádzke dieťaťa alebo jeho príprave na povolanie vrátane informácií o dosiahnutých školských výsledkoch,
- nahlasovanie údajov v prípade, ak sa maloletý dopustil páchania činu inak trestného podľa osobitného predpisu,
- nahlasovanie údajov v prípade, ak sa mladistvý páchatel' dopustil trestnej činnosti alebo je podozrivý z páchania trestnej činnosti podľa osobitného predpisu,



- nahlasovanie údajov v prípade, ak sa dieťa dopustilo priestupku,
- ak má podozrenie, že dieťa je členom skupiny, ktorá ho svojím negatívnym vplyvom ohrozuje,
- ak má podozrenie, že dieťa zneužíva drogy alebo je závislé od drog,
- ak dieťa hrá hazardné hry alebo je závislé od hazardných hier, internetu, počítačových hier a iných hier,
- ak sa u dieťaťa prejavujú poruchy správania najmä v škole, v skupinách, vo vzťahoch s inými deťmi, rodičmi alebo inými plnoletými fyzickými osobami,
- ak dieťa zanedbáva školskú dochádzku,
- ak dieťa z domu uteká, resp. sa túla,
- ak sa u dieťaťa síce neprejavili problémy v správaní ani poruchy správania, avšak jeho jednorazové správanie alebo krátkodobé správanie vyžaduje pre svoju závažnosť alebo neprimeranosť pomoc.

Vo všetkých vyššie uvedených prípadoch je/môže byť sociálny pedagóg v škole značne nápomocný.

V prílohovej časti našej práce uvádzame vzory dokumentov, ktorých tvorba vyplynula z potrieb praxe sociálneho pedagóga, najmä v súvislosti s vyššie vymenovanými prípadmi:

Charakteristika dieťaťa č. 1 - žiak s ADHD a zmiešanou špecifickou vývinovou poruchou (príloha č. 22),

Charakteristika dieťaťa č.2 – žiak s poruchou správania (príloha č. 23).

## 8. Sociálny pedagóg a žiak so ŠVVP

Zo školskej praxe vyplýva, že v základných a stredných školách sa vzdeláva až 70% všetkých detí a študentov so ŠVVP, čo predstavuje náročnú úlohu nielen pre školu, ale aj pre všetkých účastníkov tohto procesu. To znamená, že tento problém nie je možné ignorovať (Lorinczová, Žovinec, 2015).

Sociálny pedagóg sa preto vo svojej praxi stretáva nielen s intaktnými žiakmi, ale pomerne často aj so žiakmi so ŠVVP.

V súvislosti s touto problematikou je možné na základe našich praktických skúseností konštatovať, že sociálny pedagóg v prípade potreby:

- sa spolupodieľa na *zabezpečení odborného prístupu v edukácii* (včasná sociálno-pedagogická diagnostika, podpora žiaka so ŠVVP vrátane žiakov so ZZ, so SZP, s nadaním, individuálna a skupinová práca s dieťaťom/deťmi, používanie sociálno-pedagogických metód a foriem práce, spoluúčasť na hodnotení výsledkov žiakov, aplikácia alternatívnych foriem komunikácie, úzka spolupráca s rodičmi a iné) podľa individuálnej potreby konkrétneho dieťaťa vyplývajúcej z výsledkov odbornej diagnostiky;
- *na príprave materiálneho vybavenia* (špeciálne PL, učebnice, špeciálne vyučovacie pomôcky, kompenzačné pomôcky, úpravy prostredia a iné);

- sa pri výchove a vzdelávaní žiakov riadi odporúčaniami poradenských zariadení rezortu školstva, ktoré sú pripravované v zmysle platných právnych predpisov, ďalej podľa zistení vyplývajúcich z diagnostiky daného žiaka, s využitím aktuálnych vedeckých poznatkov a skúseností z praxe.

V súvislosti so zabezpečením sociálno-pedagogického servisu pre žiakov s poruchami správania, poruchami aktivity a pozornosti pojednávajú aj príslušné Vzdelávacie programy pre žiaka s daným zdravotným znevýhodnením (<https://www.statpedu.sk/sk/deti-ziaci-so-svvp/deti-ziaci-so-zdravotnym-znevychodnenim-vseobecny-intelektovym-nadanim/vzdelavacie-programy/vzdelavacie-programy-ziakov-so-zdravotnym-znevychodnenim-vseobecny-intelektovym-nadanim/zakladne-vzdelavanie-primarne-vzdelavanie-nizsie-s/>).

V rámci nich je uvedené, že sociálny pedagóg vykonáva prevenciu, intervenciu a poskytuje poradenstvo najmä pre žiakov ohrozených sociálno-patologickými javmi, ich zákonným zástupcom a pedagogickým zamestnancom škôl. Tiež plní úlohy sociálnej výchovy, podpory prosociálneho, etického správania, sociálno-pedagogickej diagnostiky prostredia a vzťahov, sociálno-pedagogického poradenstva, prevencie sociálno-patologických javov a reedukácie správania.

Ak teda vychádzame z vyššie uvedeného, tak v rámci rozdelenia úloh jednotlivých členov školského podporného tímu je vhodné, aby sociálny pedagóg poskytoval (okrem iného) práve týmto deťom adekvátnu sociálno-pedagogickú podporu.

## 9. Sociálny pedagóg a práca s deťmi pochádzajúcimi zo SZP

Školy zaznamenávajú najpočetnejšiu skupinu žiakov zo SZP v regiónoch, kde je zvýšené zoskupenie najmä rómskeho obyvateľstva, ktoré žije v neprimeraných sociálno-ekonomických podmienkach (Belková, 2019 In Niklová 2020). Kancír (2019) tiež tvrdí, že problémom je, že prevažná časť z nich žije v sociálne znevýhodnenom prostredí v prostredí osád na vidieku a v mestách, či uzavretých komunitách.

Avšak v neprimeraných sociálno-ekonomických podmienkach (v mestách i na vidieku) môžu žiť aj deti, ktoré nie sú rómskeho pôvodu.

Špecifickú skupinu môžu tvoriť tiež i deti žijúce vo veľkomestách, ktoré sa však nemusia na prvý pohľad javiť ako pochádzajúce zo SZP. A práve v tejto súvislosti je významná spolupráca sociálneho pedagóga s triednymi učiteľmi, ktorí majú možnosť včas zachytiť varovné signály (sociálno-patologické), na základe ktorých je potom možné zahájiť potrebnú sociálno-pedagogickú intervenciu.

V zmysle ustanovenia § 2 písm. p) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, sa dieťaťom zo SZP rozumie dieťa žijúce v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností dieťaťa alebo

žiaka, nepodporuje jeho socializáciu a neposkytuje mu dostatok primeraných podnetov pre rozvoj jeho osobnosti. Toto dieťa je podľa § 2 písm. j) predmetného zákona zároveň dieťaťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vtedy, ak má zariadením výchovného poradenstva a prevencie diagnostikované špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby a podľa § 132 ods. 1) mu komplexnú psychologickú, špeciálnopedagogickú, diagnostickú, výchovnú, poradenskú a preventívnu starostlivosť zabezpečuje CPPP a P.

Je potrebné, aby sociálny pedagóg vo svojej praxi poznal i kritériá, ktoré sociálne znevýhodnené prostredie charakterizujú.

Podľa údajov dostupných na stránke MŠVVaŠ SR <https://www.minedu.sk/data/att/6072.pdf> za sociálne znevýhodnené prostredie, ktoré znevýhodňuje dieťa vo výchovnovzdelávacom procese, sa považuje prostredie, ktoré charakterizujú aspoň **tri z nasledovných kritérií**:

1. rodina, v ktorej dieťa žije, neplní základné funkcie - socializačno-výchovnú, emocionálnu a ekonomickú (§ 28 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov),
2. chudoba a hmotná núdza rodiny dieťaťa (zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov),
3. aspoň jeden z rodičov dieťaťa je dlhodobo nezamestnaný, patrí k znevýhodneným uchádzačom o zamestnanie,
4. nedostatočné vzdelanie zákonných zástupcov - aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
5. nevyhovujúce bytové a hygienické podmienky, v ktorých dieťa vyrastá - absencia miesta na učenie, postele, elektrickej prípojky, pitnej vody, WC,
6. vyučovací jazyk školy je iný ako jazyk, ktorým dieťa hovorí v domácom prostredí,
7. rodina dieťaťa žije v segregovanej komunite,
8. sociálne vylúčenie komunity alebo rodiny dieťaťa z majoritnej spoločnosti.

V súvislosti so „statusom dieťaťa pochádzajúceho zo SZP“ Šuhajdová (2015) tvrdí, že žiaci sa môžu kedykoľvek v priebehu školského roka ocitnúť v kategórii žiakov zo SZP, pretože rodinné prostredie žiakov je dynamické a vplyvom rôznych vonkajších i vnútorných činiteľov veľmi premenlivé. Je preto potrebné uvedomiť si, že túto situáciu by mal v prostredí školy monitorovať práve sociálny pedagóg ako odborník, ktorý by mal poznať nielen prostredie školy, ale aj rodinné prostredie daných žiakov (monitorovanie zmien rodinného prostredia žiakov, správania žiakov, ich vzhľadu a oblečenia, stavu a používania školských pomôcok, v kombinácii s pravidelnými rozhovormi s pedagógmi).

V tejto súvislosti by sociálny pedagóg mal brať do úvahy, že všetky „možné“ prejavy sociálneho znevýhodnenia môžu mať rôznu intenzitu (silu, rozmer), dĺžku trvania a môžu nastupovať postupne a spočiatku nezreteľne (Šuhajdová, 2019).

Podľa § 107, ods.(1) školského zákona sa výchova a vzdelávanie detí zo SZP a žiakov zo SZP v školách uskutočňuje podľa individuálnych podmienok, ktorými sú:

- a) úprava organizácie výchovy a vzdelávania,
- b) úprava prostredia, v ktorom sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje,

c) uplatnenie špecifických metód a foriem výchovy a vzdelávania.

Sociálny pedagóg si tiež musí uvedomiť, že podľa § 107, ods. (2) predmetného zákona dieťa alebo žiak, ktorého ŠVVP vyplývajú výlučne z jeho vývinu v sociálne znevýhodnenom prostredí, nemôže byť prijatý do špeciálnej školy alebo do špeciálnej triedy materskej školy, špeciálnej triedy základnej školy alebo do špeciálnej triedy strednej školy. Okrem iného, odstavec (3) konkrétne definuje, že v ZŠ pôsobí na každých 50 žiakov zo SZP jeden asistent učiteľa alebo jeden sociálny pedagóg. Tieto deti pochádzajúce zo SZP sa podľa ods. (4) zaraďujú do tried spolu s ostatnými deťmi alebo žiakmi.

Mohli by sme polemizovať, či jeden sociálny pedagóg spolu s jedným pedagogickým asistentom dokážu pokryť špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby 50 detí pochádzajúcich zo SZP.

Avšak, ak škola sociálneho pedagóga zamestnáva, práca s týmito žiakmi je nutná a potrebná.

## Ako pracovať s deťmi zo SZP?

Ako vyplýva z informácií uvedených na stránke ŠPÚ <https://www.statpedu.sk/sk/svp/statny-vzdelavaci-program/statny-vzdelavaci-program-gymnazia/vychova-vzdelavanie-ziakov-so-svvp/vzdelavanie-ziakov-zo-socialne-znevychodneného-prostredia/>, **špecifickým cieľom výchovy a vzdelávania žiakov zo SZP** je prostredníctvom eliminácie alebo odstránenia hendikepov vyplývajúcich zo SZP (napr. komunikačné schopnosti, kultúrne a sociálne vylúčenie, hygienické návyky,...), dosiahnuť primeraný rozvoj ich schopností.

Je potrebné, aby sociálny pedagóg v edukácii týchto žiakov:

- poznal základné informácie o žiakovi a vplyve jeho sociálne znevýhodneného prostredia na výchovno-vzdelávací proces,
- v prípade nutnosti a v súlade s odporúčaniami poradenských zariadení poskytol dieťaťu/žiakovi i ostatným aktérom výchovy dieťaťa adekvátny sociálno-pedagogický servis,
- spolupracoval s učiteľmi i školským podporným tímom,
- v prípade nutnosti sprostredkoval v rámci multidisciplinárneho prístupu potrebný servis ďalších odborníkov (členov ŠPT, odborných zamestnancov CPPPaP, ČŠPP, pedopsychiatrov, sociálnych pracovníkov, resp. iných špecialistov podľa aktuálnej potreby),
- sprostredkoval v rámci spolupráce s terénnymi sociálnymi pracovníkmi podporu rodinám zo SZP, pomoc deťom s prípravou k nástupu do 1. triedy, pomoc rodinám s prípravou do školy, pomoc so zabezpečením doučovania, podporu zmysluplného trávenia voľného času, pomoc s prípravou na prijímacie pohovory (vypĺňanie prihlášok), podporu pri zlepšovaní sociálnych a hygienických návykov v rodine v spolupráci s rodičmi.

## Formy práce so žiakom zo SZP

V závislosti od podmienok danej školy, individuálnych charakteristík detí, charakteru ich potrieb a

podmienok, si sociálny pedagóg sám zvolí formu, akou bude s deťmi pracovať. Môže ísť o:

- a) individuálnu prácu s dieťaťom priamo v skupine/triede/školskom klube, alebo mimo triedy,
- b) skupinovú prácu s viacerými deťmi v skupine/triede/školskom klube, alebo mimo triedy, pričom úzko spolupracuje s daným pedagógom (učiteľom, vychovávateľom a pod.), či iným členom školského podporného tímu.

Jednotlivé formy práce by mali zodpovedať špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka zo SZP a mali by byť realizované na báze multidisciplinárneho prístupu.

Výchova a vzdelávanie žiakov zo SZP, ktorí majú diagnostikované zariadením CPPPaP svoje ŠVVP, nie je klasickou integráciou ako výchova a vzdelávanie ostatných integrovaných žiakov so zdravotným znevýhodnením (žiak so zdravotným postihnutím, žiak chorý alebo zdravotne oslabený, žiak s vývinovými poruchami, žiak s poruchou správania) alebo žiakov s nadaním.

V praxi sa však stáva, že samotní odborní, ale aj pedagogickí zamestnanci školy automaticky priradujú k dieťaťu zo SZP pojem „integrácia“.

Taktiež je nutné zdôrazniť, že vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom zo SZP špecifické podmienky pre ich úspešné vzdelávanie a uspokojovanie ich ŠVVP, najmä (<https://www.statpedu.sk/sk/svp/statny-vzdelavaci-program/vychova-vzdelavanie-ziakov-so-svvp/ziak-so-sociane-znevychodneneho-prostredia/>):

- znížiť počet žiakov v bežnej triede, čím sa zvýši efektívnosť práce, umožní sa vyššia miera individuálneho prístupu k žiakovi,
- realizovať celodenný výchovný systém, ktorý predlžuje čas dieťaťa v motivujúcom školskom prostredí a umožňuje mu zmysluplne stráviť voľný čas a pripravovať sa na vyučovanie,
- vytvoriť atraktívne edukačné prostredie rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká žiaka,
- pri vytváraní ŠkVP vytvoriť atraktívne edukačné prostredie rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká detí zo SZP,
- realizovať programy orientované na zlepšenie spolupráce rodičov detí zo SZP so školou,
- zabezpečiť systém doučovacích aktivít pre zaostávajúce deti zo SZP (napr. v spolupráci s komunitnými centrami) – kurzy po vyučovaní a pod.,
- vytvoriť alternatívne učebné osnovy, ktoré bude môcť škola použiť pri prispôbovaní obsahu výučby detí zo SZP (redukcia obsahu, praktickejšia orientácia, učenie zážitkovou metódou, alternatívne formy vzdelávania – animácia), zároveň treba prijať opatrenia, ktoré zabránia zneužitiu týchto osnov na vytváranie segregovaných tried,
- implementovať ako súčasť ŠkVP vzdelávacie programy multikultúrnej výchovy a výchovy proti predsudkom,
- zabezpečiť včasné a dôsledné riešenie problémov žiakov pochádzajúcich zo SZP, ktoré by mohli spôsobiť predčasné ukončenie vzdelávania.

Okrem vytvárania vyššie uvedených špecifických podmienok pre úspešné vzdelávanie a uspokojovanie ŠVVP žiakov zo SZP Šuhajdová (2019) uvádza aj príklady ďalších podporných opatrení v edukácii žiakov zo SZP:

- zavedenie povinnej predškolskej výchovy,
- absolvovanie nultého ročníka,
- zavedenie individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu,
- absolvovanie školských výchovno-vzdelávacích zariadení (školský klub detí, centrum voľného času),
- využívanie kooperatívneho vyučovania.

Ako uvádza Niklová (2020), v praxi môžu sociálni pedagógovia uplatniť nasledovné špecifické metódy a postupy pri práci so žiakmi zo SZP:

- ✓ metódy sociálneho poradenstva (metódy konfrontácie a sebakontroly, modelovanie a hranie rolí, posilnenie vlastnej kompetencie, kompenzácia nevhodných podnetov),
- ✓ prevencia problémového správania, poradenstvo, konzultácie žiakom, pedagogickým, odborným zamestnancom, administratívne činnosti,
- ✓ odborné vzdelávacie aktivity informatívneho charakteru (jednorazové alebo krátkodobé aktivity, besedy a prednášky na rôzne témy),
- ✓ preventívne programy (dlhodobá a systematická práca),
- ✓ prednášky, besedy, zážitkové aktivity, ktoré môžu byť súčasťou vyučovacieho procesu,
- ✓ práca s problémovou triedou a skupinami (v rámci sekundárnej prevencie v školách alebo v spolupráci s CPPPPaP),
- ✓ sociálna diagnostika triedy, skupiny (určené na odhalenie určitých javov a stanovenie prognózy vývoja skupiny, zisťovanie atmosféry v triede),
- ✓ zisťovanie situácie v rodine (typ rodiny, početnosť, viacgeneračné, demografické faktory, s kým dieťa žije v rodine, vzťahy dieťaťa s rodičom a širším príbuzenstvom, vzájomné vzťahy medzi rodičmi, štýl výchovy v rodine, vzťahy rodičov a učiteľov, zvyky, obyčaje, tradície a iné faktory).

Šuhajdová (2014) vo vzťahu k edukácii najmä rómskych detí pochádzajúcich zo SZP venuje pozornosť celodennému výchovnému systému (ďalej len CVS), ktorý z jej pohľadu môže predstavovať dôležitý podporný nástroj inkluzívnej edukácie rómskych žiakov zo SZP.

Kľúčovými znakmi CVS sú jeho celodennosť (tak, ako to vyplýva zo samotného názvu), druhým má byť príprava žiakov na vyučovanie v prostredí školy pod vedením pedagogických a odborných zamestnancov (Šuhajdová, In Lechta, Šuhajdová, 2018). Autorka prioritne zdôrazňuje jeho neformálnu časť, v rámci ktorej sa žiaci venujú záujmovým krúžkom a činnostiam podľa vlastného výberu, na základe vlastnej iniciatívy a spontánnosti. Učia sa tak nenásilným spôsobom prijať a rešpektovať odlišnosti druhých, rozvíjať dôležité kompetencie ako empatia, spolupráca, rešpekt, úcta, ohľaduplnosť, komunikácia a pod. V súvislosti s jeho realizovaním ďalej odporúča doplniť CVS týmito konkrétnymi podpornými aktivitami:

- a) doplňujúca hodina doučovania žiakov, resp. prípravy na vyučovanie alebo podobného zamerania zakomponovaná priamo do rozvrhu ako jedna povinná vyučovacia hodina týždenne, zaradená ako posledná hodina v rámci jedného dňa v týždni. Hodina by bola zameraná prednostne na písanie zadaných domácich úloh a precvičovanie už prebratého učiva (u žiakov prvého stupňa). Žiakom druhého stupňa by bola poskytnutá pomoc pri zvládaní učiva, ktoré im robí problémy, u žiakov končiacich ročníkov by to bola pomoc pri

príprave na prijímacie skúšky,

- b) aktívne angažovanie rodičov rómskych žiakov v CVS s dôrazom na aktívne zapojenie a snahu samotných Rómov. Dôraz by mal byť kladený na pravidelnú a povinnú účasť rodičov žiakov zo SZP na vybraných aktivitách a činnostiach (krúžky a aktivity pre deti v nultom ročníku a žiakov prvého stupňa) s cieľom naučiť sa prevziať zodpovednosť za výchovu a vzdelávanie vlastného dieťaťa. Prostredníctvom pedagogických a odborných pracovníkov by sa rodičia učili ako pomáhať dieťaťu pri príprave na vyučovanie, ako u neho rozvíjať jemnú motoriku, komunikačné zručnosti, hygienické návyky a pod. Deti by prítomnosťou rodičov boli viac motivované a snaživé.

Tiež by mohli byť rodičia zapojení do pracovného života školy a v nej vykonávať pomocný dozor (ktorý by dohliadal na poriadok a správanie žiakov pred a po vyučovaní a najmä cez prestávky), resp. v spolupráci s UPSVAR-om by sa mohli zapojiť do vykonávania aktivačných prác. Prítomnosť dospelého rómskeho rodiča v prostredí školy môže mať na rómskych žiakov pozitívny efekt, a to najmä v prípadoch, ak si samotní učitelia nevedia dať rady so správaním rómskych žiakov, resp. nemajú u nich dostatočný rešpekt (Šuhajdová, 2014).

V závere tejto časti pripomínáme, že CVS nie je určený iba pre rómskych žiakov zo SZP, ale je určený všetkým žiakom a dokonca aj ich rodinám či celým komunitám (Šuhajdová, 2019).

Vo vzťahu k vyššie uvedenému teda možno konštatovať, že práve realizovanie CVS ako jedného z podporných nástrojov inkluzívnej edukácie nielen rómskych žiakov zo SZP má v škole svoje opodstatnenie a pozícia sociálneho pedagóga v ňom nezastupiteľné miesto.

## Odporúčané informačné a metodické zdroje

1. ROCEPO <https://mpc-edu.sk/rocepo>.
2. Vnímavá škola <http://eduma.sk/prihlaste-svoju-skolu-do-programu-vnimava-skola/>.
3. Online živá knižnica <https://www.onlinezivakniznica.sk/>.
4. Stories that move <https://www.storiesthatmove.org/sk/domov/>.
5. Škola inkluzionistov <https://www.ktochyba.sk/skolainkluzionistov>.
6. ŠPÚ <https://www.statpedu.sk/sk/>.

## 10. Sociálny pedagóg a práca so slabo prospievajúcimi a neprospievajúcimi deťmi v škole

Je prirodzené, že sociálny pedagóg participuje v škole aj pri podpore slabo prospievajúcich (žiaci, ktorí dosahujú aspoň v jednom vyučovacom predmete iba dostatočné výkony a sú hodnotení klasifikačným stupňom „ 4“ - dostatočný) a neprospievajúcich žiakov a využíva rôzne špecifické metódy a formy práce. Vytvára individuálne podmienky v závislosti od závažnosti aktuálneho problému a možností školy. Väčšinou ide o nasledovné podmienky:

- a) vzdelávanie podľa IVP (len u žiakov s diagnostikovaným ZZ),
- b) úprava organizácie výchovy a vzdelávania,
- c) úprava prostredia, v ktorom sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje,
- d) využitie špecifických metód a foriem výchovy a vzdelávania.

Konkrétne príklady podpory slabo prospievajúcich a neprospievajúcich žiakov:

- spoluúčasť na vytváraní školského vzdelávacieho programu zohľadňujúceho špecifické potreby žiakov,
- aktívna spolupráca so zákonným zástupcom,
- aktivity podporujúce vytváranie pozitívnej školskej klímy,
- vytváranie bezpečného školského prostredia,
- podpora zdravého sebavedomia a sebahodnotenia žiakov,
- účasť na zápise detí do 1.ročníka (telefonicky, neskôr i osobne) a pred vstupom do ZŠ, zabezpečovanie pohovorov so zákonnými zástupcami žiakov, zber údajov, ktoré by mohli ovplyvniť školskú úspešnosť dieťaťa,
- v individuálnych prípadoch spolupráca s poradenskými zariadeniami,
- pomoc pri úprave obsahu a metód vzdelávania s cieľom dosiahnuť kompenzáciu diagnostikovaného deficitu (prispôsobovanie potrebám detí),
- zabezpečenie sociálno-pedagogického servisu a podporných sociálno-pedagogických aktivít,
- podpora vyučujúcich zabezpečením individuálneho prístupu k danému žiakovi,
- spolupráca pri doučovaní žiakov s vyučujúcimi daného predmetu v priestoroch školy,
- podpora zmysluplného trávenia voľného času (relaxačné cvičenia a techniky, spoločenské hry, počúvanie hudby a pod.),
- podpora pri výbere voľnočasových aktivít vo forme krúžkovej činnosti,
- podpora zdravého životného štýlu žiakov,
- aktivity podporujúce osobnostný a sociálny rozvoj žiakov,
- dôsledné riešenie rôznych foriem nežiaduceho správania žiakov (podľa školského poriadku),
- kooperácia s triednymi učiteľmi a vyučujúcimi, analýza príčin školskej neúspešnosti žiakov,
- prevencia a riešenie prípadného výskytu sociálno-patologických javov, ktoré by mohli ovplyvňovať školskú úspešnosť žiaka (napr. podozrenie na šikanu, fajčenie, drobné krádeže, záškoláctvo),
- pomoc pri prekonávaní bariér, ktoré plynú zo zdravotného znevýhodnenia žiakov,
- usmerňovanie žiakov pri preberaní noriem a hodnôt, ktoré mohli byť ovplyvňované



zrelosťou, resp. nezrelosťou žiaka a odmietaním autorít.

## **Podpora vzdelávania slabo prospievajúcich a neprospievajúcich žiakov sociálnym pedagógom počas mimoriadneho prerušenia školského vyučovania.**

Formy vzdelávania slabo prospievajúcich žiakov a práce so zákonnými zástupcami:

- ✓ online vyučovanie (ZOOM),
- ✓ elektronická komunikácia (Edupage, portál [www.bezkriedy.sk](http://www.bezkriedy.sk), email, messenger, facebook),
- ✓ telefonická komunikácia,
- ✓ poštová komunikácia,
- ✓ osobné doručovanie úloh a zadaní pre žiakov,
- ✓ osobné prijímanie úloh a zadaní od žiakov (tu je dôraz kladený na multidisciplinárnu spoluprácu s terénnymi sociálnymi pracovníkmi, terénnymi špeciálnymi pedagógmi poradenských zariadení).

Prioritou sociálneho pedagóga pri podpore slabo prospievajúcich a neprospievajúcich žiakov je celkové motivovanie žiakov, podpora ich napredovania a rozvíjania pracovných návykov, upevňovanie a prehlbovanie nadobudnutých schopností i zručností. Sociálny pedagóg pôsobiaci v škole je súčasťou „učiteľských tímov“ a pripravuje komplexné východiská na zabezpečenie vzdelávacích aktivít žiakov počas dištančného vzdelávania. Môže koordinovať a podporovať vzdelávanie slabo prospievajúcich žiakov (distribúovanie materiálov, písomností, vysvetľovanie učiva, parafrázovanie učiva a pod.).

## **11. S kým sociálny pedagóg kooperuje?**

Sociálny pedagóg v škole inkluzívne prostredie spoluutvára, efektívne podporuje a participuje na zodpovednosti za vzdelávanie detí. Jeho pôsobnosť je priamo v škole, takže má možnosť dôkladne poznať jej prostredie, žiakov, pedagógov a rodičov. Má možnosť pozorovať dieťa priamo v procese vyučovania i mimo neho.

Kooperáciu sociálneho pedagóga je možné rozdeliť do niekoľkých oblastí.

### **Oblasti spolupráce sociálneho pedagóga ako člena školského podporného tímu:**

- sociálny pedagóg – ŠPT,
- sociálny pedagóg – pedagogický zamestnanec (učiteľ, vychovávateľ),
- sociálny pedagóg – pedagogický asistent,
- sociálny pedagóg - začínajúci pedagogický/odborný zamestnanec,
- sociálny pedagóg - riaditeľ školy, resp. člen manažmentu školy,
- sociálny pedagóg – žiak,
- sociálny pedagóg – rodič,
- sociálny pedagóg - iné subjekty (poradenské zariadenia, PZ SR, ÚPSVaR, lekári a pod.).

### **Najčastejšie príklady spolupráce sociálneho pedagóga v škole:**

- ❖ **vzájomná interná spolupráca so školským podporným tímom**

- ✓ výmena informácií, spoločné hľadanie postupov, poradenstvo, komplexné riešenie problémov na viacerých úrovniach (jeden odborník rieši prostredie a rodinu žiaka, iný terapeuticky pracuje so žiakom, ďalší môže pracovať v prípade potreby aj s celou triedou na podpore žiaka), návrhy, odporúčania,
- ✓ odovzdávanie skúsenosti pri práci so žiakmi (nielen so ŠVVP),
- ✓ riešenie problémov (v rovine učiteľ, rodič, žiak, kolegovia),
- ✓ orientačná odborná diagnostika (ďalšie možnosti, postupy),
- ✓ odporúčané postupy pre učiteľa, ktorý pracuje so žiakom,
- ✓ možnosti riešenia problému so zákonnými zástupcami.

#### ❖ **sociálny pedagóg – pedagogický zamestnanec (učiteľ, vychovávateľ)**

- ✓ hľadanie vhodných prístupov k žiakovi (nielen so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami),
- ✓ organizácia triedy/výchovného oddelenia/ skupiny ako kolektívu,
- ✓ klíma v triede, v oddelení, v skupine,
- ✓ hodnotenie žiakov (vrátane žiakov so ŠVVP),
- ✓ stratégie zvládania rôznych socio - komunikačných situácií,
- ✓ riešenie konfliktov v triede,
- ✓ riešenie bežných rovesníckych problémov,
- ✓ stratégie komunikácie s rodičom, informovanie rodičov, možnosti spolupráce,
- ✓ využitie triednických hodín (možnosti, nápady).

#### ❖ **sociálny pedagóg – pedagogický asistent**

- ✓ rozvíjanie vzťahu pedagogický asistent – žiak,
- ✓ formy pomoci pedagogického asistenta pri prekonávaní rôznych sociálnych bariér,
- ✓ spôsoby posilňovania disciplíny v triede,
- ✓ príprava kompenzačných pomôcok,
- ✓ riešenie rôznych socio- komunikačných situácií a rovesníckych problémov,
- ✓ organizácia celkovej práce žiaka (príprava učebných pomôcok, poriadok na pracovnom stole a pod.),
- ✓ možnosti relaxácie žiaka,
- ✓ podpora pri slabej výdrž, motivácia žiaka,
- ✓ podpora pri prekonávaní komunikačných a adaptačných bariér.

#### ❖ **sociálny pedagóg- začínajúci pedagogický/odborný zamestnanec**

- ✓ zvládanie administratívnych činností v škole,
- ✓ zvládanie medzilidskej komunikácie na pracovisku,
- ✓ sprostredkovanie informácií o kultúre a zaužívaných spôsoboch organizácie,
- ✓ možnosti ďalšieho vzdelávania (profesijný rozvoj, sebvzdelávanie),
- ✓ tipy, odporúčania (kde hľadať informácie a potrebné podklady k práci),
- ✓ ako komunikovať s učiteľmi- kolegami a inými zamestnancami školy,

- ✓ ako komunikovať so žiakmi,
- ✓ ako komunikovať s rodičmi,
- ✓ ako komunikovať s vedením školy.

❖ **sociálny pedagóg- členovia manažmentu školy, riaditeľ školy**

- ✓ spôsoby zlepšenia klímy v škole,
- ✓ formy komunikácie s daným zamestnancom na pracovisku,
- ✓ plánovanie formy a priebehu konzultácie s rodičom,
- ✓ riešenie konkrétneho problému s rodičom,
- ✓ riešenie konkrétneho problému s učiteľom, zamestnancom,
- ✓ smerovanie školy vo vzťahu k činnosti inkluzívneho tímu,
- ✓ odborný náhľad na výchovné a vzdelávacie problémy v školskom prostredí (informácie o žiakoch so ŠVVP alebo inými odlišnosťami,
- ✓ poskytovanie návrhov riešení pre optimalizáciu klímy v školskom prostredí,
- ✓ realizácia prieskumov a výskumov ohľadom školského prostredia,
- ✓ využitie skúseností pri projektovej činnosti.

❖ **sociálny pedagóg – dieťa - rodič**

- ✓ poradenstvo pri riešení problémov (napr. problémy v rodine, život v rozvedenej rodine a striedavej starostlivosti, vzťahy s rodičmi, život s náhradnou matkou a otčimom, vzťahy medzi dieťaťom a rodičmi, rovesnícke vzťahy a konflikty, voľba povolania, edukačné problémy),
- ✓ podpora osobnostného a sociálneho rozvoja dieťaťa,
- ✓ komplexná starostlivosť a poradenstvo pre dieťa a rodiča.

❖ **sociálny pedagóg - iné subjekty (CPPPaP, ČŠPP, zriaďovateľ, polícia, ÚPSVaR, lekári, mimovládne organizácie pracujúce s deťmi a mládežou a pod.)**

- ✓ plánovanie rôznych preventívnych akcií, programov, stretnutí, riešenie prípadov, poradenstvo,
- ✓ zapájanie sa do akreditovaných vzdelávacích programov zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálno-patologických javov, prevenciu kriminality a využívanie ponuky preventívnych aktivít CPPPaP a ďalších odborných pracovísk poradenských a preventívnych služieb v regióne,
- ✓ v súčinnosti s CPPPaP spolupráca na programoch prevencie šikanovania a vyhotovovanie zápisov o riešení šikanovania (v školách sa realizuje zber údajov v tejto oblasti) v súlade so smernicou č. 36/2018 a organizovanie preventívnych aktivít v danej oblasti,
- ✓ realizácia besied a preventívnych kampaní s vyškolenými odbornými zamestnancami z CPPPaP o rizikách práce v zahraničí a o prevencii pred neľudským zaobchádzaním, obchodovaním s ľuďmi a otrockou prácou,
- ✓ realizácia prevencie sociálno-patologických javov, rizikového správania detí a žiakov a prevencie drogových závislostí a zamedzenie šírenia legálnych a nelegálnych drog v školách, v súčinnosti s CPPPaP (spolupráca by mala byť vnímaná ako integrálna súčasť školských aktivít),
- ✓ využívanie poradenskej činnosti oddelenia prevencie Policajného zboru, krajských

- koordinátorov prevencie, podieľajúcich sa na zabezpečovaní a realizácii úloh vyplývajúcich z celospoločenskej a rezortnej koncepcie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti (<https://www.minv.sk/?kontakty-na-krajskych-koordinatorovprevenciekriminality>),
- ✓ spolupráca s neziskovým sektorom a so spoločnosťami zaoberajúcimi sa kybernetickou bezpečnosťou pri zvyšovaní povedomia u žiakov o počítačovej kriminalite, napr. DigiQ (<https://digiq.sk/category/temy/internetova-bezpecnost/>), OZ Preventista: <https://preventista.sk/info/>, Bud' safe online: <https://www.avast.com/sk/besafeonline/> alebo Hrdinovia Internetu: <https://events.withgoogle.com/sk-gwg-praca-zdomu/hrdinovia-internetu/>)
  - ✓ spolupráca v oblasti **krízovej intervencie**. Úzka spolupráca s poradenskými zariadeniami a inými zložkami pre pomoc deťom či rodine. Môže ísť o prípady krízovej intervencie pri smrti blízkej osoby, prípady týrania a vážneho zanedbávania, ohrozenia žiaka, traumatického rozvodu, porúch správania, ťažšieho zdravotného znevýhodnenia a i. Niektoré prípady vyžadujú intenzívnu medzirezortnú spoluprácu. V súčinnosti s inými subjektami tiež spoločné plánovanie riešení, realizácia stretnutí so zápisnicami, navrhnutie účinných postupov a ich následná spoločná kontrola (Križo, Krnáčová, 2020).

Sociálny pedagóg so vzdelaním v krízovej intervencii (s absolvovaným výcvikom Krízovej intervencie) zabezpečuje špecifickú agendu týkajúcu sa najmä týchto oblastí: príprava krízových plánov, realizácia krízovej intervencie v spolupráci s príslušnými subjektmi, poskytovanie „post“ intervencie“, plánovanie, posúdenie vplyvu udalosti, poradenstvo, podporné konzultácie, skrining zameraný na mapovanie, kto ďalší v rámci školy potrebuje krízovú intervenciu a pod.

(<https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2020/08/Kr%C3%ADzova-intervencia.pdf>).

**Ďalšie konkrétne príklady činnosti sociálneho pedagóga, ktoré škola počas školského roka identifikovala v súlade s jej potrebami:**

#### ❖ **Spolupráca s rodičmi, radou školy, pedagogickou radou, radou rodičov**

Pri hromadných stretnutiach rodičov (triedne schôdzky, zasadnutia rady rodičov, zasadnutia pedagogických rád, rady školy) zaraďuje sociálny pedagóg do programu informácie o svojej práci, vysvetľuje aktuálne problémy, ozrejmjuje používané postupy, jednak pri výchove a vzdelávaní, ale aj pri hodnotení a klasifikácii žiakov, apeluje na plnenie povinností rodičov, dôsledný prístup k domácej príprave. Oboznamuje rodičov s možnosťou odborných konzultácií vo vyhradenom čase, po dohode s vyučujúcimi umožňuje rodičom účasť na vyučovaní.

#### ❖ **Zabezpečovanie realizácie odporúčaní poradenských inštitúcií**

Na pracovných poradách sociálny pedagóg informuje triednych učiteľov o termínoch vyšetrení, stručne o záveroch a ďalšom postupe. V rámci pozorovaní a hospitácií v triedach sa zameriava na plnenie záverov z poradenských zariadení.

❖ **Pracovné stretnutia všetkých aktérov inklúzie (učitelia, pedagogickí asistenti, školská psychologička, sociálna pedagogička, školská špeciálna pedagogička, výchovná poradkyňa, školskí koordinátori, zamestnanci poradenských zariadení, logopéd, rodičia, lekári)**

Sociálny pedagóg je súčasťou rôznych pracovných stretnutí, ktoré sú zamerané na získanie čo najväčšieho množstva informácií o žiakovi, o jeho zdravotnom stave, sociálno-kultúrnom zázemí a pod. Vyššie uvedení aktéri inklúzie spolu zodpovedajú a zabezpečujú utváranie podmienok na efektívnu edukáciu každého žiaka, podieľajú sa na príprave individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu. Vzájomne úzko spolupracujú.

❖ **Výchovno-vzdelávací proces**

Sociálny pedagóg v spolupráci so ŠPT, učiteľmi a pedagogickými asistentmi, vychádza z individuálnych vlastností, schopností a potrieb každého žiaka. V prípade žiakov so zdravotným znevýhodnením sa opiera najmä o jednotlivé vzdelávacie programy pre nich určené ([www.statpedu.sk](http://www.statpedu.sk)). V pravidelných časových intervaloch (týždenne, dvojtýždenne, mesačne, resp. podľa potrieb detí) sa sociálny pedagóg stretáva so žiakmi, pričom sleduje ich vývin a podľa potreby im poskytuje adekvátny servis. Tiež poskytuje odborné konzultácie pedagógom i rodičom. Sleduje sociálne vzťahy v rámci triedy, postavenie žiakov v triede, vysvetľuje žiakom charakter odlišností/zdravotného znevýhodnenia tak, aby ostatní pochopili, za akých podmienok sa môže ich spolužiak s nimi učiť a zúčastňovať spoločných aktivít. Koriguje prípadné falošné predstavy a predsudky o vlastnostiach osobnosti a živote znevýhodnených detí a žiakov v spoločnosti. Vysvetľuje žiakom, že poskytnutie primeranej pomoci a prijatie žiaka s odlišnosťou ako rovnocenného člena žiackeho kolektívu je prejavom priateľstva (nie ľútosťou). V prípade izolácie hľadá vhodné spôsoby na jej odvrátenie, tvorivo uplatňuje rozličné metódy na utváranie dobrých sociálnych vzťahov, priateľskej atmosféry a triednej súdržnosti, vedie žiakov k reálnemu sebahodnoteniu, k stanovovaniu si adekvátnych cieľov, učí ich samostatne rozhodovať sa, vyjadrovať a presadzovať svoje záujmy. Naopak, žiakov s odlišnosťou učí komunikovať s ostatnými žiakmi a s učiteľmi, chápať názory, postoje, záujmy a potreby jeho intaktných spolužiakov a nadväzovať s nimi sociálne vzťahy, učí ich vykonávať všetky činnosti v škole samostatne do takej miery, ako to charakter odlišnosti dovoľuje. Podporuje u detí s odlišnosťami zapájanie sa do hier a voľnočasových aktivít spolu so spolužiakmi adekvátne charakteru odlišnosti, učí žiakov reálne hodnotiť svoje schopnosti, záujmy aj nedostatky. Podporuje u žiakov, aby si vedeli stanoviť adekvátne ciele v učení, pri výbere povolania a v sociálnych vzťahoch, relatívne samostatne sa rozhodovať, vyjadrovať a presadzovať svoje potreby a záujmy, byť tolerantný voči spolužiakom, nezneužívať ochotu iných pri poskytovaní pomoci.

Spolupracuje aj pri hodnotení výchovno-vzdelávacích výsledkov žiakov (v zmysle platných predpisov) s učiteľmi, prostredníctvom vlastného pozorovania, prostredníctvom informácií od rodičov, na základe informácií od samotného žiaka. Priebežne uskutočňuje intervencie súvisiace s riešením konfliktov v skupine, problémami v správaní, osobnostnými a emočnými ťažkosťami žiakov, so sebahodnotením a sebareflexiou žiakov najmä pri problematickom správaní žiakov, stimulačné diskusie so žiakmi, aktivity zamerané na odbúravanie agresivity a prevencie šikanovania v skupine, ale aj iných sociálno-patologických javov. Spoluorganizuje interaktívne stretnutia a

tvorivé aktivity v spolupráci s oslovenými subjektmi: napríklad s mestskou organizáciou Slovenský červený kríž (zdravotnícka príprava a výchova k manželstvu a rodičovstvu), mestskou políciou a policajným zborom (dopravná výchova, prevencia), koriguje program rovesníckej podpory (projekt CHIPS), realizuje administráciu a analýzu dotazníkov zameraných na mapovanie vzťahov a atmosféry v triede. Rozvíja kompetencie a osobný potenciál žiaka prostredníctvom cielených odborných aktivít. Pracuje so žiakmi s problémami a poruchami v správaní, s neprospievajúcimi a inak v škole zlyhávajúcimi žiakmi a taktiež so žiakmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Praktizuje preventívnu činnosť zameranú na prevenciu sociálno-patologických javov (šikanovanie, agresívne správanie, záškoláctvo a pod.). Realizuje skupinové aktivity podľa potrieb žiakov, skupinovú prácu s triednym kolektívom. Intenzívne pracuje so žiakmi pomocou podporných programov. Spolupodieľa sa na analýze ťažkostí žiaka vo výchovno-vzdelávacom procese, kooperuje pri riešení konkrétnych problémov v učení a správaní, navrhuje stratégie pre zvládnutie záťažových situácií v škole.

#### ❖ **Spolupráca s rodičmi**

V pravidelných intervaloch sa stretáva s rodičmi, primeraným a zrozumiteľným spôsobom informuje o výsledkoch dieťaťa, priebežne hodnotí plnenie krátkodobých i dlhodobých cieľov edukácie. Snaží sa o obojstrannú spoluprácu. Citlivo vníma situáciu rodiča, snaží sa mu porozumieť, diskutovať, prípadne poradiť pri rôznych problémoch. Oceňuje úspechy žiaka. Poskytuje poradenské služby pre rodičov detí, ktoré majú ťažkosti motiváciou, neprospievaním, alebo so správaním v škole (šikanovanie, záškoláctvo a ostatné prejavy rizikového správania žiakov). Kooperuje so zákonnými zástupcami aj pri poskytovaní informácií týkajúcich sa osobnostného a vzdelávacieho potenciálu žiaka. Analyzuje prípadný problém so všetkými zúčastnenými stranami a hľadá alternatívy a stratégie riešení. Poskytuje informácie o vhodnom štúdiu, voľbe povolania. Zabezpečuje odborný dialóg v zmysle konzultácie, poradenstva a mediácie, pri riešení problémových situácií rodinného prostredia, či v oblasti prevencie sociálno-patologických javov a možných rizík.

#### ❖ **Spolupráca pri úprave prostredia triedy a zabezpečovaní materiálno-technických podmienok**

V spolupráci s triednymi učiteľmi navrhuje úpravu interiéru tak, aby bol v súlade s individuálnymi potrebami žiakov, ale aj podporoval príjemnú atmosféru.

#### ❖ **V spolupráci so ŠPT, koordinátormi drogovej prevencie a ďalších sociálno-patologických javov, výchovy k ľudským právam, výchovy k manželstvu a rodičovstvu a výchovným poradcom sa v rámci jednotlivých aktivít zameriava na:**

- prehlbovanie sebapoznania, sebaúcty a sebaaprijatia (rešpekt k sebe),
- budovanie rešpektu k rodičom, učiteľom, druhým osobám,
- rozvíjanie osobných a sociálnych kompetencií žiakov (starostlivosť o priateľstvo, spolupráca, aktívne počúvanie),
- spoluvytvára s deťmi a deťom priateľské a podporujúce prostredie,
- zameriava sa na špecifické problémy ľudských práv (zranení a dotknutí ľudia, egoizmus, pasivita nespravodlivosť, ľudia so špeciálnymi potrebami a pod.).

- ❖ **Spolupracuje pri zápise detí do 1.ročníkov ZŠ.**
  
- ❖ **Úzko spolupracuje s pedagogickými asistentmi** (poskytuje konzultácie, odborné poradenské služby a metodickú pomoc pedagogickým asistentom najmä v súvislosti s ich prácou so žiakmi pochádzajúcimi zo SZP).
  
- ❖ Štúdium aktuálnej legislatívy, predpisov, metodických pokynov v oblasti inklúzie, integrácie – aktualizácia odborných informácií a ich aplikácia v praxi.
  
- ❖ **Spolupracuje s odbornými úsekmi MŠVVaŠ SR, ŠPÚ, MPC.** Kooperácia prebieha najmä na báze konzultácií (elektronickou, listinnou, telefonickou formou) s vedúcimi jednotlivých odborných úsekov pri riešení konkrétnych problémov z praxe a nastavovaní efektívnych metodických postupov vlastnej práce.

## 12. Spolupráca sociálneho pedagóga pri autoevalvácii školy

Odporúčanou prioritou (Sprievodca školským rokom 2020/2021, s. 27) v rámci zvyšovania efektivity výchovno-vzdelávacieho procesu je pravidelné vykonávanie autoevalvácie, so zámerom zlepšenia procesov riadenia a zvyšovania kvality edukácie.

Aj sociálny pedagóg ako člen ŠPT môže podľa potrieb manažmentu školy participovať na autoevalvácii školy. Ako člen autoevalvačného tímu školy môže niektoré časti autoevalvácie realizovať, spracovávať, vyhodnocovať. Môže byť súčinný napríklad pri zbere a vyhodnocovaní údajov, ktorých mapovanie je realizované dotazníkovou formou, prípadne individuálnymi a skupinovými rozhovormi s rodičmi a ich deťmi.

Konkrétne príklady súčinnosti sociálneho pedagóga pri autoevalvácii školy:

- ✓ Sociálny pedagóg môže participovať na tvorbe domén, oblastí a otázok mapujúcich určitú situáciu v škole, ich vyhodnotení a koncipovaní komentárov.

DOMÉNA: Vzťahy s prostredím

OBLASŤ: Škola a domov

**OTÁZKY:**

- Existuje funkčná komunikácia medzi školou a rodičmi? Je dostatočná a pravidelná?
- Má škola k rodičom (zákonným zástupcom) vždy otvorený prístup?
- Sú rodičia v škole vždy vítaní?
- Zaobchádza sa s rodičmi vždy rovnako, bez ohľadu na ich spoločenské postavenie a etnickú príslušnosť?
- Majú učitelia príležitosť dozvedieť sa od rodičov o potrebách a problémoch svojich žiakov?
- Snažia sa učitelia podľa potreby komunikovať s rodinou žiakov?
- Ktorým udalostiam v škole prikladajú rodičia najväčší význam?

**Metódy:** Tvorba školských dokumentov, dotazníky, diskusné stretnutia, rozhovory individuálne a skupinové, intervencie a zážitkové stretnutia.

**Výstup:** Školský a organizačný poriadok školy, zápisnice zo zasadnutí Rady rodičov, triednych rodičovských stretnutí, záznamy odborných zamestnancov, analýza dotazníkov.

**DOMÉNA:** Vzťahy s prostredím

**OBLASŤ:** Škola a spoločnosť

**OTÁZKY:**

- Má škola vypracované zásady spolupráce s rodičmi, žiakmi, ostatnými školami, radou školy, zriaďovateľom?
- Aké aktivity škola vyvíja na podporu vzájomných vzťahov s rodičovskou komunitou?
- Nadväzuje škola kontakty a partnerstvá s inými školami a okolitými inštitúciami, prípadne funguje len ako uzatvorená komunita?
- Zisťuje škola potreby a očakávania rodičovskej komunity?
- Ako škola prezentuje svoje pôsobenie na verejnosti?

**Metódy:** Tvorba školských dokumentov, dotazníky, diskusné stretnutia, rozhovory individuálne a skupinové, intervencie a zážitkové stretnutia, medializácia, publicita

**Výstup:** Školský a organizačný poriadok školy, prehľad aktivít školy, zápisnice zo zasadnutí Rady rodičov, triednych rodičovských stretnutí, záznamy odborných zamestnancov, záznamy v triednych knihách, analýza dotazníkov, zverejnené relácie a príspevky.

Komentár k výstupom autoevalvácie:



## Škola a domov

### Existuje funkčná komunikácia medzi školou a rodičmi? Je dostatočná a pravidelná?

Na základe analýzy výsledkov dotazníkov, ktoré obsahovali položky zamerané na zisťovanie funkčnej komunikácie medzi školou a rodičmi sa dozvedáme, že väčšinou je komunikácia medzi rodičmi a školou dostatočná a pravidelná. Názory rodičov boli deklarované v rámci rozhovorov s pedagogickými a odbornými zamestnancami, vedením školy, ale aj na zasadnutiach triednych ZRŠ, Rady rodičov, alebo v rámci individuálnych konzultácií.

Opatrenia: V individuálnych prípadoch boli dôsledne riešené problémy hlásené rodičmi, triednymi učiteľmi, školským podporným tímom alebo vedením školy. Rozhovory boli evidované individuálne, v závislosti od závažnosti problému.

### Má škola k rodičom (zákonným zástupcom) vždy otvorený prístup?

Na základe analýzy výsledkov dotazníkov, ktoré obsahovali položky zamerané na zisťovanie otvoreného prístupu medzi školou a rodičmi sa dozvedáme, že rodičia hodnotia prístup školy k rodičom ako otvorený.

Opatrenia: V prípade nespokojnosti sa problémová situácia riešila individuálne, rozhovorom daného pedagóga a rodiča.

### Sú rodičia v škole vždy vítaní?

Na základe analýzy výsledkov dotazníkov, ktoré obsahovali položky zamerané na zisťovanie spokojnosti prístupu medzi školou a rodičmi sa dozvedáme, že rodičia hodnotia prístup školy k rodičom ako ústretový.

Opatrenia: V prípade nespokojnosti rodičov sa situácia riešila individuálne, rozhovorom daného pedagóga a rodiča.

### Zaobchádza sa s rodičmi vždy rovnako, bez ohľadu na ich spoločenské postavenie a etnickú príslušnosť?

Na základe analýzy výsledkov dotazníkov, ktoré obsahovali položky zamerané na zisťovanie rovnakého prístupu k rodičom sa dozvedáme, že prístup školy k rodičom hodnotia zákonní zástupcovia ako rovnocenný.

Opatrenia: V prípade nespokojnosti sa situácia riešila individuálne, rozhovorom daného pedagóga a rodiča.

### Majú učitelia príležitosť dozvedieť sa od rodičov o potrebách a problémoch svojich žiakov? Snažia sa učitelia podľa potreby komunikovať s rodinou žiakov?

Na základe analýzy výsledkov dotazníkov, ktoré obsahovali položky zamerané na zisťovanie kvality komunikácie medzi učiteľom a rodičom v súvislosti s potrebami a problémami žiakov sa dozvedáme, že kvalita komunikácie je priateľská, otvorená, učitelia podľa potreby komunikujú s rodičmi v súlade

s potrebami a záujmami každého žiaka.

Opatrenia: V prípade nespokojnosti sa situácia riešila individuálne, rozhovorom daného pedagóga, rodiča a členov školského podporného tímu.

#### Ktorým udalostiam v škole prikladajú rodičia najväčší význam?

Na základe analýzy výsledkov dotazníkov, ktoré obsahovali položky zamerané na zisťovanie dôležitosti významu udalostí v škole a záujmu rodičov o dianie v škole sa dozvedáme, že záujem rodičov je vysoký. Najväčší význam pripisujú vzdelávaniu a vzťahu učiteľ- žiak.

Opatrenia: Priebežné informovanie rodičov prostredníctvom triednych učiteľov, webovej a facebookovej stránky školy.

### **Škola a spoločenstvo**

#### Má škola vypracované zásady spolupráce s rodičmi, žiakmi, ostatnými školami, radou školy, zriaďovateľom?

Na základe vypracovaných položiek školského a organizačného poriadku školy všetci zamestnanci dbajú o jeho dôsledné dodržiavanie zo strany všetkých zúčastnených aktérov.

Opatrenie: Kontrola dodržiavania ustanovených pravidiel jednotlivých dokumentov vedením školy, manažmentom školy.

#### Aké aktivity škola vyvíja na podporu vzájomných vzťahov s rodičovskou komunitou?

Zo zápisníc zo zasadnutí Rady rodičov a triednych ZRŠ vyplýva, že rodičia sú informovaní o plánovaných aktivitách školy, vzájomné vzťahy sú podporované ich účasťou na rôznych aktivitách školy.

Opatrenia: dostatočná informovanosť rodičovskej komunity o pripravovaných aktivitách školy.

#### Nadväzuje škola kontakty a partnerstvá s inými školami a okolitými inštitúciami, prípadne funguje len ako uzatvorená komunita?

Z prehľadu plánu práce inkluzívneho tímu a vedenia školy, vedúcich MZ a PK, ŠKD a koordinátorov i ostatných pedagogických zamestnancov, medializácie a publicity aktivít vyplýva, že škola funguje ako otvorená komunita, ktorá nadväzuje kontakty a partnerstvá s inými školami.

Opatrenia: udržať nadviazané partnerstvá a spoluprácu s oslovenými subjektmi. Pokračovať v osvedčených podujatiach v súlade s potrebami školy a záujmom oslovených subjektov.

#### Zisťuje škola potreby a očakávania rodičovskej komunity?

Na základe analýzy výsledkov dotazníkov, ktoré obsahovali položky zamerané na mapovanie potrieb a spokojnosti rodičovskej komunity sa dozvedáme, že rodičia sú spokojní s prístupom školy k ich potrebám a očakávaniam.

Opatrenia: naďalej prejavovať záujem o potreby rodičov.

Ako škola prezentuje svoje pôsobenie na verejnosti?

Príspevky na webovej a facebookovej stránke školy, v lokálnej TV a regionálnej tlači dostatočne deklarujú prezentáciu školy na verejnosti.

Opatrenia: pokračovať v medializácii a publicite školy na verejnosti.

Autoevalvácia školy by mala byť teda zameraná najmä na to, aby škola zlepšila kvalitu svojej práce a spôsob fungovania (Škodová). Aj v rámci tohto komplexného procesu môže byť i sociálny pedagóg významne nápomocný.

Informačné a metodické zdroje:

- Materiál „Externé hodnotenie kvality školy podporujúce sebahodnotiace procesy a rozvoj školy“: <https://www.ssiba.sk/admin/fckeditor/editor/userfiles/file/Dokumenty/model.pdf>.
- MPC vydáva odborný-metodický časopis Pedagogické rozhľady, link: <https://mpcedu.sk/casopis/pedagogicke-rozhlady/uvod> a odborný-metodický občasník BIGECHE, link: <https://mpc-edu.sk/casopis/bigeche/uvod> na prezentovanie príkladov dobrej praxe.
- Rôzne kvalitné metodické materiály, školenia a evaluačné nástroje ponúkajú aj mimovládne organizácie a iní poskytovatelia (napr. Komenského inštitút, Indícia, Leaf, Dobrá škola a iné).

## 13. Prelínanie práce sociálneho pedagóga a práce iných odborných/pedagogických zamestnancov školy

Činnosť sociálneho pedagóga sa v prostredí školy prirodzene prelína aj s prácou iných odborných a pedagogických zamestnancov. Tento odborný proces by mal byť založený na princípoch multidisciplinárneho prístupu (<https://vudpap.sk/multidisciplinarny-pristup-2020/>).

Sú oblasti, v ktorých by mal sociálny pedagóg cielene so svojimi kolegami spolupracovať. Vždy je dobré, ak si v konkrétnej škole so svojim spolupracujúcim kolegom nastaví/resp. určí oblasti činnosti v súlade s aktuálnym stavom a potrebami zúčastnených.

Je predpoklad, že najužšie bude sociálny pedagóg kooperovať so školským psychológom a školským špeciálnym pedagógom (pravdepodobne budú mať veľa spoločných klientov - detí/rodičov/pedagógov). Tiež môžu spolupracovať v rámci edukácie žiakov so ZZ pri vypracovávaní

ich individuálnych vzdelávacích programov, edukácie žiakov pochádzajúcich zo SZP, môžu pomáhať žiakom slabo prosperujúcim a neprosperujúcim, zúčastňovať sa na realizácii rôznych priamych a nepriamych intervencií, venovať sa deťom s rizikovým správaním, problémami v správaní a poruchami správania. Kooperovať môžu i na modifikácii nežiaduceho správania zameraného na eliminovanie týchto problémov.

Efektívna spolupráca sociálneho pedagóga, školského psychológa a školského špeciálneho pedagóga je založená na pravidelnej komunikácii, snahe riešiť problémy a konkrétnej dohode o spolupráci v škole.

V školskej praxi sa veľmi často sociálny pedagóg stretáva s výskytom nepredvídaných a nežiaducich situácií, kedy musí nečakane a veľmi rýchlo zasiahnuť. Znamená to teda, že ide o neplánovanú činnosť, kedy vykonáva rôzne intervencie.

#### Ak sa v škole vyskytne závažnejšie a neprimerané správanie žiaka typu:

vulgárne správanie a obliekanie, osočovanie, zastrašovanie, nadávanie, vysmievanie sa, zosmiešňovanie, ironické poznámky a vtipy na úkor iných, hádka, bitka, kopanie, iné fyzické ubližovanie, týranie, krádež, šikanovanie, prípadne ohrozenie života žiaka, násilie žiakov v školách zamerané voči objektom, veciam, spolužiakom, niekedy aj učiteľom, ničenie školských stoličiek a lavíc, úmyselné trhanie násteniek, obrazov, rozbíjanie dverí, písanie po stenách tried, poškodzovanie obkladov a sanity na toaletách, potieranie stien výkalmi, zavírenie alebo likvidovanie počítačových programov, sociálny pedagóg reaguje okamžite, s cieľom zastaviť nevhodné správanie. Je nevyhnutné, aby sociálny pedagóg aj v týchto prípadoch intenzívne spolupracoval s ďalšími kolegami pedagogického tímu a ŠPT v škole a realizoval vhodnú intervenciu.

#### **Čo ešte konkrétne môže v týchto prípadoch sociálny pedagóg urobiť?**

- ✓ V prípade akútneho výskytu problematického správania je možné žiaka okamžite z triedy vyňať, s cieľom nevhodné správanie zastaviť, upokojiť ho a neskôr vzniknutý problém doriešiť. Predísť narušeniu pracovnej atmosféry v triede a obmedzovaniu vzdelávania ostatných žiakov, ktorí nie sú na probléme zainteresovaní.
- ✓ Uskutočniť zber preukázateľných dôkazov (napr. údaje na facebook-u, messenger správy, sms-ky, fotodokumentácia poškodenej veci, predmetu).
- ✓ Žiaka (v prípade potreby viaceru žiakov, avšak osobitne) je potrebné si vypočuť.
- ✓ Zozbierať a sumarizovať údaje aj od ostatných zúčastnených žiakov, ktorých sa problém týka (avšak osobitne), je potrebné vypočuť si aj žiakov- pozorovateľov.
- ✓ Analyzovať so žiakom uvedomenie si dôvodov, ktoré vedú k problémovému správaniu, určiť oblasti s najvyšším podielom vlastného pričinenia.
- ✓ Využiť spätnú väzbu od iných žiakov.

- ✓ Doplniť údaje od pedagóga, ktorý sociálneho pedagóga kontaktoval.
- ✓ Ak je to možné, snažiť sa vysvetliť a objasniť problém z viacerých strán (žiaci, rodičia aj pedagógovia).
- ✓ Určiť možnosti vlastnej korekcie žiakom.
- ✓ Identifikovať dôsledky pre žiaka a rodiča.
- ✓ Identifikovať možnosti riešenia.
- ✓ Hľadať možnosti a posilniť motiváciu k zmene tých foriem správania, ktoré mávajú negatívne dôsledky.
- ✓ Korigovať žiaka pri vykonaní nápravy a odstraňovaní škody (napr. upratať, vyčistiť, opraviť).
- ✓ Problémové správanie dať do súvisu s pravidlami školského poriadku, poznať dôsledky.
- ✓ O nevhodnom správaní informovať rodiča, najprv zvoliť telefonickú formu (oboznámiť ho), v prípade potreby (ak je to možné) privolať rodiča do školy. Ak je rodič nezastihnuteľný, informovať ho písomnou formou, napr. prostredníctvom platformy Edupage, alebo iným preukázateľným spôsobom a dohodnúť si ďalší postup riešenia problému.
- ✓ Navrhnuť intervenciu, napr. na odstránenie šikany.
- ✓ Pracovať s iniciátormi, naplánovať preventívny program na zlepšenie vzťahov v triede, s agresormi aj obeťami pracovať individuálne.
- ✓ Naplánovať v spolupráci so školským podporným tímom ďalšiu potrebnú intervenciu.
- ✓ Všetky údaje zaznamenať.

## 14. Práca sociálneho pedagóga počas dištančného vzdelávania

Úloha sociálneho pedagóga a jeho sociálno-pedagogická podpora detí počas dištančného vzdelávania je jednoznačne nevyhnutná.

Sociálny pedagóg pôsobiaci v škole je súčasťou „učiteľských tímov“ a pripravuje komplexné východiská na zabezpečenie vzdelávacích aktivít žiakov počas dištančného vzdelávania, koordinuje a podporuje vzdelávanie slabo prospievajúcich a nepospievajúcich žiakov, žiakov pochádzajúcich z dysfunkčných a problematických rodín (distribúovanie materiálov, písomností, vysvetľovanie učiva, parafrázovanie učiva a pod.). Vo všeobecnosti žiakov motivuje, podporuje ich, aby napredovali, rozvíja pracovné návyky, upevňuje a prehĺbuje nadobudnuté schopnosti, zručnosti a návyky.

Rôznymi formami práce rieši akútne vzniknuté problémy detí/rodičov, najmä sociálneho charakteru.

## Úlohy sociálneho pedagóga počas dištančného vzdelávania

- sociálno-pedagogická podpora žiakom, poskytovaná online formou alebo prostredníctvom telefonickkej komunikácie (vzhľadom k závažnosti situácie žiaka),
- konzultácie, odborné poradenské služby a metodická pomoc pedagógom a pedagogickým asistentom,
- poradenské služby pre rodičov detí, ktoré majú ťažkosti s motiváciou, neprospievaním, alebo so správaním v rámci vyučovacieho procesu (kyberšikana, záškoláctvo a ostatné prejavy rizikového správania žiakov),
- spolupráca pri hodnotení žiakov so ŠVVP (v čase prerušeného vyučovania prispôsobené hodnotenie žiakov adekvátne k zmenenej situácii),
- v prípade nejasností, v súvislosti s hodnotením žiakov so ŠVVP, je každý pedagóg v kontakte so sociálnym pedagógom,
- podpora slabo prosievajúcich a neprosievajúcich žiakov a komunikácia s ich zákonnými zástupcami,
- online prevencia (rady, usmernenia, odporúčania),
- mapovanie názorov, postojov (online dotazníky),
- online školská klubovňa (podpora efektívneho trávenia voľného času),
- realizácia online preventívnych programov so školskou triedou so špecifickým zameraním na ohrozenia vyplývajúce z používania digitálnych médií.

## Formy práce

- ✓ online konzultácie, pohovory, vyučovanie (ZOOM, Microsoft Times a pod.),
- ✓ elektronická komunikácia (Edupage, portál [www.bezkriedy.sk](http://www.bezkriedy.sk), email, messenger, facebook),
- ✓ telefonická komunikácia,
- ✓ poštová komunikácia,
- ✓ osobné doručovanie úloh/pokynov a zadaní pre žiakov,
- ✓ osobné prijímanie úloh a zadaní od žiakov.

## Záver

Charakteristickým znakom spoločnosti ľudí je jej heterogénnosť, ak máme na mysli genetické hľadisko. V ľudskej spoločnosti sú všetky deti výnimočné, či už sú nadané, zdravotne alebo inak znevýhodnené. Našou povinnosťou je poskytovať všetkým deťom bez rozdielu adekvátnu podporu.

Vieme, že škola je po rodine pre dieťa druhým najvýznamnejším prostredím. Interakcie v nej majú vplyv na školský výkon i vývin osobnosti detí, ktoré sa ale nemôžu vyhnúť sústavnému porovnávaniu sa "s lepšími, horšími rovesníkmi". Každé dieťa musí cítiť, že je akceptované. Jeho školský výkon a správanie sú na jednej strane ovplyvnené jeho reálnymi dispozíciami a sociálnou situáciou, v ktorej sa nachádza, na druhej strane neadekvátnymi nárokmi na jeho výkon, správanie (ktoré možno nezodpovedajú jeho možnostiam a potrebám), ale aj rôznymi spôsobmi či formami nášho prístupu. A práve tu má pevné miesto sociálny pedagóg a jeho odborné pôsobenie v škole. Kvalita jeho práce v bežnej škole závisí od mnohých faktorov. Predovšetkým ide o osobnú ochotu a záujem sociálneho pedagóga, ako aj ostatných kolegov, ktorí s ním spolupracujú a ich záujem s dieťaťom pracovať, ďalej o poznanie individuálnych osobitostí dieťaťa a jeho dispozícií, kognitívnych schopností, emočného nastavenia, didaktických postupov, typu rodiča dieťaťa a pod. *Čokoľvek spraví sociálny pedagóg pre dieťa, prispeje aspoň malou mierou k minimalizovaniu jeho ťažkostí, ku kompenzácii určitého „problému/nedostatku“. Jeho cieľom nemusí byť úplné vyriešenie problému, ale čiastočné zlepšenie celkovej situácie, prejavov a nasmerovanie dieťaťa k používaniu kompenzačných mechanizmov tak, aby jeho konkrétny problém, stav, čo najmenej ovplyvňoval osobný výkon, prežívanie teraz i v budúcom živote. Taktiež je dôležité podotknúť, že ani najlepšie pripravená intervencia, korekcia, reedukácia, terapia s najpocitvejšími úmyslami nie je zárukou úspechu a dosiahnutia stanovených cieľov. V záujme detí však stojí za to sa o ne, i cez jednotlivé neúspechy, vždy a znovu pokúšať.*

S presvedčením môžeme konštatovať, že činnosť sociálneho pedagóga obyčajne rámec školy presahuje. Myslíme si, že práve sociálny pedagóg (ako jeden z členov školského podporného tímu) je akýmsi „sprevádzajúcim dieťaťa s rozmanitými potrebami“.

Sociálny pedagóg vstupuje do edukácie formou poradenstva žiakom, ako pomoc učiteľom a nesporne môže byť významným prínosom v edukačnom procese ako pre učiteľa, rodiča, tak aj pre všetky naše deti.

Domnievame sa, že tento manuál bude pre vás, sociálnych pedagógov akýmsi štartérom, oporným bodom v profesionálnej dráhe. Umožní vám lepšie porozumieť vlastnému povolaniu v školskom prostredí, v ktorom pracujete. Veríme, že budete odvážni a okrem predkladaných rád a odporúčaní si zvolíte vo svoj prospech, ale najmä v prospech vašich školských detí, vlastné ciele postupy, ako podporný prostriedok ich smerovania.

Manuál umožňuje získať prehľad v problematike činnosti sociálneho pedagóga v škole, nenahrádza však štúdium metodických predpisov, resp. zákonov. Vychádza zo skúseností odborných a pedagogických zamestnancov v jednej konkrétnej škole.

Prajeme Vám veľa zaujímavých zážitkov s dobrým koncom

Autorka

## Zoznam použitej literatúry

### A, Knižné publikácie

1. KOVÁČOVÁ, B. 2019. *S inklúziou od raného veku*. 1. vyd. Hliník nad Hronom: Reziliencia, 100 s. ISBN 978-80-972277-5-3.

### B, Elektronické zdroje

1. ANTALOVÁ, A., PAPP, E., VERNARCOVÁ, J. 2020. *Manuál začínajúce školského psychológa*. 96 s. ISBN 978-80-89698-31-8. [online]. [citované 1.12.2020]. Dostupné na: <https://vudpap.sk/manual-zacinajuceho-skolskeho-psychologa/>.
2. ETICKÝ KÓDEX *pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov*. 7 s. [online]. [citované 1.12.2020]. Dostupné na <https://www.minedu.sk/eticky-kodex-pedagogickych-zamestnancov-a-odbornych-zamestnancov/>.
3. DIEŤA ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA. [online]. [citované 31.10.2020]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/6072.pdf>.
4. HRONCOVÁ, J. 2017. *Sociálny pedagóg v škole teoretickej reflexii a jeho problémy v praxi*. [online]. [citované 13.12.2020]. Dostupné na: <https://www.upjs.sk/public/media/15903/Hroncova.pdf>.
5. KANCÍR, J. 2019. *Rómsky asistent učiteľa v súčasnej edukačnej praxi*. Prešov: Univerzitná knižnica Prešovskej univerzity v Prešove. [online]. [citované 19.10.2020] Dostupné na: <https://www.publib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bernatova10/subor/Kancir.pdf>.
6. KRIŽO, V., KRŇÁČOVÁ, Z. 2020. *Školský podporný tím. Krátky sprievodca princípmi školského podporného tímu*. Centrum inkluzívneho vzdelávania. 9 s. [online]. [citované 28.07.2021] Dostupné na: [https://inklucentrum.sk/wp-content/uploads/2021/02/INKLUCENTRUM\\_buletin\\_skolsky\\_podporny\\_tim.pdf](https://inklucentrum.sk/wp-content/uploads/2021/02/INKLUCENTRUM_buletin_skolsky_podporny_tim.pdf).
7. KULIFAJ, P. 2017. *Preventívne aktivity*. Implementačná agentúra Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. 16 s. ISBN: 978-80-89837-19-9. [online]. [citované 13.12.2020]. Dostupné na: [https://www.ia.gov.sk/npkiku/data/files/np\\_kiku/dokumenty/Preventivne%20aktivity%20brozura%20Jun2017%20blok.pdf](https://www.ia.gov.sk/npkiku/data/files/np_kiku/dokumenty/Preventivne%20aktivity%20brozura%20Jun2017%20blok.pdf).
8. LECHTA, V., ŠUHAI DOVÁ, I. 2018. *Koncept inkluzívnej edukácie v sociálno-pedagogických štúdiách*. 209 s. [online]. [citované 28.07.2021]. Dostupné na: [https://www.academia.edu/38555645/Lechta\\_%C5%A0uhajdov%C3%A1\\_edu\\_Koncept\\_inkluz%C3%ADvnej\\_eduk%C3%A1cie\\_v\\_soci%C3%A1lno\\_pedagogick%C3%BDch\\_b%C3%A1daniach](https://www.academia.edu/38555645/Lechta_%C5%A0uhajdov%C3%A1_edu_Koncept_inkluz%C3%ADvnej_eduk%C3%A1cie_v_soci%C3%A1lno_pedagogick%C3%BDch_b%C3%A1daniach)



9. LESKOVJANSKÁ, G., ŠILONOVÁ, V. 2014 *Stratégie a metódy intervencie pri nevhodnom správaní žiaka*. Bratislava. 101 s. ISBN 978-80-565-0200-6 [online]. [citované 15.12.2020]. Dostupné na: [http://bezpre.mpc-edu.sk/wp-web/link/prevenicia/strategie\\_a\\_metody\\_prevenicie.pdf](http://bezpre.mpc-edu.sk/wp-web/link/prevenicia/strategie_a_metody_prevenicie.pdf) .
10. LÖRINCZOVÁ, E., ŽOVINEC, E. 2015. *Úspešnosť žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v sociálnej dimenzii začlenenia v bežnej škole*. Medzinárodná Študentská vedecká konferencia v odboroch špeciálna a liečebná pedagogika ŠTUDENT NA CESTE K PRAXI IV, 13.–14. mája 2015, Prešov. s.41-50. [online]. [citované 25.10.2020] Dostupné na: [https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Zolnova3/subor/Lorinczova\\_Zovinec.pdf](https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Zolnova3/subor/Lorinczova_Zovinec.pdf) .
11. MIOVSKÝ et al. 2015. *Prevence rizikového chování I*. 2.vyd. Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta, Klinika adiktologie. 328 s. ISBN 978-80-7422-392-1. [online]. [citované 15.12.2020]. Dostupné na: [https://www.researchgate.net/publication/282250332\\_Prevence\\_rizikoveho\\_chovani\\_ve\\_skolstvi](https://www.researchgate.net/publication/282250332_Prevence_rizikoveho_chovani_ve_skolstvi).
12. NARIADENIE Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov. [online]. [citované 15.12.2020]. Dostupné na: [https://dataprotection.gov.sk/uouu/sites/default/files/nariadenie\\_2016\\_679\\_text\\_sk.pdf](https://dataprotection.gov.sk/uouu/sites/default/files/nariadenie_2016_679_text_sk.pdf) .
13. NIKLOVÁ, M. 2020. *Edukácia žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia*. [online]. [citované 18.10.2020]. Dostupné na: <https://www.direktor.sk/sk/casopis/manazment-skoly-v-praxi/edukacia-ziakov-zo-socialne-znevychodneneho-prostredia.m-671.html>.
14. PEDAGOGICKO-ORGANIZAČNÉ POKYNY na šk. rok 2019/2020. [online]. [citované 18.10.2020]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/14770.pdf> .
15. PREVENICA. VUDPaP. 2020. Bratislava. 7 s. [online]. [citované 10.4.2021]. Dostupné na: (<https://vudpap.sk/wp-content/uploads/2020/12/Prevenicia.pdf>).
16. Pokyn ministra č. 39/2017, ktorým sa vydávajú profesijné štandardy pre jednotlivé kategórie a podkategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení. [online]. [citované 10.10.2020]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/vysledky-vyhľadavania/?search=profesijn%C3%A9+%C5%A1tandardy&x=16&y=11>.
17. SMERNICA č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach. [online]. [citované 10.10.2020]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/16073.pdf>.
18. SPRIEVODCA ŠKOLSKÝM ROKOM. [online]. [citované 10.10.2020]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/16787.pdf> .
19. SMIKOVÁ, E. 2012. *Efektívna drogová prevencia v školách a školských zariadeniach. Metodicko-pedagogické centrum*. Bratislava. 56 s. ISBN 978-80-8052-409-8. [citované 15.12.2020]. Dostupné na: [https://www.komposyt.sk/pre-odbornikov/psychologicka-cinnost/preview-file/smikova\\_drogova-prevencia-443.pdf](https://www.komposyt.sk/pre-odbornikov/psychologicka-cinnost/preview-file/smikova_drogova-prevencia-443.pdf).

20. ŠUHAJDOVÁ, I. 2014. *Celodenný výchovný systém ako podporný nástroj inkluzívnej edukácie rómskych žiakov zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia*. [online]. [citované 26.07.2021]. Dostupné na: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fportal.mikulas.sk%2Fmedia%2Fvychovny-system%2520pre-romov.doc> .
21. ŠUHAJDOVÁ, I. 2015. *Sociálny pedagóg a žiaci zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia*. In: Sociálna pedagogika ve svetle spoločenského, inštitucionálneho a individuálneho ohrozenia. - Brno : Institut mezioborových studií, 2015. - ISBN 978-80-88010-04-3. s. 570-574. [online]. [citované 27.07.2021]. Dostupné na: [https://www.academia.edu/40524700/Soci%C3%A1lny\\_pedag%C3%B3g\\_a\\_%C5%BEiaci\\_z\\_o\\_soci%C3%A1lne\\_znev%C3%BDhod%C5%88uj%C3%BAceho\\_prostredia](https://www.academia.edu/40524700/Soci%C3%A1lny_pedag%C3%B3g_a_%C5%BEiaci_z_o_soci%C3%A1lne_znev%C3%BDhod%C5%88uj%C3%BAceho_prostredia).
22. ŠUHAJDOVÁ, I. 2019. *Výchova detí zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia*. 1. vyd. Trnava. Trnavská univerzita v Trnave. 135 s. ISBN 978-80-568-0358-5. [online]. [citované 27.07.2021]. Dostupné na: [https://www.academia.edu/40690479/V%C3%BDchova\\_det%C3%AD\\_zo\\_soci%C3%A1lne\\_znev%C3%BDhod%C5%88uj%C3%BAceho\\_prostredia](https://www.academia.edu/40690479/V%C3%BDchova_det%C3%AD_zo_soci%C3%A1lne_znev%C3%BDhod%C5%88uj%C3%BAceho_prostredia).
23. VYHLÁŠKA MŠVVaŠ SR č. 361/2019 o vzdelávaní v profesijnom rozvoji. [online]. [citované 13.12.2020]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/361/20191115>.
24. VZDELÁVACIE PROGRAMY pre žiakov so zdravotným znevýhodnením. Základné vzdelávanie (primárne vzdelávanie, nižšie stredné vzdelávanie). [online]. [citované 14.10.2020]. Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/deti-ziaci-so-svvp/deti-ziaci-so-zdravotnym-znevychodnenim-vseobecny-intelektovym-nadanim/vzdelavacie-programy/vzdelavacie-programy-ziakov-so-zdravotnym-znevychodnenim-vseobecny-intelektovym-nadanim/zakladne-vzdelavanie-primarne-vzdelavanie-nizsie-s/> .
25. ZÁKON č. 596/2003 Z. z. o štátnej práve v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [online]. [citované 31.10.2020]. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-596>.
26. ZÁKON č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov. [online]. [citované 19.12.2020]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/552/20200101>.
27. ZÁKON č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. [online]. [citované 13.3.2021]. Dostupné na: [https://www.slov-lex.sk/static/pdf/2005/300/ZZ\\_2005\\_300\\_20210101.pdf](https://www.slov-lex.sk/static/pdf/2005/300/ZZ_2005_300_20210101.pdf).
28. ZÁKON č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. [online]. [citované 19.12.2020]. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-36>.
29. Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. [online]. [citované 19.12.2020]. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-305>

30. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (Školský zákon). [online]. [citované 25.9.2020]. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-245>.
31. ZÁKON č. 18/2018 Z.z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [online]. [citované 19.12.2020]. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2018-18> .
32. ZÁKON č.138/2019 o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [online]. [citované 19.12.2020]. Dostupné na: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2019-138> .
33. ŽIAK ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA. [online]. [citované 30.10.2020]. Dostupné na: (<https://www.statpedu.sk/sk/svp/statny-vzdelavaci-program/vychova-vzdelavanie-ziakov-so-svvp/ziak-so-sociane-znevychodnneho-prostredia/>).

D, Iné:

1. Výber dokumentov z odbornej činnosti sociálneho pedagóga. Interný materiál kabinetu sociálneho pedagóga. ZŠ Hradná 22, Nové Zámky.

## Zoznam príloh

1. Legislatívny servis sociálneho pedagóga
2. Plán činnosti sociálneho pedagóga v školskom roku 2020/2021
3. Časový harmonogram sociálneho pedagóga v školskom roku 2020/2021
4. Prehľad štvrtročnej činnosti sociálneho pedagóga v škole, júl - september 2020
5. Prehľad štvrtročnej činnosti sociálneho pedagóga v škole, apríl - jún 2020
6. Prehľad štvrtročnej činnosti sociálneho pedagóga v škole, január - marec 2020
7. Štruktúra programu adaptačného vzdelávania začínajúceho sociálneho pedagóga
8. Individuálny súhlas do 18 rokov – odborná sociálno-pedagogická starostlivosť
9. Skupinový súhlas do 18 rokov - účasť na skupinových aktivitách
10. Záznam z rozhovoru
11. Záznam z konzultácie
12. Záznam z pozorovania
13. Metódy prevencie
14. Konkrétne príklady niektorých preventívnych činností v škole
15. Popis vzdelávacieho projektu ASFK - Filmový kabinet deťom- pásmo animovaných filmov
16. Smernica o prevencii a riešení šikanovania v škole- príloha k školskému poriadku
17. Záznam o riešení šikanovania
18. Hlásenie vymeškaných hodín pre zriaďovateľa
19. Informácia o zanedbávaní školskej dochádzky pre zriaďovateľa
20. Hlásenie počtu neospravedlnených hodín - ÚPSVaR
21. Zaslanie listinných dôkazov k záškoláctvu žiaka – PZ SR
22. Charakteristika dieťaťa č. 1 - žiak s ADHD a zmiešanou špecifickou vývinovou poruchou
23. Charakteristika dieťaťa č. 2 - žiak s poruchou správania

# 1. Legislatívny servis sociálneho pedagóga

## **Platné právne predpisy a rôzne dokumenty, ktoré by mal sociálny pedagóg vo svojej práci poznať a pracovať s nimi pri plánovaní a realizácii svojej činnosti**

Platné právne predpisy a rôzne dokumenty, ktoré by mal sociálny pedagóg používať pri plánovaní a realizovaní svojej činnosti, sa neustále menia, resp. aktualizujú. Je preto nevyhnutné legislatívu aktívne a priebežne sledovať.

- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 201/2019 Z. z. o priamej výchovno-vzdelávacej činnosti.

## **Zákony**

- Zákon č. 245 z 22.mája 2008 o výchove a vzdelávaní v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 138/2019 Z. z. Zákon o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Zákon č. 596/2003 Z. z. Zákon o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Zákon č. 553/2003 Z.z. Zákon o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 36/2005 Z. z. Zákon o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 305/2005 Z. z. Zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
- Zákon č. 18/2018 Z. z. Zákon o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

## **Vyhlášky**

- Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 1/2020 Z. z. o kvalifikačných predpokladoch pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov.
- Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 361/2019 Z. z. o vzdelávaní v profesijnom rozvoji.
- Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č.320/2008 o základnej škole v znení neskorších predpisov.
- Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 325/2008 Z.z o školských zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie.
- Vyhláška MŠVVaŠ SR č. 65/2015 Z.z. o stredných školách v znení neskorších predpisov. Vyhláška Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 318/2008 Z.z o ukončovaní štúdia na stredných školách v znení neskorších predpisov.
- Vyhláška MŠ SR č. 322/2008 Z.z. o špeciálnych školách v znení neskorších predpisov.

- Vyhláška MŠVVaŠ SR č. 306/2008 Z. z. o materskej škole.
- Vyhláška MŠVVaŠ SR č. 323/2008 Z. z. o špeciálnych výchovných zariadeniach.
- Vyhláška MŠVVaŠ SR 307/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní žiakov s intelektovým nadaním.
- Vyhláška MŠVVaŠ SR 137/2005 Z. z. o školskej inšpekcii.

## Ostatné

- [Pokyn ministra č. 39/2017, ktorým sa vydávajú profesijné štandardy pre jednotlivé kategórie a podkategórie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov škôl a školských zariadení.](#)
- Metodický pokyn č.22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.
- Metodický pokyn č.19/2015 na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov s mentálnym postihnutím- primárne vzdelávanie.
- Aplikácia vzdelávacích programov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním. ŠPÚ Bratislava 2017.
- Žiak s poruchami správania v základnej a strednej škole. Metodicko-informatívny materiál s účinnosťou od 1.septembra 2013.
- Návrh na vzdelávanie žiaka so ŠVVP.
- MŠVVŠ SR: Sprievodca školským rokom 2020/2021.
- Diagnostika, vzdelávanie, hodnotenie a testovanie žiakov so zdravotným znevýhodnením (NÚCEM, 2015), autor- Eva Polgárová.
- Štátna školská inšpekcia. 2020. Školská integrácia žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) a vzdelávanie žiakov so ŠVVP v špeciálnych triedach ZŠ. (Interný metodický materiál ŠŠI). Bratislava 2020.
- Kompenzačné a špeciálne učebné pomôcky pre deti a žiakov so ŠVVP. Bratislava 2014.
- VZDELÁVACIE PROGRAMY pre žiakov so zdravotným znevýhodnením. Základné vzdelávanie (primárne vzdelávanie, nižšie stredné vzdelávanie). Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/>.

\* Pozor! Na stránke ŠPÚ sú uvedené aj neplatné vzdelávacie programy pre žiakov so ZZ a informácie nie sú úplne prehľadné.

- Vzdelávací program pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie. Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 03.08.2017 pod číslom 2017/10211-2:10G0 s platnosťou od 1. septembra 2017.
- Vzdelávací program pre žiakov s poruchami správania pre primárne vzdelávanie, nižšie stredné vzdelávanie, nižšie stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie. Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 03.08.2017 pod číslom 2017/10217-4:10G0 s platnosťou od 1. septembra 2017.
- Dodatok č.1, ktorým sa menia VZDELÁVACIE PROGRAMY pre žiakov so zdravotným znevýhodnením pre základné vzdelávanie. Schválilo MŠVVŠ SR dňa 17. augusta 2018 pod číslom 2018/11398:1-10LO s účinnosťou od 1.septembra 2018.
- Dodatok č. 2, ktorým sa dopĺňajú VZDELÁVACIE PROGRAMY pre žiakov so zdravotným

znevýhodnením a všeobecným intelektovým nadaním pre základné vzdelávanie pre účely školskej integrácie Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 25. januára 2019 pod číslom 2019/6550:2-A1040 s účinnosťou od 1. februára 2019.

- Dodatok č. 3 k štátnemu vzdelávaciemu programu schválenému MŠVVaŠ SR dňa 6. 2. 2015 pod číslom 2015-5130/1760:1-10A0.
- Praktická príručka k ochrane práv pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca. Dostupné na: <http://www.minedu.sk/data/att/9125.pdf>.
- Etický kódex pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/eticky-kodex-pedagogickych-zamestnancova-odbornych-zamestnancov/>.
- Metodická informácia pre OZ – Posudzovanie kognitívneho vývinu detí zo SZP (VÚDPaP, 2018). Dostupné na: <https://vudpap.sk/category/metodicke-informacie/>.
- Správa z diagnostického vyšetrenia – informácia s odporúčaním pre odborných zamestnancov školských zariadení výchovného poradenstva a prevencie (VÚDPaP) Dostupné na: <https://vudpap.sk/category/metodicke-informacie/>.

## Platné koncepcie a stratégie

- Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania.
- Kvalitné a dostupné vzdelávanie pre Slovensko 2018 – 2027.
- Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020.
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020. Národná protidrogová stratégia SR na obdobie rokov 2013 – 2020.
- Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023.
- Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike na roky 2016 – 2020.
- Národný program prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2017 – 2020.
- Národný akčný plán prevencie obezity na roky 2015 – 2025.
- Celoštátna stratégia ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike.
- Národná stratégia na ochranu detí pred násilím.
- Národná koncepcia ochrany detí v digitálnom priestore.

## Práva detí

- Linka detskej dôvery. Dostupné na: <https://www.linkadeti.sk/domov>.
- Linka dôvery Nezábudka. Dostupné na: <https://www.dusevnezdravie.sk/linky-pomoci>.
- Internetové linky dôvery. Dostupné na: <https://ipcko.sk>, <https://www.stalosato.sk/>, <http://nenormalne.sk/>.
- Linka detskej istoty. Dostupné na: <http://www.lidi.sk>.
- Online poradňa (LIVECHAT) pomoci obetiam trestných činov, ktorej ikonka sa nachádza v pravom spodnom rohu na stránke [www.prevenciakriminality.sk](http://www.prevenciakriminality.sk).
- Psychologická internetová poradňa pre mladých ľudí so zdravotným znevýhodnením. Dostupné na: <https://dobralinka.sk/>.

- [www.statpedu.sk/sk/publikacna-cinnost/odborne-informacie/](http://www.statpedu.sk/sk/publikacna-cinnost/odborne-informacie/) .
- <https://vudpap.sk/aktuality/metodicke-usmernenia/>.
- [www.statpedu.sk/sk/publikacna-cinnost/metodiky/](http://www.statpedu.sk/sk/publikacna-cinnost/metodiky/).

## Bezpečnosť a prevencia

- Smernica č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/16073.pdf>.
- <https://www.komposyt.sk/pre-odbornikov/psychologicka-cinnost/prevencia>. Odporúčania a nástroje na monitorovanie problémových situácií v triede a škole.
- <https://www.minv.sk/?kontakty-na-krajskych-koordinátorov-prevenciekriminality>. Oddelenia prevencie Policajného zboru, krajských koordinátorov prevencie.
- <http://bezpre.mpc-edu.sk/>
- [www.obchodsludmi.sk](http://www.obchodsludmi.sk)
- [www.novodobiotroci.sk](http://www.novodobiotroci.sk).
- [www.prevenciakriminality.sk](http://www.prevenciakriminality.sk).
- Všetci to robia!, K prevencii v škole a DVD „Alkohol skrytý nepriateľ“ – metodicko-preventívne publikácie v tlačenej i elektronickej podobe. Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/sk/metodicky-portal/metodicke-podnety/vsetci-robja-kprevencii-skole.html>
- Východiská k tvorbe stratégie školy v prevencii rizikového správania detí a žiakov. Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/sk/metodicky-portal/metodicke-podnety/vychodiska-ktvorbe-strategie-skoly-prevencii-rizikoveho-spravania-deti-ziakov.html>
- „Škola bez nenávisťi“ - prevencia šikanovania, kyberšikanovania a nenávisťných prejavov ZŠ a SŠ. Školám, ktoré splnia určené podmienky, bude udelený certifikát kvality „Škola bez nenávisťi“. Dostupné na: <https://www.iuventu.sk/sk/Projekty/skola-bez-nenavisti.alej>

## Bezpečné používanie internetu

- [www.zodpovedne.sk](http://www.zodpovedne.sk).
- [www.stopline.sk](http://www.stopline.sk) , [www.pomoc.sk](http://www.pomoc.sk) , [www.ovce.sk](http://www.ovce.sk) .
- Školská socializácia a nové výzvy v prevencii, o nových výzvach v prevencii nežiaduceho, rizikového správania žiakov a zároveň rámcové metodické odporúčania, ako na ne reagovať.
- Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/files/sk/publikacnacinost/metodiky/skolska-socializacia-nove-vyzvy-prevencii.pdf>
- CVTI SR vydáva časopis Prevencia zameraný na prevenciu sociálno-patologických javov v rezorte školstva. Dostupné na [https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-oskolstve/vyskumy-a-prevencia/casopis-prevencia.html?page\\_id=10276](https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-oskolstve/vyskumy-a-prevencia/casopis-prevencia.html?page_id=10276) .
- Záverečné správy z výskumov v oblasti prevencie sú zverejnené na [https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/vyskumy-aprevencia/vyskum-v-oblasti-prevencie.html?page\\_id=10278](https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/vyskumy-aprevencia/vyskum-v-oblasti-prevencie.html?page_id=10278) ,
- Informácie a odporúčania z výskumu CVTI SR „Význam internetu a sociálnych sietí v živote žiakov základných a stredných škôl“. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/16075.pdf>.
- Prevencia HIV/AIDS. Dostupné na: [www.cervenestuzky.sk](http://www.cervenestuzky.sk).



## Deti zo SZP

- ROCEPO. Dostupné na: <https://mpc-edu.sk/rocepo> .
- Vnímavá škola. Dostupné na: <http://eduma.sk/prihlaste-svoju-skolu-do-programu-vnimava-skola/> .
- Online živá knižnica. Dostupné na: <https://www.onlinezivakniznica.sk/> .
- Stories that move. Dostupné na: <https://www.storiesthatmove.org/sk/domov/> .
- Škola inkluzionistov. Dostupné na : <https://www.ktochyba.sk/skolain>.

## Zvyšovanie efektivity edukačného procesu

- Materiál „Externé hodnotenie kvality školy podporujúce sebahodnotiace procesy a rozvoj školy“. Dostupné na:
- <https://www.ssiba.sk/admin/fckeditor/editor/userfiles/file/Dokumenty/model.pdf>  
<https://www.ssiba.sk/admin/fckeditor/editor/userfiles/file/Dokumenty/manual.pdf>  
<https://www.ssiba.sk/admin/fckeditor/editor/userfiles/file/Dokumenty/dodatok.pdf>
- MPC vydáva odbornou-metodický časopis Pedagogické rozhľady. Dostupné na: <https://mpcedu.sk/casopis/pedagogicke-rozhlady/uvod> .
- Odborno-metodický občasník BIGECHE. Dostupné na: <https://mpc-edu.sk/casopis/bigeche/uvod> na prezentovanie príkladov dobrej praxe.
- Rôzne kvalitné metodické materiály, školenia a evaluačné nástroje ponúkajú aj mimovládne organizácie a iní poskytovatelia (napr. Komenského inštitút, Indícia, Leaf, Dobrá škola a iné).

## Ľudské práva

- [www.iuventa.sk/sk/Olympiady/Olympiady-a-sutaze/OLP.alej](http://www.iuventa.sk/sk/Olympiady/Olympiady-a-sutaze/OLP.alej) , [www.olympiady.sk](http://www.olympiady.sk) , [www.olp.sk](http://www.olp.sk) .
- Výsledky dlhodobého celoslovenského monitoringu vzdelávania a dodržiavania ľudských práv a práv dieťaťa v školskom a rodinnom prostredí. Dostupné na: [http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/vyskumy-aprevencia/vyskum-v-oblasti-prevencie.html?page\\_id=10278](http://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/vyskumy-aprevencia/vyskum-v-oblasti-prevencie.html?page_id=10278)).
- Analýza súčasného stavu výchovy a vzdelávania k ľudským právam v regionálnom školstve spracovaná na základe výsledkov monitorovania a hodnotenia ľudských práv. Dostupné na: <http://www.minedu.sk/detske-a-ludske-prava/> .
- KOMPAS (pre žiakov od 14 r.), KOMPASITO (pre žiakov od 6 do 13 r.), a BOOKMARKS. IUVENTA organizácia workshopov zameraných na využívanie metodických príručiek Rady Európy v oblasti ľudských práv.
- ŽIVÁ KNIŽNICA na búranie predsudkov a stereotypov. Pre žiakov vyšších ročníkov ZŠ a žiakov SŠ.
- Informácie o inštitúciách a mimovládnych neziskových organizáciách pôsobiach v oblasti ochrany ľudských práv a o možnosti vykonávať dobrovoľnícku činnosť v lokalite školy, komunite, regióne. Dostupné na: [www.icm.sk](http://www.icm.sk).
- Program Školy, ktoré menia svet. Dostupné na: [www.ipao.sk](http://www.ipao.sk) .
- Projekt Kam vedie nacionalizmus a extrémizmus? – prevencia radikalizácie mládeže na podklade študijnej cesty na Balkán a putovnej výstavy k téme vojen v bývalej Juhoslávii:

<https://cep.sk/kam-vedie-nacionalizmus-a-extremizmus/> .

## Metodické zdroje k preventívnym programom

- ✓ Prevencia sociálno-patologických javov- metodické príručky, výskumy. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/8012-sk/prevencia-socialno-patologickych-javov/> .
- ✓ <https://www.komposyt.sk/pre-odbornikov/psychologicka-cinnost/prevencia>.(metodika prevencie, odborné články z oblasti prevencie).
- ✓ Všetci to robia! K prevencii v škole! - metodické publikácie zamerané na prevenciu rizikového správania žiakov. Dostupné na: <https://www.statpedu.sk/sk/metodicky-portal/metodicke-podnety/vsetci-robja-k-prevencii-skole.html> .
- ✓ Cesta k emocionálnej zrelosti- autor Š. Matula (1999)- univerzálny preventívny program vydaný VUDPAP-om.
- ✓ <https://globalnevzdelavanie.sk/>- preventívne aktivity, dokumentárne filmy, metodiky.
- ✓ Kozmo- preventívny program, pre deti predškolského veku a mladší školský vek.
- ✓ Zippyho kamaráti- program určený pre 5 až 7-ročné deti, rozvíja emocionálne zdravie a vzťahy.
- ✓ Druhý krok - program určený pre deti predškolského veku a 1. stupňa, podporuje rozvíjanie sociálno-emocionálnych kompetencií detí.

## Internetové stránky

MŠVVaŠ SR, <https://www.minedu.sk/>

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, <https://vudpap.sk/>

NP Komposyt, <https://www.komposyt.sk/>

Štátny pedagogický ústav, <https://www.statpedu.sk/sk/>

Metodicko-pedagogické centrum, <https://mpc-edu.sk/sk>

Štátna školská inšpekcia, <https://www.ssiba.sk/>

## **2. Plán činnosti sociálneho pedagóga v školskom roku 2020/2021**

**Škola, adresa školy**

---

**Plán činnosti sociálneho pedagóga v školskom roku 2020/2021**

**Vypracoval:**                   meno a priezvisko sociálneho pedagóga  
Dňa:

**Schválil:**                        meno a priezvisko riaditeľa  
Pečiatka školy:

## Škola, adresa

---

### *Plán činnosti školského sociálneho pedagóga v školskom roku 2020/2021*

#### Platná legislatíva:

- je možné na tomto mieste uviesť aktuálne dokumenty, z ktorých vychádzate

#### **Kompetencie sociálneho pedagóga v škole**

- identifikovať sociálno-patologické javy a posudzovať ich prejavy v správaní jednotlivca alebo skupiny s využitím odporúčaných nástrojov sociálno-pedagogickej diagnostiky,
- orientovať sa v pedagogickej dokumentácii, ďalšej dokumentácii, ostatných koncepčných a strategických dokumentoch a materiáloch školy a spolupracovať pri tvorbe a aktualizácii koncepčných a strategických dokumentov a materiálov školy,
- plánovať vlastnú odbornú činnosť,
- plánovať a projektovať sociálno-pedagogické činnosti, ktoré možno realizovať v školskom prostredí,
- spolupracovať pri individuálnom a skupinovom poradenstve a konzultáciách s pedagogickými a odbornými zamestnancami a inými odborníkmi, aj so špeciálnymi pracoviskami pri realizácii intervencie a reedukácie,
- monitorovať výskyt sociálno-patologických javov a iných negatívnych javov v škole, školskom zariadení u jednotlivca a skupiny,
- realizovať prevenciu, sociálnu výchovu, poradenskú a konzultačnú činnosť, intervenciu, reedukáciu a socioterapiu,
- realizovať aktivity a programy prevencie sociálno-patologických javov, spolupracovať s pedagogickými a odbornými zamestnancami a inými odborníkmi pri realizácii prevencie,
- hodnotiť priebeh a výsledky sociálno-pedagogickej činnosti s jednotlivcom a skupinou,
- zhodnotiť úroveň sociálnych vzťahov – v rodine, v škole, v širšom sociálnom prostredí, poruchy sociálneho vývinu a ich príčiny v rodine, v škole, v širšom sociálnom prostredí,
- zhodnotiť pozitívne i negatívne vplyvy jednotlivých okruhov sociálneho prostredia a ich vplyv na správanie žiaka,
- realizovať individuálne a skupinové poradenstvo a plánovať konzultácie pre žiakov, učiteľov a rodinu,
- identifikovať problémy priebežnou diagnostikou a kompenzáciou nevhodných podnetov a využívať sociálno-terapeutické metódy pri náprave porúch pri vývine žiaka a v sociálnej skupine,
- venovať zvýšenú pozornosť deťom pochádzajúcim z nízko socializovaného rodinného prostredia a ich zákonným zástupcom,
- podporovať vytváranie pozitívnej klímy medzi žiakmi a v komunikácii s rodinou,
- pozitívne oceňovať kladné charakterové vlastnosti žiaka, sociálne zručnosti žiakov, prosociálne cítenie a správanie žiakov,
- pri realizácii sociálno-výchovnej intervencie a reedukácie pozitívne hodnotiť aktivitu žiakov, zákonných zástupcov a ich ochotu spolupracovať pri riešení vzniknutého problému,
- spolupracovať pri plánovaní a príprave výchovno-vzdelávacích aktivít v škole,

- plánovať prieskumy vyplývajúce z aktuálnych potrieb školy,
- priebežne využívať dostupné odborné zdroje z oblasti teórie i metodiky sociálnej pedagogiky vo vlastnej sociálno-výchovnej činnosti,
- poznať základné všeobecne záväzné právne predpisy, ktoré vymedzujú systém činnosti školy, osobitne systém výchovného poradenstva a prevencie a odborného zamestnanca sociálneho pedagóga,
- vystupovať ako reprezentant svojej profesie, školy, školského zariadenia vo vzťahu k odborným a pedagogickým zamestnancom, zákonným zástupcom žiakov a ďalším partnerom školy, školského zariadenia.

### **Konkrétne úlohy**

**1. Zmapovať žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, žiakov s problémami v správaní a poruchami správania** (monitoring a pozorovanie správania detí v rôznych častiach školy (triedy, šatne, telocvičňa, chodby, školská jedáleň a pod.).

**2.** Vykonávať odborné činnosti v rámci prevencie, intervencie a poskytovania sociálneho poradenstva, najmä pre žiakov ohrozených sociálno-patologickými javmi, zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo inak znevýhodneným deťom a žiakom, ich zákonným zástupcom a pedagogickým zamestnancom školy.

**3. Spolupráca s rodičmi, radou školy, radou rodičov, pedagogickou radou**

Plnenie úloh:

- ✓ pomoc pri riešení problémových situácií rodinného prostredia, koncipovanie odporúčaní pre ďalšie odborné inštitúcie, pomoc pri vypisovaní tlačív, žiadostí a inej dokumentácie (súd, ÚPSVaR, odborné ambulancie, zriaďovateľ školy, polícia a pod.),
- ✓ vo vzťahu k rodičom poskytovať poradenstvo a individuálne konzultácie v oblasti prevencie sociálno-patologických javov a o možných rizikách pre žiakov,
- ✓ konzultácie pre rodičov žiakov so SZP, ŠVVP
- ✓ účasť na zasadnutiach ZRŠ, pracovných poradách, zasadnutiach pedagogických rád, informovanie kolegov.

**4. Štúdium aktuálnej legislatívy, predpisov, metodických pokynov v oblasti integrácie detí**

- ✓ prijatie žiaka do školy, zabezpečenie odbornosti jeho výchovy a vzdelávania, materiálno-technické vybavenie (pomôcky), evidencia a dokumentácia.

**5. Evidencia správ riešených prípadov, správ z vyšetrení, v zmysle návrhov postupu poradenských inštitúcií**

- ✓ viesť presnú evidenciu riešených prípadov v rámci individuálnej a skupinovej činnosti,
- ✓ poskytovať pomoc a podporu žiakom pochádzajúcim dysfunkčných a sociálne znevýhodnených rodín.

## 6. Spolupráca so školským podporným tímom a pedagogickými zamestnancami

- ✓ spolupracovať s triednymi učiteľmi a ostatnými vyučujúcimi pri nastavení vhodného prístupu k slabo prospievajúcim a nepospievajúcim žiakom, žiakom pochádzajúcim zo SZP,
- ✓ spolupracovať s ostatnými odbornými a inými pedagogickými zamestnancami školy pri zjednocovaní vplyvov na individuálne začleneného žiaka, žiaka pochádzajúceho zo SZP, slabopospievajúceho a nepospievajúceho žiaka (školská psychologička, špeciálne pedagogičky, výchovná poradkyňa, triedni učitelia, ostatní vyučujúci, pedagogickí asistenti),
- ✓ konzultovať a intenzívne komunikovať s pedagógmi, žiakmi a ich zákonnými zástupcami pri riešení sociálno-výchovných problémov, najmä rizikového správania, záškoláctva, agresie, šikanovania, delikvencie a syndrómu CAN,
- ✓ spolupracovať s odbornými zamestnancami CPPPaP a ČŠPP (spolupracujúci psychológ, spolupracujúci špeciálny pedagóg, spolupracujúci logopéd a pod.), rodičmi, lekármi či inými administratívnymi silami.

## 7. Výchovno-vzdelávací proces

- ✓ poskytovať podporu žiakom pochádzajúcim z dysfunkčných a sociálne znevýhodnených rodín,
- ✓ vychádzať z individuálnych vlastností, schopností a špecifických potrieb každého dieťaťa,
- ✓ venovať osobitnú pozornosť deťom zo sociálne a emocionálne znevýhodneného prostredia, deťom vyžadujúcim si špeciálno-pedagogickú, psychologickú, psychiatrickú pomoc, alebo individuálnu zdravotnú starostlivosť,
- ✓ pracovať pravidelne s triednym kolektívom na vytváraní lepšej atmosféry a klímy v triede, s cieľom predchádzať konfliktom, agresii a šikanovaniu v skupine,
- ✓ konzultácie pre deti podľa potreby a pohovory s deťmi so SZP, ŠVVP.

## 8. Pripravovať súhrnné podklady

- ✓ viesť evidenciu detí, ktoré zanedbávajú školskú dochádzku (vymeškané neospravedlnené hodiny, hlásenia pre ÚPSVaR a zriaďovateľa-odbor školstva MsÚ),
- ✓ vybavovať a vyhodnocovať korešpondenciu, dokumentáciu (hodnotenia žiakov) pre súd, pre ÚPSVaR (oddelenie sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately), policajný zbor (miestna polícia, mestská polícia, kriminálna polícia).

## 9. V spolupráci s koordinátorom výchovy k ľudským právam, s koordinátorom výchovy k manželstvu a rodičovstvu, s koordinátorom protidrogovej prevencie a prevencie sociálno-patologických javov, ako aj v súlade s plánom činnosti výchovného poradcu, sa v rámci jednotlivých aktivít zamerať na:

- ✓ prehlbovanie sebapoznania, sebaúcty a sebaaprijatia (rešpekt k sebe),
- ✓ budovať rešpekt k rodičom, učiteľom, druhým osobám,

- ✓ rozvíjať osobné a sociálne kompetencie žiakov (starostlivosť o priateľstvo, spolupráca, aktívne počúvanie a pod.),
- ✓ vytvárať s deťmi a deťom priateľské a podporujúce prostredie,
- ✓ zamerať sa na špecifické problémy ľudských práv: zranení a dotknutí ľudia, egoizmus, pasivita nespravodlivosť, ľudia so špeciálnymi potrebami,
- ✓ pripravovať písomné podklady konkrétnych problémov žiakov, navrhnúť okamžité riešenie situácie a návrh na ďalší postup.

**10. Spolupracovať pri poradenstve v oblasti profesijnej orientácie žiakov slabo prospievajúcich a neprospievajúcich, žiakov so ŠVVP, zo SZP, a pri realizácii celoplošného testovania žiakov 9.ročníkov** (spolupráca s výchovným poradcom, triednym učiteľom, ostatnými vyučujúcimi, školským psychológom, školským špeciálnym pedagógom).

**11. Spolupracovať pri zápise detí do 1.ročníkov ZŠ, pri testovaní žiakov** (T5, T9, KOMPARO a pod.)

## **12. Osobné vzdelávanie**

- ✓ dopĺňať si vzdelanie samoštúdiom,
- ✓ účasť na odborných školeniach, seminároch, webinároch,
- ✓ zapájanie sa do projektovej činnosti školy.



### **3. Časový harmonogram sociálneho pedagóga v školskom roku 2020/2021**

<b>ADRESA ŠKOLY</b>		
<b>Časový harmonogram sociálneho pedagóga v školskom roku 2020/2021</b>		
<b>Mesiac</b>	<b>Činnosť/ priradenie triedy, spolupracujúcej organizácie</b>	<b>Poznámky</b>
<b>september</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Vypracovanie plánu práce sociálneho pedagóga na školský rok 2020/2021.</li> <li>✓ Plánovanie a realizácia sociálno-pedagogickej činnosti, prevencie, poradenskej a konzultačnej činnosti.</li> <li>✓ Mapovanie názorov žiakov „Trávenie voľného času u školskej mládeže“- 2. stupeň, (administrácia a vyhodnotenie dotazníkov), zapracovanie výsledkov do ďalšej odbornej činnosti.</li> <li>✓ Priebežné konzultácie so zákonnými zástupcami, vyučujúcimi a žiakmi.</li> <li>✓ Plnenie plánu práce úloh koordinátora VMR, VLP, žiackeho parlamentu.</li> <li>✓ Účasť na pracovnej porade a zasadnutí pedagogickej rady.</li> <li>✓ Príprava harmonogramu individuálneho poradenstva pre žiakov so špecifickými potrebami.</li> <li>✓ Doprava v reáli/interaktívne stretnutie/ žiaci 1. stupňa - spolupráca s Mestskou políciou.</li> <li>✓ Etika a estetika medzi nami – 2 stretnutia k projektu NDS Klubovňa pre všetky deti.</li> <li>✓ Účasť na vzdelávaní (realizátor VUDPaP, NP Štandardy- Metódy korektívnej práce s klientom v kontexte výchovy a vzdelávania - podľa SUR).</li> </ul>	
<b>október</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Nenič svoje múdre telo 1. časť – interaktívne stretnutia pre prvý stupeň.</li> <li>✓ Práca so žiakmi so ŠVVP, SZP.</li> <li>✓ Priebežné konzultácie a analýzy prípadov (so zákonnými zástupcami, vyučujúcimi a deťmi).</li> <li>✓ Plnenie plánu práce úloh koordinátora VMR, VLP, žiackeho parlamentu.</li> <li>✓ Sociálno-pedagogická činnosť v školskej klubovni.</li> <li>✓ Doprava v reáli /interaktívne stretnutia/ žiaci 1. stupňa - spolupráca s Mestskou políciou.</li> <li>✓ Týždeň zdravej výživy.</li> <li>✓ Etika a estetika medzi nami – 2 stretnutia k projektu NDS Klubovňa pre všetky deti.</li> <li>✓ Rodinný pohybový turnaj k projektu NDS Klubovňa pre všetky deti.</li> </ul>	

<b>ADRESA ŠKOLY</b>		
<b>Časový harmonogram sociálneho pedagóga v školskom roku 2020/2021</b>		
<b>Mesiac</b>	<b>Činnosť/ priradenie triedy, spolupracujúcej organizácie</b>	<b>Poznámky</b>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Účasť na vzdelávaní (realizátor VUDPaP, NP Štandardy-Metódy korektívnej práce s klientom v kontexte výchovy a vzdelávania - podľa SUR).</li> </ul>	
<b>november</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Zasadnutie MZ inkluzívneho tímu a pedagogických asistentov.</li> <li>✓ Európsky týždeň boja proti drogám – prednášky, besedy, interaktívne stretnutia, ankety.</li> <li>✓ Práca so žiakmi so ŠVVP.</li> <li>✓ Nenič svoje múdre telo 2. časť – interaktívne stretnutia pre 1. stupeň.</li> <li>✓ Spolupráca pri celoplošnom testovaní žiakov 5. ročníkov.</li> <li>✓ Plnenie konkrétnych úloh podľa odporúčaní poradenského zariadenia.</li> <li>✓ Priebežné konzultácie a analýzy prípadov /so zákonnými zástupcami, vyučujúcimi a žiakmi/.</li> <li>✓ Spolupráca – aktivita a koordinácia školského parlamentu, aktivity v projekte CHIPS.</li> <li>✓ Plnenie plánu práce úloh koordinátora VMR, VLP, žiackeho parlamentu.</li> <li>✓ Práca v školskej klubovni.</li> <li>✓ Doprava v reáli /interaktívne stretnutia/ žiaci 1. stupňa - spolupráca s Mestskou políciou.</li> <li>✓ Etika a estetika medzi nami - stretnutia k projektu NDS Klubovňa.</li> <li>✓ Účasť na vzdelávaní (realizátor VUDPaP, NP Štandardy-Metódy korektívnej práce s klientom v kontexte výchovy a vzdelávania - podľa SUR).</li> </ul>	
<b>december</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Svetový deň AIDS – osvetová a prednášková činnosť, rozdávanie červených stužiek.</li> <li>✓ Priebežná práca so žiakmi so ŠVVP, SZP.</li> <li>✓ Plnenie konkrétnych úloh podľa odporúčaní poradenského zariadenia.</li> <li>✓ Priebežné konzultácie a analýzy prípadov /so zákonnými zástupcami, vyučujúcimi a žiakmi/.</li> <li>✓ Aktivity – školský parlament, CHIPS.</li> <li>✓ Sociálno-pedagogická činnosť v školskej klubovni.</li> </ul>	

<b>ADRESA ŠKOLY</b>		
<b>Časový harmonogram sociálneho pedagóga v školskom roku 2020/2021</b>		
<b>Mesiac</b>	<b>Činnosť/ priradenie triedy, spolupracujúcej organizácie</b>	<b>Poznámky</b>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Plnenie plánu práce úloh koordinátora VMR, VĽP, žiackeho parlamentu.</li> <li>✓ Doprava v reáli /interaktívne stretnutia/ žiaci 1. stupňa - spolupráca s Mestskou políciou.</li> <li>✓ Mám chuť na pokec – dni žiackych otázok a odpovedí /1. a 2. stupeň/.</li> </ul>	
<b>január</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Zasadnutie MZ inkluzívneho tímu a pedagogických asistentov.</li> <li>✓ Počítač – dobrý sluha, zlý pán – diskusné stretnutia pre prvý stupeň + administrácia a vyhodnotenie dotazníka, zapracovanie výsledkov do ďalšej odbornej činnosti.</li> <li>✓ Priebežná práca so žiakmi so ŠVVP, SZP.</li> <li>✓ Plánovanie a realizácia sociálno-pedagogickej činnosti, prevencie, poradenskej a konzultačnej činnosti.</li> <li>✓ Mapovanie sociálno-patologických javov u žiakov 2. stupňa, administrácia a vyhodnotenie dotazníkov, následné aktivity podľa výsledkov.</li> <li>✓ Konzultácie so zákonnými zástupcami, vyučujúcimi a žiakmi.</li> <li>✓ Sociálno-pedagogická činnosť v školskej klubovni.</li> <li>✓ Aktivity v školskom parlamente a v rámci projektu CHIPS.</li> <li>✓ Plnenie plánu práce úloh koordinátora VMR, VĽP, žiackeho parlamentu.</li> </ul>	
<b>február</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Sociálne poradenstvo a prevencia podľa harmonogramu.</li> <li>✓ Práca so žiakmi so ŠVVP, SZP.</li> <li>✓ Plnenie konkrétnych úloh podľa odporúčaní poradenského zariadenia.</li> <li>✓ Priebežné konzultácie a analýzy prípadov /so zákonnými zástupcami, vyučujúcimi a žiakmi/.</li> <li>✓ Deň bez internetu: Internet- dobrý sluha, zlý pán – plagát, nástenky, výtvarné práce, dotazníky - 2. stupeň.</li> <li>✓ Aktivity v školskom parlamente a v rámci projektu CHIPS.</li> <li>✓ Plnenie plánu práce úloh koordinátora VMR, VĽP, žiackeho parlamentu.</li> </ul>	

<b>ADRESA ŠKOLY</b>		
<b>Časový harmonogram sociálneho pedagóga v školskom roku 2020/2021</b>		
<b>Mesiac</b>	<b>Činnosť/ priradenie triedy, spolupracujúcej organizácie</b>	<b>Poznámky</b>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Sociálno-pedagogická činnosť v školskej klubovni.</li> <li>✓ Spolupráca pri akciách pripravovaných pre budúcich prvákov.</li> </ul>	
<b>marec</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Práca so žiakmi so ŠVVP, SZP.</li> <li>✓ Plnenie konkrétnych úloh podľa odporúčaní poradenského zariadenia.</li> <li>✓ Spolupráca pri celoplošnom testovaní žiakov 9.ročníkov.</li> <li>✓ Priebežné konzultácie a analýzy prípadov /so zákonnými zástupcami, vyučujúcimi a žiakmi/.</li> <li>✓ Aktivity v školskom parlamente a v rámci projektu CHIPS.</li> <li>✓ Plnenie plánu práce úloh koordinátora VMR, VLP, žiackeho parlamentu.</li> <li>✓ Spolupráca pri akciách pripravovaných pre budúcich prvákov.</li> <li>✓ Sociálno-pedagogická činnosť v školskej klubovni.</li> <li>✓ Interaktívne stretnutie s členmi SČK - Prvá pomoc - žiaci školského klubu /1. stupeň/.</li> <li>✓ Deň Downovho syndrómu- osvetová a prednášková činnosť /1. a 2. stupeň.</li> <li>✓ Burza kníh- osvetová činnosť.</li> <li>✓ Deň otvorených dverí.</li> </ul>	
<b>apríl</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Zasadnutie MZ inkluzívneho tímu a pedagogických asistentov.</li> <li>✓ Sociálne poradenstvo a prevencia podľa harmonogramu.</li> <li>✓ Deň Zeme – Myslíme logicky – žijeme ekologicky – sociálno-právne a environmentálne aktivity pre žiakov.</li> <li>✓ Deň Narcisov – zbierka.</li> <li>✓ Práca so žiakmi so ŠVVP, SZP.</li> <li>✓ Plnenie konkrétnych úloh podľa odporúčaní poradenského zariadenia.</li> <li>✓ Spolupráca súvisiaca so zápisom detí do 1.ročníka.</li> <li>✓ Plnenie plánu práce úloh koordinátora VMR, VLP, žiackeho parlamentu.</li> <li>✓ Aktivity v školskom parlamente a v rámci projektu CHIPS.</li> </ul>	

<b>ADRESA ŠKOLY</b>		
<b>Časový harmonogram sociálneho pedagóga v školskom roku 2020/2021</b>		
<b>Mesiac</b>	<b>Činnosť/ priradenie triedy, spolupracujúcej organizácie</b>	<b>Poznámky</b>
	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Spolupráca súvisiaca so zápisom detí do 1.ročníka.</li> <li>✓ Sociálno-pedagogická činnosť v školskej klubovni.</li> <li>✓ Interaktívne stretnutie s členmi SČK - Prvá pomoc - žiaci školského klubu.</li> <li>✓ Olympiáda ľudských práv /príprava, aktivity- 1. a 2. stupeň/.</li> </ul>	
<b>máj</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Svetový deň rodiny – prednáška, beseda, diskusné stretnutia, tvorba výtvarných prác.</li> <li>✓ Sociálne poradenstvo a prevencia podľa harmonogramu.</li> <li>✓ Práca so žiakmi so ŠVVP, SZP.</li> <li>✓ Plnenie konkrétnych úloh podľa odporúčaní poradenského zariadenia. Priebežné konzultácie a analýzy prípadov /so zákonnými zástupcami, vyučujúcimi a žiakmi/.</li> <li>✓ Plnenie plánu práce úloh koordinátora VMR, VĽP, žiackeho parlamentu.</li> <li>✓ Sociálno-pedagogická činnosť v školskej klubovni.</li> <li>✓ Aktivity v školskom parlamente a v rámci projektu CHIPS.</li> <li>✓ Interaktívne stretnutie s členmi SČK - Prvá pomoc -žiaci školského klubu.</li> <li>✓ Foodrevolution – konferencia zdravia pre mladých.</li> <li>✓ Tvorivé dielne a sociálno-preventívne aktivity pre žiakov 8. ročníka v SOŠ hotelových služieb.</li> </ul>	
<b>jún</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Zasadnutie MZ inkluzívneho tímu a pedagogických asistentov.</li> <li>✓ Práca so žiakmi so ŠVVP, SZP.</li> <li>✓ Výstupná orientačná sociálna diagnostika. Priebežné konzultácie a analýzy prípadov /so zákonnými zástupcami, vyučujúcimi a žiakmi/.</li> <li>✓ Plnenie plánu práce úloh koordinátora VMR, VĽP, žiackeho parlamentu.</li> <li>✓ Sociálno-pedagogická činnosť v školskej klubovni.</li> <li>✓ Vitaj leto – diskotéka žiackeho parlamentu/ plánovanie aktivít /organizácia/ vyhodnotenie.</li> </ul>	
<b>júl</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Štúdium aktuálnej legislatívy, predpisov, metodických</li> </ul>	

ADRESA ŠKOLY		
Časový harmonogram sociálneho pedagóga v školskom roku 2020/2021		
Mesiac	Činnosť/ priradenie triedy, spolupracujúcej organizácie	Poznámky
	<p>pokynov v oblasti integrácie a inklúzie, spracovanie údajov o žiakoch so ŠVVP, SZP, o žiakoch slabo prospievajúcich a nepospievajúcich.</p> <p>✓ Archivácia dokumentácie podľa registratúrneho poriadku.</p>	
<b>august</b>	<p>✓ Príprava pracovných pomôcok, dotazníkov, spracovanie údajov o žiakoch.</p> <p>✓ Archivácia dokumentácie podľa registratúrneho poriadku.</p> <p>✓ Príprava podkladov pre ďalší školský rok.</p> <p>✓ Príprava plánov práce sociálneho pedagóga a koordinátorov na ďalší školský rok.</p>	

Poznámky:

- Spolupráca s rodičmi, Radou školy, Radou rodičov - priebežne.
- Zabezpečenie diagnostiky v CPPP aP a CŠPP - priebežne.
- Vedenie dokumentácie a evidencia údajov a správ z vyšetrení - priebežne.
- Spolupráca s realizačným tímom (riaditeľ, zástupcovia riaditeľa, učiteľia, výchovný poradca, školský špeciálny pedagóg, školský psychológ) - priebežne.
- Konzultácie a riešenie situácií podľa aktuálneho stavu - priebežne.
- Príprava podkladov k zasadnutiu Pedagogickej rady, metodických združení a predmetových komisií, k pracovným poradám.
- Priama účasť vo výchovno-vzdelávacom procese (pozorovania kolektívov detí, rozhovory, jednotlivé formy spolupráce učiteľa a sociálneho pedagóga v triede i mimo triedy) - priebežne.
- Priebežná činnosť v triednych kolektívoch - skupinové zážitkové aktivity.
- Riešenie rovesníckych konfliktov, agresívneho správania, šikany – priebežne, podľa situácie.
- Spracovávanie podkladov pre odborných zamestnancov (ÚPSVaR, PZ SR, lekári a pod.) - priebežne.

Časový harmonogram nie je pevný, v prípade potreby sa môže priebežne dopĺňať a meniť.

V Nových Zámkoch, dňa .....

Vypracoval: sociálny pedagóg

Schválil: riaditeľ školy

## **4. Prehľad štvrtročnej činnosti sociálneho pedagóga v škole júl-september 2020**



## Prehľad štvrtročnej činnosti sociálneho pedagóga

### Meno a priezvisko zamestnanca

**Obdobie vykonávanej činnosti:** júl - september 2020

Sociálna pedagogička vykonávala odbornú činnosť v rámci celého vyučovacieho procesu v dopoludňajších i popoludňajších hodinách vo vyčlenenej miestnosti pre samostatnú prácu sociálneho pedagóga, pracovala podľa vypracovaného plánu práce a harmonogramu činností.

### Činnosť za mesiac júl 2020

- Účasť v letnom tábore – príprava sociálno-preventívnych aktivít pre deti.
- Štúdium aktuálnej legislatívy, predpisov, metodických pokynov v oblasti integrácie a inklúzie.
- Spracovanie údajov o žiakoch so ŠVVP, SZP.
- Štúdium individuálnych vzdelávacích programov a plánov žiakov so ZZ.
- Archivácia dokumentácie podľa registratúrneho poriadku.

### Činnosť za mesiac august 2020

- Príprava pracovných pomôcok, vytváranie dotazníkov pre žiakov.
- Spracovanie údajov o žiakoch so ŠVVP, SZP.
- Archivácia dokumentácie podľa registratúrneho poriadku.
- Príprava priestorov školskej klubovne na sociálno-pedagogickú a preventívnu činnosť.
- Príprava podkladov k plánu práce a harmonogramu práce sociálneho pedagóga na školský rok 2020/2021.
- Príprava podkladov k plánu práce koordinátorstva – výchova k ľudským právam, výchova k manželstvu a rodičovstvu, žiacky parlament.
- Príprava nástenných novín a bannerov k téme šikana, ľudské práva.
- Oboznámenie sa s platnými dokumentmi školy (Pracovný poriadok, Organizačný poriadok, Školský poriadok, Školský vzdelávací program a pod.).
- Oboznámenie sa so Sprievodcom školským rokom 2020/2021, s Organizáciou a podmienkami výchovy a vzdelávania v ZŠ pre šk. rok 2020/2021 (Covid 19).
- Účasť na zasadnutí MZ inkluzívneho tímu a asistentov učiteľa.

### Činnosť za mesiac september 2020

- Vypracovanie plánu práce a harmonogramu činností sociálneho pedagóga na školský rok 2020/2021.
- Vypracovanie plánov práce koordinátora VMR, VLP, žiackeho parlamentu 2020/2021.

- Účasť na Pedagogickej rade a pracovnej porade.
- Konzultácie s rodičmi a triednou učiteľkou 1.B triedy.
- Sledovanie adaptačného procesu u žiakov prvej triedy.
- Konzultácie a spolupráca v rámci inkluzívneho tímu a s vedením školy.
- Vedenie dokumentácie, záznamov z individuálnych alebo skupinových pohovorov.
- Administrácia a vyhodnotenie dotazníkov /sociometria v 3.C.
- Konzultácie so žiakmi tretieho ročníka a s triednou učiteľkou.
- Účasť na rodičovskom združení v 3.C triede.
- Administratívne práce.
- Práca v žiackom parlamente, voľba členov.
- Aktívne stretnutia v rámci projektu Nadácia pre deti Slovenska – Etika a Estetika medzi nami – stretnutie v 3.C triede.
- Aktívne stretnutia v rámci projektu Nadácia pre deti Slovenska – Etika a Estetika medzi nami – stretnutie v 6.C triede.
- Konzultácie s triednymi učiteľmi.
- Administrácia a vyhodnotenia dotazníkov – Názory žiakov na online vyučovanie/7. a 8. ročník.
- Administrácia informovaných súhlasov pre všetkých žiakov školy a ich kontrola.
- Doplnenie materiálno-technického vybavenia kabinetu sociálneho pedagóga/objednávanie edukačných pomôcok.

#### Zoznam výstupov činnosti:

Fotodokumentácia v elektronickej forme na webovej a facebookovej stránke školy.

**Vypracoval sociálny pedagóg, dátum** , 30.09.2020

Podpis

**Schválil (meno, priezvisko, dátum)** Riaditeľ školy: , 30.09.2020

Podpis

## **5. Prehľad štvrtročnej činnosti sociálneho pedagóga v škole**

**apríl-jún 2020**

## Prehľad štvrtročnej činnosti sociálneho pedagóga

**Meno a priezvisko zamestnanca**

**Obdobie vykonávanej činnosti:** apríl - jún 2020

Sociálna pedagogička vykonávala odbornú činnosť v rámci celého vyučovacieho procesu v dopoludňajších i popoludňajších hodinách vo vyčlenenej miestnosti pre samostatnú prácu sociálneho pedagóga, pracovala podľa vypracovaného plánu práce a harmonogramu činností. V mesiacoch apríl a máj 2020 pracovala formou Home Officu.

### **Činnosť za mesiac apríl 2020**

- Inštalácia programu ZOOM, oboznámenie sa s programom, skúška videokonferencie, zber údajov o žiakoch v ich rodinnom prostredí ako podklad sociálno-pedagogickej diagnostiky prostredia a vzťahov.
- Sledovanie online webináru „Objavujme talenty a silné stránky našich žiakov“, "Elektronický poznámkový zošit v triede, komunikácia s deťmi."
- Aktualizácia údajov za mesiac marec - krúžková činnosť, doplnenie údajov o chrípkových prázdninách a prerušení vyučovania.
- Online porada so školskou psychologičkou, konzultácia k projektu, spolupráca s MsÚ - odbor školstva (informácie o záškoláctve).
- Pracovná porada cez platformu Zoom, komunikácia so žiakmi cez Edupage - informovanie o Zoom školskej klubovni, zber údajov v súvislosti s mapovaním sociálno-patologických javov žiakov školy.
- Príprava podkladov k projektu, informovanie rodičov o aktivitách Zoom klubovne cez Edupage a messenger.
- Zoom školská klubovňa - realizácia aktivít /článok o Zoom klubovni, sledovanie online tlačovej besedy ministra školstva k prijímacím pohovorom žiakov.
- Aktualizácia záznamov žiakov so ŠVVP - integrovaní žiaci.
- Aktualizácia záznamov žiakov so ŠVVP - žiaci s individuálnym prístupom.
- Aktualizácia prezentácií k preventívnym programom, kontaktovanie žiačky so ŠVVP cez messenger.
- Účasť na zápise žiakov do 1.ročníkov a metodické usmerňovanie prípadných nedostatkov, upozorňovanie na integráciu zdravotne znevýhodnených žiakov a ich dokumentáciu a následne odporúčanie zákonnému zástupcovi dieťaťa na odborné vyšetrenie v príslušnom Centre výchovného poradenstva a prevencie.
- Evidencia riešených prípadov v rámci individuálnej a skupinovej činnosti cestou online.
- Odborné činnosti - online v rámci prevencie pre žiakov ohrozených rôznymi sociálno-patologickými javmi.
- Zoom školská klubovňa/aktivity – komunikačné hry, kvízy, hľadaj porekadlá.
- Mapovanie podkladov k projektu - Školy, ktoré menia svet.
- Príprava podkladov k Zoom klubovni - logické hádanky.
- Telefonická konzultácia s triednou učiteľkou 5.C o problémoch žiakov so ŠVVP.
- Sledovanie tlačovej besedy ministra školstva.

- Sociálny servis pre žiakov cez messenger, poradenstvo pre rodičov v oblasti prevencie sociálno-patologických javov a o možných rizikách pre žiakov.
- Zoom klubovňa /aktivity- komunikačné hry, vedomostné testy, logické hádanky.
- Konzultácie s výchovnou poradkyňou.
- Zverejnenie aktivít v rámci prevencie sociálno-patologických javov.
- Príprava metodického usmernenia pre rodičov o odklade, poradenstvo pre žiakov v rámci budovania rovesníckych vzťahov online.

### **Činnosť za mesiac máj 2020**

- Spolupráca s MsÚ – odbor školstva, s miestnymi výchovno-vzdelávacími inštitúciami a inými odborníkmi: koordinátorka ÚPSVaR – ochrana detí pred násilím, odborný zamestnanec VUDPaP Bratislava.
- Online pracovná porada, štúdium materiálov k hodnoteniu žiakov a novelizácii zákona, príprava aktivít k online klubovni, komunikácia so žiakmi v školskej klubovni.
- Spolupráca s triednymi učiteľmi a ostatnými vyučujúcimi pri voľbe vhodného prístupu k žiakom so ŠVVP, tvorivé aktivity súvisiace s odbornou činnosťou (článok prevencia – poskytnutie pomoci týraným deťom).
- Poradenstvo v rámci budovania rovesníckych vzťahov, predchádzanie konfliktom, agresii a šikanovaniu, evidencia online riešených prípadov v rámci individuálnej a skupinovej činnosti.
- Spolupráca s ostatnými členmi školského podporného tímu pri zjednocovaní vplyvov na žiakov so ŠVVP, pomoc žiakom pochádzajúcim z dysfunkčných rodín.
- Poradenstvo a reedukačné postupy problematickeho správania žiakov počas online vzdelávania, korekcia správania žiakov v rámci dištančného vzdelávania žiakov.
- Podpora prosociálneho, etického správania žiakov, komunikácia so žiakmi v školskej klubovni.
- Poradenstvo v rámci budovania rovesníckych vzťahov, predchádzanie konfliktom, agresii a šikanovaniu v rámci aktivít v online školskej klubovni.
- Kompletizovanie dokumentácie a portfólia žiakov, aktualizácia záznamov žiakov so ŠVVP - integrovaní žiaci a žiaci s individuálnym prístupom.
- Oboznámenie sa s podkladmi k nástupu do školy, vypracovanie informácií do tried pre žiakov, poradenstvo pre triedneho učiteľa 3.C.
- Online pracovná porada k nástupu do školy, príprava online dotazníkov na prevenciu pred sociálno-patologickými javmi, využitie voľného času žiakov.
- Online zber údajov o žiakoch a ich rodinnom prostredí ako podklad sociálno-pedagogickej diagnostiky.
- Príprava aktivít na MDD, príprava aktivít na vyučovanie.

### **Činnosť za mesiac jún 2020**

- Príprava plagátov pre deti s opatreniami a usmerneniami Covid 19 počas vyučovania a pobytu detí v školskom klube, aktivity ku dňu detí, edukačná činnosť na hodinách.
- Aktivity na rozvíjanie komunikačných zručností detí.
- Výchovno-vzdelávacia činnosť pri práci s deťmi počas prvých dvoch júnových týždňov v triede a v školskom klube.

- Príprava podkladov pre objednávanie edukačných pomôcok inkluzívneho tímu.
- Ukončenie sociálno-pedagogických výstupov, koncipovanie záverečných správ. Prehľad štvrtročnej činnosti sociálneho pedagóga v škole
- júl-september 2020

**Zoznam výstupov činnosti:**

Fotodokumentácia v elektronickej forme na webovej a facebookovej stránke školy.

**Vypracoval sociálny pedagóg, dátum** , 30.06.2020

Podpis

**Schválil (meno, priezvisko, dátum)** Riaditeľ školy: , 30.06.2020

Podpis

## **6. Prehľad štvrtročnej činnosti sociálneho pedagóga v škole január-marec 2020**

## Prehľad štvrtročnej činnosti sociálneho pedagóga

---

**Meno a priezvisko zamestnanca**

**Obdobie vykonávanej činnosti:** január - marec 2020

---

Sociálna pedagogička vykonávala odbornú činnosť v rámci celého vyučovacieho procesu v dopoludňajších i popoludňajších hodinách vo vyčlenenej miestnosti pre samostatnú prácu sociálneho pedagóga, pracovala podľa vypracovaného plánu práce a harmonogramu činností. Od 12.3.2020 pracovala formou Home Officu.

### **Činnosť za mesiac január 2020**

- Konzultácie a spolupráca v rámci inkluzívneho tímu a s vedením školy.
- Vedenie dokumentácie, záznamov z individuálnych alebo skupinových pohovorov.
- Účasť na pedagogickej rade a pracovnej porade.
- Administratívne práce.
- Práca v žiackom parlamente.
- Práca v školskej klubovni.
- Práca so žiakmi so ŠVVP, so žiakmi s individuálnym prístupom.
- Spolupráca pri organizovaní zbierky – Zbieraj vrchnáčiky.
- Individuálne pohovory so žiakmi, ktorí narúšali priebeh vyučovania /korekcia správania/.
- Sociálno-preventívna činnosť v rámci realizácie projektu Zdravie na tanieri 2019.

### **Činnosť za mesiac február 2020**

- Konzultácie a spolupráca v rámci inkluzívneho tímu.
- Vedenie dokumentácie, záznamov z individuálnych alebo skupinových pohovorov.
- Práca v žiackom parlamente a v školskej klubovni.
- Aktivity so žiakmi so ŠVVP, so žiakmi s individuálnym prístupom.
- Administrácia dotazníka a jeho vyhodnotenie /Sociometria v 5.ročníku/, informovanie triedneho učiteľa o výsledkoch dotazníka, interpretácia údajov, závery a následné opatrenia.
- Administrácia dotazníka a vyhodnotenie dotazníka /Sociometria 3.ročníku/, informovanie triedneho učiteľa o výsledkoch dotazníka, interpretácia údajov, závery a následné opatrenia.
- Individuálne pohovory so žiakmi deviateho ročníka.
- Individuálna konzultácia s rodičmi žiačky 7.ročníka v spolupráci so špeciálnou pedagogičkou, školskou psychologičkou, výchovnou poradkyňou a triednou učiteľkou.
- Organizovanie Valentínskej pošty a spolupráca na Valentínskom plese.
- Spolupráca pri organizovaní zbierky – Zbieraj vrchnáčiky.
- Korekcia správania žiakov triedy 8.A .



- Vzdelávanie s Funtronicom (plánovanie a realizácia sociálno-preventívnej činnosti s využitím edukačnej pomôcky Funtronic).

### **Činnosť za mesiac marec 2020**

- Konzultácie a spolupráca v rámci inkluzívneho tímu a s vedením školy.
- Vedenie dokumentácie, záznamov z individuálnych alebo skupinových pohovorov, administratívne práce.
- Práca v žiackom parlamente a v školskej klubovni.
- Korekcie správania žiakov so ŠVVP a žiakov s individuálnym prístupom.
- Administrácia dotazníka a vyhodnotenie dotazníka /Sociometria v 7.ročníku/, interpretácia výsledkov, závery, opatrenia.
- Aktivita – Podpora sociomorálneho vývinu žiakov (oceňovanie a kritika) v 3.ročníku - 4 stretnutia.
- Aktivita - Prevencia problémového správania v triede 7. ročníka- Pichľavé slová.
- Od 12.3.2020 – HOME OFFICE.
- Príprava podkladov k schválenému projektu (dotazník, leták, pozvánka, evidencia dochádzky).
- Príprava podkladov k projektu Zdravá škola (prezentácia).
- Príprava podkladov na olympiádu ľudských práv v spolupráci s vyučujúcou občianskej náuky.
- Príprava PL pre budúcich prvákov k zápisu.
- Aktualizácia kompenzačných pomôcok, kontrola stavu.
- Príprava nových kompenzačných pomôcok (datakabinet- vzdelávacie tabuľky).
- Aktualizácia záznamov žiakov so ŠVVP.
- Sledovanie online brífingu ministra školstva k aktuálnej situácii- Covid 19.
- Telefonické konzultácie so školským podporným tímom.
- Sledovanie online webinára „Online ŽÚR alebo ako učiť žiakov 2. stupňa ZŠ z domu a nezblázniť sa“.
- Oboznámenie sa portálom - Učíme sa na diaľku.
- Štúdium metodických odporúčaní pre odborných zamestnancov dostupných na stránkach [www.ucimenadialku.sk](http://www.ucimenadialku.sk), [www.vudpap.sk](http://www.vudpap.sk).
- Emailová konzultácia so študentkou PdF v Trnave – odbor sociálna pedagogika a výchovateľstvo – možnosti odbornej praxe.
- Sledovanie archívnych videí webináru Komenského inštitútu.

### **Zoznam výstupov činnosti:**

Fotodokumentácia v elektronickej forme na webovej a facebookovej stránke školy.

**Vypracoval sociálny pedagóg, dátum** , 31.03.2020

Podpis

**Schválil (meno, priezvisko, dátum)** **Riaditeľ školy** , 31.03.2020

Podpis

## **7. Štruktúra programu adaptačného vzdelávania začínajúceho sociálneho pedagóga**

## Štruktúra programu adaptačného vzdelávania začínajúceho sociálneho pedagóga

---

Program vzdelávania začínajúceho sociálneho pedagóga je vyhotovený v zmysle Vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 361/2019 o vzdelávaní v profesijnom rozvoji.

1. Názov, sídlo a identifikačné číslo organizácie poskytovateľa programu vzdelávania:

uviesť školu, resp. iného poskytovateľa vzdelávania

2. Názov programu vzdelávania:

Adaptačné vzdelávanie začínajúceho sociálneho pedagóga v škole

3. Meno a priezvisko odborného garanta programu vzdelávania: \_\_\_\_\_

Podpis odborného garanta programu vzdelávania: \_\_\_\_\_

4. Druh vzdelávania v profesijnom rozvoji: adaptačné vzdelávanie

**5. Rozsah vzdelávania v hodinách:** určí škola, resp. iný poskytovateľ vzdelávania

6. Forma vzdelávania: prezenčná

**7. Ciele a obsah vzdelávania** (výstižne a zrozumiteľne vyjadrujú zmenu kvalifikačných predpokladov, vedomostí, zručností, postojov alebo profesijných kompetencií po absolvovaní programu vzdelávania):

Hlavný cieľ (uvádza sa v súlade s príslušným profesijným štandardom pre kariérový stupeň samostatný pedagogický zamestnanec alebo samostatný odborný zamestnanec):

Čiastkové ciele: (uvádzajú sa tak, aby ich dosiahnutie prispievalo k dosiahnutiu hlavného cieľa. Čiastkové ciele môžu byť cieľmi tematických celkov):

Tematické celky obsahu vzdelávania a ich rozsah v hodinách (svojím obsahom prispievajú k dosiahnutiu cieľov programu vzdelávania a uvádzajú sa tak, aby boli vnútorne usporiadané a logicky na seba nadväzovali. Rozsah tematického celku zodpovedá jeho obsahu):

8. Cieľová skupina: neuvádza sa

9. Získané profesijné kompetencie absolventa programu vzdelávania:

**10. Opatrenia na zabezpečenie kvality:** 1. obsahu vzdelávania, 2. priebehu vzdelávania, 3. ukončovania vzdelávania.

Požiadavky na odborného zamestnanca pri zaradení na vzdelávanie (požiadavky na stupeň vzdelania, druh vzdelania, spĺňanie kvalifikačných predpokladov na výkon pracovnej činnosti sociálneho pedagóga):

Personálne zabezpečenie vzdelávania a požiadavky poskytovateľa na odbornosť personálneho zabezpečenia:

Materiálne, technické a informačné zabezpečenie vzdelávania:

Podmienky ukončenia vzdelávania (požiadavky na účasť na vzdelávaní vyjadrené v percentách, splnenie konkrétnych úloh alebo miera úspešnosti v čiastkových skúškach):

11. Odtlačok pečiatky poskytovateľa:
12. Podpis štatutárneho zástupcu poskytovateľa:

## **8. Individuálny súhlas do 18 rokov – odborná sociálno-pedagogická starostlivosť**

## Hlavička školy

---

### INFORMOVANÝ SÚHLAS S ODBORNOU SOCIÁLNO - PEDAGOGICKOU STAROSTLIVOSŤOU A INFORMÁCIA O SPRACÚVANÍ OSOBNÝCH ÚDAJOV

Zákonný zástupca (uvedte: meno a priezvisko, adresu trvalého pobytu, telefónny kontakt):  
.....

Svojím podpisom potvrdzujem, že po preštudovaní uvedených informácií **dobrovoľne** súhlasím v zmysle § 2, pís. γ); zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Školský zákon“) s poskytovaním odbornej **sociálno-pedagogickej starostlivosti** môjmu dieťaťu:

Meno a priezvisko: .....

Dátum a miesto narodenia: .....

V.....dňa: .....

podpis zákonného zástupcu

Potvrdzujem, že som bol(a) informovaný(á) a riadne poučený(á) o dôvode, účele, spôsobe a možnostiach odbornej sociálno-pedagogickej starostlivosti zo strany sociálneho pedagóga v NÁZOV ŠKOLY, ako aj o možných dôsledkoch spojených s navrhovanou starostlivosťou. Poučenie mi bolo poskytnuté zrozumiteľne, ohľaduplne, bez nátlaku, s možnosťou a dostatočným časom slobodne sa rozhodnúť.

V.....dňa:.....

podpis zákonného zástupcu

Svojím podpisom potvrdzujem, že súhlasím s tým, aby NÁZOV ŠKOLY za účelom poskytovania odbornej sociálno-pedagogickej starostlivosti môjmu dieťaťu, spracúvala osobné údaje v zmysle **čl. 6 ods. 1 písm. a) všeobecného nariadenia o ochrane údajov**, v rozsahu uvedenom v § 11, ods. 6 Školského zákona.

V.....dňa:.....

podpis zákonného zástupcu

**Súhlasím / Nesúhlasím** s vyhotovovaním kópií správ z vyšetrení zo zdravotného záznamu dieťaťa, ktoré sú nevyhnutné pre poskytovanie odbornej sociálno-pedagogickej starostlivosti v NÁZOV ŠKOLY a ich uložením v Osobnom spise klienta.

**Súhlasím / Nesúhlasím** s vypracovaním a zaslaním správy z poskytovania odbornej sociálno-pedagogickej starostlivosti inému – uveďte komu.....

V.....dňa:.....

.....  
podpis zákonného zástupcu

#### **Povinné informovanie:**

Spracúvanie osobných údajov sa riadi nariadením EP a Rady EÚ č. 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) a zákonom SR č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len: „zákon o ochrane osobných údajov“). Súhlas so spracúvaním osobných údajov je možné kedykoľvek odvolať. Som si vedomý svojich práv, ktoré sú uvedené v čl. 12 až 23 všeobecného nariadenia o ochrane údajov, ktoré upravujú, resp. konkretizujú povinnosti prevádzkovateľa pri uplatňovaní práv dotknutých osôb.

#### **Vyhlásenie dotknutej osoby:**

**Dotknutá osoba svojím vlastnoručným podpisom vyhlasuje a potvrdzuje, že sa oboznámila so všetkými informáciami uvedenými v tomto dokumente a znením čl. 12 až 23 všeobecného nariadenia o ochrane údajov. Uvedené informácie sú pre dotknutú osobu zrozumiteľné a ich obsahu porozumela.**

V ..... dňa: ..... podpis zákonného zástupcu

## Hlavička školy

### **Informácie o poskytovaní odbornej sociálno-pedagogickej starostlivosti realizovanej v zmysle § 27 ods. 3 Zákona č. 138/2019 Z.z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch v znení neskorších predpisov (starostlivo preštudujte pred podpísaním súhlasu)**

Odborná sociálno-pedagogická starostlivosť v zmysle §27 ods. 3 Zákon č. 138/2019 Z.z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch v znení neskorších predpisov sa realizuje len s informovaným písomným súhlasom zákonného zástupcu a je možné odmietnuť ju bez akýchkoľvek právnych dôsledkov.

Odborná sociálno-pedagogická starostlivosť je v NÁZOV ŠKOLY poskytovaná bezplatne.

Dieťa/zákonný zástupca sú o výsledkoch vyšetrenia a možnosti ďalšej poskytovanej odbornej starostlivosti informovaní v osobnom rozhovore.

V prípade požiadania inštitúcie oprávnenej zo zákona alebo zákonného zástupcu sa vypracováva správa o odbornej sociálno-pedagogickej starostlivosti a zasiela sa inštitúcii oprávnenej zo zákona, ktorá o ňu požiada. Zákonný zástupca má právo oboznámiť sa s jej obsahom.

Pre potreby odbornej sociálno-pedagogickej starostlivosti sa používajú rôzne diagnostické nástroje (pozorovanie, rozhovor, dotazníky, sociometria a pod.) alebo postupy vychádzajúce z odborných vedeckých princípov platných v sociálnej pedagogike. Získané kvantitatívne a kvalitatívne údaje sú súčasťou Osobného spisu klienta spolu s ostatnými získanými údajmi potrebnými pre poskytovanie odbornej sociálno-pedagogickej starostlivosti, ktorými sú napr. anamnestické údaje, pedagogická charakteristika, záznamy z rozhovorov, interpretácie, poznámky, správa z diagnostického vyšetrenia, závery z konzultácií.

Osobné údaje sú zisťované a spracúvané v zmysle §11 ods. 6 Školského zákona v rozsahu:

O dieťati: meno, priezvisko, dátum a miesto narodenia, adresa trvalého pobytu alebo miesta, kde sa dieťa obvykle zdržiava, ak sa nezdržiava na adrese trvalého pobytu, údaje o fyzickom zdraví, údaje o duševnom zdraví, mentálna úroveň vrátane výsledkov pedagogicko-psychologickej, špeciálno-pedagogickej diagnostiky.

O zákonných zástupcoch: meno a priezvisko, adresa trvalého pobytu, adresa miesta, kde sa zákonný zástupca obvykle zdržiava, ak sa nezdržiava na adrese trvalého pobytu, kontakt na účely komunikácie.

Všetky tieto údaje sú prísne dôverné, sociálny pedagóg NÁZOV ŠKOLY je povinný zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri svojej činnosti, a to aj po skončení pracovnoprávneho vzťahu s NÁZOV ŠKOLY podľa § 8 ods.1, písm. c.) zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, podľa § 79 zákona č. 18/2018 Z.z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako aj podľa § 11 ods.7 Školského zákona.

Bez písomného súhlasu zákonného zástupcu dieťaťa/žiaka nebudú poskytnuté vyššie uvedené osobné údaje iným osobám a po uplynutí lehoty uloženia, ktorá je podľa § 5 ods.3 písm. b.) vyhlášky č. 326/2008 Z. z. o druhoch a náležitostiach vysvedčení a ostatných školských tlačív vrátane spôsobov ich evidencie a uloženia, 20 rokov od posledného poskytnutia starostlivosti, budú skartované a zlikvidované.



## **9. Skupinový súhlas do 18 rokov - účasť na skupinových aktivitách**

## Hlavička školy

---

### INFORMOVANÝ SÚHLAS – ÚČASŤ NA SKUPINOVÝCH AKTIVITÁCH

#### A INFORMÁCIA O SPRACÚVANÍ OSOBNÝCH ÚDAJOV

Zákonný zástupca (uvedte: meno a priezvisko, adresu trvalého pobytu, telefónny kontakt):

.....

Svojím podpisom potvrdzujem, že po preštudovaní uvedených informácií **dobrovoľne súhlasím** v zmysle § 2, pís. γ); zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Školský zákon“) s účasťou na preventívnych skupinových aktivitách školy môjho dieťaťa :

Meno a priezvisko: .....

Dátum a miesto narodenia: .....

Zameranie skupinovej aktivity: .....

V.....dňa:.....

podpis zákonného zástupcu

Svojím podpisom potvrdzujem, že súhlasím s tým, aby NÁZOV ŠKOLY za účelom zabezpečovania preventívnej činnosti (skupinových aktivít) môjmu dieťaťu, spracúvala osobné údaje v zmysle **čl. 6 ods. 1 písm. a) všeobecného nariadenia o ochrane údajov**, v rozsahu uvedenom v § 11, ods. 6 Školského zákona.

V.....dňa:.....

podpis zákonného zástupcu

**Povinné informovanie:**

Spracúvanie osobných údajov sa riadi nariadením EP a Rady EÚ č. 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) a zákonom SR č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len: „zákon o ochrane osobných údajov“). Súhlas so spracúvaním osobných údajov je možné kedykoľvek odvolať. Som si vedomý svojich práv, ktoré sú uvedené v čl. 12 až 23 všeobecného nariadenia o ochrane údajov, ktoré upravujú, resp. konkretizujú povinnosti prevádzkovateľa pri uplatňovaní práv dotknutých osôb.

**Vyhlásenie dotknutej osoby:**

Dotknutá osoba svojím vlastnoručným podpisom vyhlasuje a potvrdzuje, že sa oboznámila so všetkými informáciami uvedenými v tomto dokumente a znením čl. 12 až 23 všeobecného nariadenia o ochrane údajov. Uvedené informácie sú pre dotknutú osobu zrozumiteľné a ich obsahu porozumela.

V.....dňa: .....

.....

podpis zákonného zástupcu

## Hlavička školy

---

### **Informácie o poskytovaní preventívnej činnosti realizovanej v zmysle § 27 ods. 3 Zákona č. 138/2019 Z.z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch v znení neskorších predpisov (starostlivo preštudujte pred podpísaním súhlasu)**

Skupinové aktivity v oblasti prevencie a intervencie sociálneho pedagóga v zmysle §27 ods. 3 Zákona č. 138/2019 Z.z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch v znení neskorších predpisov sa realizujú len s informovaným písomným súhlasom zákonného zástupcu a je možné odmietnuť ich bez akýchkoľvek právnych dôsledkov. Budú realizované v priestoroch NÁZOV ŠKOLY pod vedením sociálneho pedagóga a sú poskytované bezplatne.

K účasti dieťaťa na skupinových aktivitách je potrebné vyjadrenie súhlasu zákonného zástupcu s účasťou dieťaťa/žiaka na skupinových aktivitách a informovaný písomný súhlas zákonného zástupcu so spracúvaním osobných údajov.

Osobné údaje sú zisťované a spracúvané v zmysle §11 ods. 6 Školského zákona. Všetky tieto údaje sú prísne dôverné, sociálny pedagóg NÁZOV ŠKOLY je povinný zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri svojej činnosti, a to aj po skončení pracovnoprávneho vzťahu s NÁZOV ŠKOLY podľa § 8 ods.1, písm. c.) zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov, podľa § 79 zákona č. 18/2018 Z.z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov ako aj podľa § 11 ods.7 Školského zákona. Bez písomného súhlasu zákonného zástupcu dieťaťa/žiaka nebudú poskytnuté vyššie uvedené osobné údaje iným osobám a po uplynutí lehoty uloženia, ktorá je podľa § 5 ods.3 písm. b.) vyhlášky č. 326/2008 Z. z. o druhoch a náležitostiach vysvedčení a ostatných školských tlačív vrátane spôsobov ich evidencie a uloženia, 20 rokov od posledného poskytnutia starostlivosti, budú skartované a zlikvidované.

## **10. Záznam z rozhovoru**

Adresa školy

---

### Záznam z rozhovoru

Meno a priezvisko žiaka:

Trieda:

Dátum a čas pohovoru:

Prítomní:

1. triedny učiteľ:
2. zákonný zástupca:
3. sociálny pedagóg:
4. ďalší prítomní:

Predmet rozhovoru:

---

---

---

---

---

Záver (postupy, opatrenia a pod.):

---

---

---

---

Svojím podpisom potvrdzujem, že horeuvedený zápis zodpovedá skutočnosti, ktorá sa odohrala pri rozhovore v uvedený deň.

.....  
zák. zástupca

.....  
tr. učiteľ

.....  
soc. ped.

.....  
žiak

.....  
ďalší

## **11. Záznam z konzultácie**

Adresa školy

---

### Záznam z konzultácie

Meno a priezvisko žiaka:

Trieda:

Dátum a čas konzultácie:

Prítomní:

1. triedny učiteľ:
2. zákonný zástupca:
3. sociálny pedagóg:
4. ďalší prítomní:

Obsah konzultácie:

---

---

---

---

---

Záver (postupy, opatrenia a pod.):

---

---

---

---

Svojím podpisom potvrdzujem, že horeuvedený zápis zodpovedá skutočnosti, ktorá sa odohrala v rámci konzultácie v uvedený deň.

.....                      .....                      .....                      .....                      .....

zák. zástupca              tr.učiteľ                      soc. ped.                      žiak                      ďalší



## **12. Záznam z pozorovania**

**Adresa školy**

---

**Záznam z pozorovania**

Meno a priezvisko žiaka:

Trieda:

Dátum:

Priebeh pozorovania:

Záver pozorovania, navrhnuté ďalšie postupy:

Podpis pozorujúceho odborného zamestnanca:

## **13. Metódy prevencie**

### Metódy prevencie

METÓDY			
Slovné/verbálne	Slovné/dialogické	Aktivizačné	Komplexné
založené na vnímaní a chápaní slovného prejavu lektora účastníkmi prevencie	založené na výmene názorov medzi preventistom a žiakmi, príp. medzi žiakmi navzájom	zaujímavé, príťažlivé, vytvárajú priaznivú klímu v skupine a rozvíjajú kľúčové kompetencie žiakov  náročné na čas, prípravu, prostredie, udržanie disciplíny, poriadku	namiesto nich hovoríme často o organizačných formách činnosti v rámci PP (skupinová a kooperatívna práca, projektová činnosť, kritické myslenie a pod.)
<b>Monológ</b>	<b>Rozhovor</b>  komunikácia dvoch alebo viacerých osôb, ktoré si vymieňajú skúsenosti, názory, hľadajú odpovede na určité otázky	dôraz je kladený na myslenie a riešenie problémov  v PP má ich používanie zásadnú rolu	časté, odporúčané v PP
<b>Rozprávanie</b>  poznatky sú odovzdávané so znakmi živosti, konkrétnosti, dramatickosti,	<b>Práca v skupinách</b>  efektívna metóda, všetci zúčastnení sú aktívne zapojení	<b>Diskusia</b>  rozprava, beseda, rokovanie, výmena názorov k danej téme, argumentovanie, upresňovanie si	<b>Brainstorming</b>  produkcia čo najväčšieho množstva nápadov s následným posúdením ich užitočnosti

<p>vytváraním predstáv</p> <p>často sa používa i emocionálny prístup, s cieľom vyvolať u účastníka citové zaujatie</p> <p>vhodné pre mladší školský vek</p>		<p>daného problému alebo riešenia</p> <p>efektívny metóda a nástroj pre výcvik komunikácie a pozitívnych sociálnych postojov</p> <p>v PP často používaná</p>	<p>prínosom je rozvoj divergentného myslenia, ktoré je dôležitým východiskom pre ďalšie možnosti pri hľadaní riešenia problémov</p> <p>často sa používa v PP tam, kde nie je vysoký počet účastníkov</p> <p>osvedčuje sa pri riešení konkrétnych a nie všeobecných problémov, ktoré vyžadujú originálne nápady</p>
<p><b>Vysvetľovanie</b></p> <p>základná lektorská schopnosť</p> <p>pomáha pochopiť podstatu problému,</p> <p>nadväzuje na skúsenosti žiakov a už osvojené poznatky</p> <p>v PP sa samostatne nedoporučuje, len v kombinácii s inými metódami</p>	<p><b>Práca s textom</b></p> <p>štúdium literatúry, vyhľadávanie v slovníkoch, encyklopédiách, odborných časopisoch, v textoch rôzneho druhu</p> <p>vyžitie sa doporučuje najmä u starších žiakov 2.stupňa a študentov</p>	<p><b>Riešenie problémov</b></p> <p>podnecuje u žiakov samostatné tvorivé myslenie</p> <p>založené na vyhľadávaní, triedení, objavovaní, kladení problémových otázok, ktoré vedú k riešeniu daného problému</p> <p>význam tu má aktívne skúmanie a myslenie</p> <p>vhodné na využitie v PP</p>	<p><b>Mediálne technológie</b></p> <p>vyžitie audiovizuálnych programov, počítačová podpora výučby</p> <p>vysoko efektívne, ale účastníci sú často v pasívnej pozícii</p> <p>nutná ich kombinácia s aktivizačnými metódami</p> <p>vyžadujú dôkladnú prípravu zo strany preventistu</p>
<p><b>Prednáška</b></p> <p>náročná aj pre lektora</p>	<p><b>Napodobňovanie</b></p> <p>preberanie určitých spôsobov správania od</p>	<p><b>Metóda situačná</b></p> <p>rozširuje riešenie problémov do ich</p>	

<p>aj pre účastníkov vhodná pre starší školský vek a študentov, ktorí sa už dokážu dlhšie sústrediť a abstraktne myslieť</p> <p>samostatne sa nedoporučuje, len v kombinácii s inými metódami</p>	<p>iných, najmä rovesníkov, alebo osobností, ktoré sú autoritou pre danú skupinu</p> <p>bezprostredné alebo zámerné, príp. sprostredkované (napr. čítanie z knihy, vplyv médií)</p> <p>v PP je dôležité podporovať prirodzené pozitívne vzory v danom rovesníckom prostredí, tento efekt využívajú napr. peer programy</p>	<p>reálnej podoby v živote</p> <p>vyvoláva potrebu sa s danými problémami vysporiadať, stretnúť, vyžaduje od účastníkov angažované úsilie pri hľadaní riešenia</p> <p>výhody: podpora aktívneho sociálneho učenia, riešenie konfliktných situácií s využitím emocionálneho pôsobenia a aplikácia teoretických poznatkov do navodenej situácie</p> <p>fázy metodického postupu: prezentácia prípadu (slovná, písomná, film, video atď.), hľadanie ďalších informácií, riešenie prípadu (individuálne, v skupinách), rozbor variantov, riešenie, diskusia, vyhodnotenie výsledkov a zovšeobecnenie záveru</p> <p>využiteľná smerom k rôznym</p>	
---	--	---	--

		cieľovým skupinám (žiaci, učitelia)	
v PP sa nedoporučuje aplikovať ich samostatne, len s využitím aktivizačných metód	<p><b>Vyhľadávanie informácií na internete</b></p> <p>v PP sa doporučuje ich využiť ojedinele, až u žiakov 2. stupňa a študentov</p>	<p><b>Metóda inscenačná</b></p> <p>aktívny proces učenia v modelových situáciách,</p> <p>účastníci sami predvádzajú určitú situáciu podľa jednotlivých fáz postupu (prípravná, realizačná, hodnotiacia - napr. prvky dramatickej výchovy)</p>	

Zdroj: Podľa Skácelovej (In Miovský et al., 2015), kapitola: Metody v primární prevenci, str. 109-112.

## **14. Konkrétne príklady niektorých preventívnych činností v škole**



## Konkrétne príklady niektorých preventívnych činností v škole

- ✓ Prevencia zneužitia maloletých cez internet a zneužitia osobných údajov - preventívny program (vlastný preventívny program školy doplnený o interaktívne prezentácie a modelové situácie určené pre daný ročník).
- ✓ Preventívne aktivity k Európskemu týždňu boja proti drogám (tvorba a realizácia ankety s deťmi, tvorba a realizácia výtvarných prác spojená s následnou diskusiou, protidrogová kampaň školy v meste, realizácia hier s protidrogovou tematikou priamo v triedach).
- ✓ Zásady poskytovania prvej pomoci (praktické ukážky ako správne podať prvú pomoc v rôznych krízových situáciách v spolupráci so Skupinou mládeže Slovenského červeného kríža).
- ✓ Prevencia šikanovania a kyberšikanovania v škole – vlastný preventívny program.
- ✓ Koordinačné stretnutie k problematike násilia na deťoch. Národný program „Podpora ochrany detí pred násilím“ (spolupráca so zriaďovateľom a inštitúciou ÚPSVaR).
- ✓ Odborný seminár o prevencii závislostí a sociálno-patologických javov (v spolupráci so zriaďovateľom).
- ✓ Dopravná výchova pre chodcov v rámci Európskeho týždňa mobility (v spolupráci so zriaďovateľom).
- ✓ Vzdelávací projekt Asociácie slovenských filmových klubov- FILMOVÝ KABINET DEŤOM (FKD)- pásma animovaných filmov – určený pre 1. stupeň (zameraný na témy: šikana, moc, dodržiavanie pravidiel, správanie) v spolupráci so zriaďovateľom školy - vid'. popis v prílohe č.19.
- ✓ Preventívny program Rozprávková prevencia, Sladkosti závislosťou, Alkohol a iné drogy - pre žiakov 1.- 4. ročníka (v spolupráci so zriaďovateľom).
- ✓ Projekt „Týždeň zdravej výživy v ZŠ“ (podpora telesného a duševného zdravia žiakov, aktivity pre žiakov 1. a 2.stupňa).
- ✓ Program boja proti drogám- pre žiakov 2. stupňa.
- ✓ Rovesnícky program CHIPS podporovateľov (školenia, rovesnícka podpora, riešenie konkrétnych prípadov) - celoročná realizácia preventívneho programu.
- ✓ Prevencia užívania alkoholu a tabaku - vlastný preventívny projekt školy.
- ✓ Preventívne činnosti školy v rámci celoslovenskej školskej kampane Červené stužky v súlade s Národným programom prevencie HIV/AIDS.
- ✓ Zvyšovanie informovanosti žiakov o rizikách vyplývajúcich z využívania internetu a sociálnych sietí, stimulácia kritických postojov detí k nevhodným mediálnym obsahom, ochrana žiakov pri používaní internetu a aktívne vzdelávanie žiakov v oblasti správania sa. Preventívne aktivity v internetovom (kybernetickom) priestore s využitím internetových zdrojov: [www.zodpovedne.sk](http://www.zodpovedne.sk), [www.stopline.sk](http://www.stopline.sk), [www.pomoc.sk](http://www.pomoc.sk).
- ✓ Prevencia šikanovania - preventívny program školy.

## **15. Popis vzdelávacieho projektu ASFK - Filmový kabinet deťom - pásmo animovaných filmov**

## Popis vzdelávacieho projektu ASFK - Filmový kabinet deťom- pásma animovaných filmov

„Vzdelávací projekt Asociácie slovenských filmových klubov - FILMOVÝ KABINET DEŤOM (FKD) - pásma animovaných filmov - vznikol v roku 2014. Ide o pásma animovaných filmov, zložené zo súčasnej tvorby slovenského animátora Martina Snopeka (Monštrum), z ocenej práce Natálie Zabákovej (Nešťastník) a populárneho seriálu Veroniky Kocourkovej (Tresky plesky). Všetko sú to príbehy, ktoré v sebe fokusujú zaujímavé témy, o ktorých lektorky tohto projektu s deťmi hovoria v emočnej rovine: šikana, moc, dodržiavanie pravidiel, správanie. Ďalšia časť pásma prezentuje tému rozmanitosti prírodných javov, z ktorej sa deti môžu naučiť, čo všetko má pre ľudstvo pripravené mocná príroda. Posledná časť pásma je venovaná cenami ovenčenému animovanému filmu slovenského režiséra Martina Snopeka ŠARKAN spolu s filmom Making of. Okrem pôsobivej bábkovej animácie príbeh deťom láskavým spôsobom sprostredkuje chvíle, keď zo života každého z nás musí niekto odísť. Finálnou fázou tohto projektu je tvorivý workshop, na ktorom si deti zostroja vlastný odznak z motívov prezentovaných filmov. Okrem vyššie spomínaného obsahu sa tento vzdelávací projekt venuje téme „animácia“. Oboznamuje deti s významom tohto slova, učí ich rozpoznávať animovaný film, druhy animačnej techniky, proces vytvárania animovaného filmu. Deti si môžu na rekvizitách vyskúšať spôsob fungovania jednotlivých mechanizmov a rôzne druhy animačnej techniky.

FKD podporuje od roku 2014 Audiovizuálny fond a práve vďaka nemu je tento projekt pre deti a učiteľov poskytovaný bezplatne.

Zdroj:

[Filmový kabinet deťom | ASFK.sk, https://asfk.sk/filmovy-kabinet-detom/](https://asfk.sk/filmovy-kabinet-detom/),

Interný metodický materiál, Kino Mier Nové Zámky, Mgr. Eva Labayová.

Metodický materiál k stiahnutiu: [A3 metodic mat FKD prve-spracovanie.pdf \(asfk.sk\), https://asfk.sk/wp-content/uploads/2020/11/A3\\_metodic\\_mat\\_FKD\\_prve-spracovanie.pdf](https://asfk.sk/wp-content/uploads/2020/11/A3_metodic_mat_FKD_prve-spracovanie.pdf) .

## **16. Smernica o prevencii a riešení šikanovania v škole - príloha k školskému poriadku**

## Adresa školy

---

### Smernica o prevencii a riešení šikanovania v škole - príloha k školskému poriadku

Prevenciu šikanovania realizujeme v prostredí našej školy v zmysle Smernice č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach. V rámci nej poskytujeme základné informácie pedagógom, ktorí sa podieľajú na edukačnom procese, o formách jeho prejavov, návrhoch na riešenie, spôsoboch ich preventívneho pôsobenia a o potrebe spolupráce s rodičmi žiakov a príslušnými inštitúciami.

Šikanovanie sa vyskytuje v každom školskom prostredí. Je potrebné venovať mu neustálu pozornosť z hľadiska preventívneho, ale aj sankčného pôsobenia.

V pedagogickej praxi je potrebné rozlíšiť dva základné termíny: **teasing a šikanovanie**.

**Teasing:** správanie, ktoré zdanlivo šikanovanie pripomína. Ide o nevinné doťahovanie medzi deťmi – napr. na druhom stupni ZŠ, kedy chlapci provokujú dievčatá, pretože sa im páčia. Dievčatá kričia, chichotajú sa, niekedy chodia žalovať, dospelí však vidia, že im toto doťahovanie chlapcov vôbec nie je nepríjemné a ich sťažovanie je len formálne. Ide o normálny jav.

**Šikanovanie:** (šikana z francúzskeho *chicane* = zlomyseľné obťažovanie, týranie, prenasledovanie) akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorých zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie, alebo zastráňovanie. Ide o cielené, opakované, obyčajne trvalejšie použitie násillia, resp. agresívneho konania a manipulácie jedného žiaka voči druhému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z najrôznejších dôvodov nevedia, alebo nemôžu brániť. Ide o úmysel spôsobiť obeť utrpenie.

Podľa vyššie uvedenej smernice sa **šikanovaním** rozumie:

- a) správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastráňovanie iného žiaka alebo
- b) úmyselný, spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia, alebo nemôžu účinne brániť.

**Podstatou** šikanovania je najmä:

- a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.

**Prejavy šikanovania:**

v priamej podobe: fyzické útoky, urážanie, nadávky, posmech, zosmiešnenie, prezývky, príkazy agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzenie vecí, vyhrážanie, zastráňovanie, vydieranie,

zneužitie osobných údajov, fotografií, šírenie nepravdivých informácií alebo kyberšikanovanie,

v nepriamej podobe: prehliadanie, ignorovanie, zámerné vyčleňovanie z kolektívu alebo nedobrovoľné vystavovanie agresívnym situáciám.

Varovné signály šikanovania:

priame: výsmech triedy pri neúspechu pred tabuľou, nadávky, prezývky, kritika, výčitky, pohrdanie, údery, strkanie, bitky s jedným slabým účastníkom, dieťa dostáva povýšenecké rozkazy, ktorým sa snaží vyhovieť a pod.

nepriame: dieťa má nevysvetliteľné odreniny, škrabance, je osamotené, bez kamarátov, do triedy vchádza súčasne s učiteľom, pôsobí nešťastne, neisto, ustrašene, má nadmernú absenciu, je nesústredené, má poškodené veci a pod.

#### **Príklady útokov:**

- ✓ fyzické a deštruktívne (telesné napadnutie, bitie, postrkovanie, ničenie a poškodzovanie osobných vecí, trhanie zošitov, krádeže, obmedzovanie osobnej slobody a pod.),
- ✓ slovné a psychické (nadávky, ponižovanie, zosmiešňovanie, výsmech, hrubé žartovanie, vydieranie, prezývky, nútené vyzliekanie, izolácia a pod.),
- ✓ nepriame (vylúčenie zo spoločnosti, hanlivé slová a pod.).

#### **Následky šikanovania:**

- ✓ problémy pri vyučovaní (nepozornosť, vyrušovanie a pod.),
- ✓ psychosomatické prejavy (bolesti hlavy, brucha, poruchy príjmu potravy, spánku a pod.),
- ✓ záškoláctvo,
- ✓ depresie, neurózy, stavy úzkosti.

#### **Príčiny šikanovania:**

- ✓ usporiadanie školského prostredia,
- ✓ temperament dieťaťa,
- ✓ vplyv rodiny.

#### **Šikanovanie sa uskutočňuje:**

- ✓ medzi žiakmi v triede, výchovnej skupine v čase prestávok, cestou do školy a zo školy alebo v čase mimo vyučovania.

#### **Účastníci šikany:**

- ✓ agresori,
- ✓ obeť.

## **Kyberšikanovanie ako priama forma šikanovania**

**Kyberšikanovanie** je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

### **Najčastejšie znaky kyberšikanovania:**

- a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
- b) agresor vystupuje často anonymne,
- c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
- d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok, s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
- e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
- f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
- g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
- h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
- i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
- j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
- k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

### **Šikanovanie a právne predpisy:**

Škola zodpovedá za deti a žiakov v čase vyučovania a školských akcií (§ 49 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších prepisov, najmä čl. 3, čl. 16, čl. 19 a čl. 29 Dohovoru o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy).

Škola zodpovedá aj za škodu, ktorú v čase vyučovania, resp. v dobe vykonávania tzv. prechodného dohľadu spôsobí žiak, pokiaľ ten, kto je povinný vykonávať dohľad nepreukáže, že náležitý dohľad nezanedbal (§ 422 Občianskeho zákonníka). Šikanovanie nesmie byť zamestnancami školy v žiadnej miere akceptované a pedagóg musí šikanovanie medzi žiakmi bez meškania riešiť a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc!

V zmysle Smernice č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach „Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeť bezodkladne poskytnúť pomoc“.

### **Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.**

Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu **priestupku** proti občianskemu spolunažívaniu alebo priestupku proti majetku (Zákon č. 372/1990 Zb. O priestupkoch v platnom znení).

**Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku, nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.**

Zodpovedným za priestupky je ten, kto v čase jeho spáchania dovŕšil pätnásť rok svojho veku. Ak spácha priestupok osoba, ktorá v čase jeho spáchania dovŕšila pätnásť rok a neprekročila osemnásť rok svojho veku, zaraďuje sa do kategórie „mladistvých“.

Podľa Zákona č.300/2005 Trestný zákon v platnom znení môže šikanovanie žiakov naplňať i skutkovú podstatu trestných činov. Trestný zákon definuje trestný čin ako prečin a zločin. Môže ísť najmä o trestný čin ohovárania, nebezpečného vyhrážania, ublíženia na zdraví, obmedzovania osobnej slobody, nátlaku, vydierania, lúpeže, hrubého nátlaku, krádeže alebo poškodzovania cudzej veci, neoprávneného užívania cudzej veci. Páchatelom trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám. Za spolupáchatelstvo trestného činu sa považuje, ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých osôb. Trestne zodpovedný je ten, kto v čase spáchania činu dovŕšil štrnásť rok svojho veku. Osoby, ktoré v čase spáchania trestného činu dovŕšili štrnásť rok a neprekročili osemnásť rok svojho veku, sa podľa trestného zákona zaraďujú do kategórie „mladistvých“.

Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za **trestný čin**:

- a) ublíženia na zdraví,
- b) obmedzovania osobnej slobody,
- c) lúpeže,
- d) vydierania,
- e) hrubého nátlaku,
- f) nátlaku,
- g) porušovania domovej slobody,
- h) sexuálneho násillia,
- i) sexuálneho zneužívania,
- j) krádeže,
- k) neoprávneného užívania cudzej veci,
- l) poškodzovania cudzej veci,
- m) nebezpečného vyhrážania sa,
- n) nebezpečného prenasledovania,
- o) výroby detskej pornografie,
- p) rozširovania detskej pornografie,
- q) prechovávanlia detskej pornografie a účasti na detskom pornografickom predstavení,
- r) ohovárania.

**Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin:**

- a) neprekazenia trestného činu,
- b) neoznámennia trestného činu,
- c) ublížennia na zdraví.

### ***Základné princípy prevencie šikanovania v našej ZŠ***

1. Osvojiť a dodržiavať princíp „Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách!“



2. Oboznámiť žiakov, rodičov a zamestnancov školy s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania, aj s prejavmi antisociálneho správania jednotlivcov i skupín. Dôsledné oboznámenie sa s vnútorným poriadkom školy, v ktorom sú zakotvené pravidlá správania žiakov, sankcie pri ich porušení.
3. Nepodceňovať prejavy šikanovania.
4. Vytvárať príjemnú a bezpečnú klímu v škole, v triednom kolektíve.
5. V škole vykonávať priebežný prieskum súvisiaci s výskytom násillia, agresie a šikanovania, spolupracovať pri ňom s rodičmi, učiteľmi. Využiť metódy rozhovoru s deťmi, dotazníkovú formu pre učiteľov i žiakov, metódu pozorovania.
6. Hrové aktivity a modelové situácie implementovať do viacerých predmetov, všetkých činností a situácií v škole, v ktorých sa žiak učí prijímať všeobecné hodnoty spoločnosti, identifikovať sa s nimi a konať v ich duchu v každodennom živote.
7. Zúčastňovať sa akreditovaných programov Štátneho pedagogického ústavu, metodicko-pedagogických centier a ďalších subjektov poskytujúcich vzdelávanie pre výchovných poradcov, koordinátorov prevencie, riaditeľov škôl a školských zariadení a ďalších pedagogických a odborných zamestnancov.
8. Informovať o možnosti nahlásiť podozrenie alebo prejavy šikanovania prostredníctvom kontaktnej osoby (výchovný poradca, školský špeciálny pedagóg, koordinátor prevencie, sociálny pedagóg, školský psychológ), alebo triednemu učiteľovi či riaditeľke školy, resp. formou odkazovej schránky alebo schránky dôvery.
9. Zvýšiť dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení i v čase mimo vyučovania žiakov, a to najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať.
10. Oboznámiť pedagogických zamestnancov so systémom školy pre oznamovanie a vyšetrovanie šikanovania, zvyšovať informovanosť pedagogických zamestnancov, organizovať semináre s odborníkmi zaoberajúcimi sa danou problematikou.
11. Informovať všetkých zamestnancov, žiakov aj rodičov o tom, čo robiť v prípade, keď sa dozvedia o šikanovaní (umiestniť na prístupné miesto kontakty a telefónne čísla na inštitúcie, ktoré sa problematikou šikanovania zaoberajú).
12. Spolupracovať s odborníkmi z príslušného CPPPaP, resp. ďalšími odbornými pracoviskami poradenských a preventívnych služieb v regióne.
13. V pracovnom poriadku školy vymedziť oznamovaciu povinnosť pre pedagogických aj nepedagogických zamestnancov.
14. viesť písomné záznamy o riešení konkrétneho prípadu.
15. Zamerať pozornosť na problémových aj novonastupujúcich žiakov.
16. Prostredníctvom hrových aktivít, cvičení, skupinových prác, diskusií a riešení modelových situácií

viest' žiakov k zdravému spôsobu života, rozvíjať ich záujmy, viesť ich k rozvíjaniu úcty k sebe, k druhým, naučiť žiakov otvorene komunikovať, riešiť konflikty, zvyšovať ich sebavedomie. Využívať pri tom pochvaly, ocenenia, pozitívne prijatia.

17. Priamo využiť vrstovnícky program CHIPS (v rámci projektu organizácie UNICEF a pozície podporovateľa). Ide "detských podporovateľov"- vrstovníkov a „podporovateľov dospelých", ktorí preventívne pôsobia proti negatívnym javom (šikanovanie, závislosti, neschopnosť zvládať učivo, sociálna neistota...), pomáhajú deťom prostredníctvom ich kamarátov vyrovnáť sa s náročnými situáciami skôr, než eskalujú, vytvárajú bezpečné a priaznivé prostredie pre rozvoj detí, ich vzdelávanie, podnetne formujú životné hodnoty, rozvíjajú empatiu a zdravé sebavedomie u detí a mládeže, rozvíjajú schopnosť pomáhať jeden druhému. Ide o aktivity typu pomoci novým žiakom zvyknúť si na školu, riadenie aktivít cez prestávky (aby ostatní žiaci boli v bezpečnom prostredí), sú k dispozícii všetkým študentom, ktorí sa chcú porozprávať o problémoch alebo o tom, čo ich znepokojuje, pôsobia ako „sprievodcovia“ jednotlivých žiakov a pravidelne sa s nimi schádzajú, aby sa porozprávali a pomohli im pri plnení školských povinností a úloh.

18. Osveta medzi deťmi „nebáť sa hovoriť o násilí a agresii spolužiakov“.

19. Práca s rodičmi.

20. Práca s obeťami.

21. Práca s útočníkmi.

### **Prevenca šikanovania sa zabezpečuje v ZŠ najmä formou**

- súčasťi výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca, v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém: 1. osobný a sociálny rozvoj, 2. mediálna výchova, 3. multikultúrna výchova, 4. ochrana života a zdravia, 5. výchova a vzdelávanie k ľudským právam, 6. výchova k občianstvu, 7. boj proti extrémizmu, 8. výchova k manželstvu a rodičovstvu,
- súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.

Riaditeľka školy, koordinátor prevencie a triedni učitelia priebežne informujú zákonných zástupcov žiakov o preventívnych činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činností školy venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností. Pričom si vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy, s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.

Riaditeľka školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania

- všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,
- zamestnancov školy,
- osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa.

**Riaditeľka školy zodpovedá** zmysle Smernice č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach za

- a) systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania,
- b) pozitívne prostredie v škole,
- c) podporu prosociálneho správania a vzťahov detí,
- d) určuje v školskom poriadku pravidlá: 1. správania sa vrátane sankcií za ich porušenie, 2. používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch školy,
- e) rozpracúva podrobnosti prevencie a riešenia šikanovania žiakov vo vnútornom predpise školy,
- f) zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
- g) oboznamuje pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
- h) informuje o postupe pri zistení šikanovania, najmä: 1. pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, 2. žiakov, 3. zákonných zástupcov žiaka, 4. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
- i) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
- j) určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie šikanovania,
- k) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
- l) spolupracuje s odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len „centrum“) a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,
- m) zapája do prevencie šikanovania žiacku školskú radu, radu školy a zriaďovateľa.

### **Metódy riešenia šikanovania**

- **Riaditeľka školy poveruje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania. Tvoria ho školská psychologička, sociálna pedagogička, školské špeciálne pedagogičky.**
- **Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä**
  - a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
  - b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
  - c) vykonáva opatrenia na zabránenie novej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
  - d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
  - e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,

- f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
- g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,
- h) kontaktuje vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania:

1. zákonných zástupcov,
2. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
3. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
4. zariadenie sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,

- i) kontaktuje miestne príslušné centrum,
- j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
- k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
- l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
- m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.

### **Opatrenia na riešenie šikanovania**

**(1)** Opatreniami na riešenie šikanovania **pre obeť a jej zákonných zástupcov**, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe rozhodnutia súdu, sú najmä:

- a) odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť, /vyhľadať pomoc výchovného poradcu, školského špeciálneho pedagóga, školského psychológa, sociálneho pedagóga, resp. inú odbornú pomoc- CPPP a P, pedopsychiater a pod./.
- b) zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,
- c) zaistenie bezpečia obete,
- d) zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní najmä u rodičov,
- e) naučiť dieťa obranné stratégie.

Opatreniami na riešenie šikanovania **pre agresora a jeho zákonných zástupcov**, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je agresor umiestnený na základe rozhodnutia súdu, sú najmä:

- a) odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť centra,

(V prípade podozrenia na spáchanie trestného činu sa uvedené ohlasuje orgánom činným v trestnom konaní, t. j. policajtom alebo prokurátorovi. V prípade podozrenia na spáchanie priestupku sa uvedené ohlasuje príslušnému okresnému úradu),

b) preloženie agresora do inej triedy alebo do inej výchovnej skupiny, ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie,

c) uloženie opatrenia vo výchove podľa § 58 ods. 2 a 3 školského zákona v platnom znení.

**(2)** Ak sa žiak previní proti školskému poriadku, možno mu uložiť napomenutie alebo pokarhanie od triedneho učiteľa, pokarhanie od riaditeľa, zníženie známku zo správania, resp. navrhnutie inej formy vzdelávania žiaka, návrh na zmenu školy.

**(3)** Ak žiak svojím správaním a agresivitou ohrozuje bezpečnosť a zdravie ostatných žiakov, ostatných účastníkov výchovy a vzdelávania, alebo narúša výchovu a vzdelávanie do takej miery, že znemožňuje ostatným účastníkom výchovy a vzdelávania vzdelávanie, riaditeľ školy môže použiť ochranné opatrenie, ktorým je okamžité vylúčenie žiaka z výchovy a vzdelávania, umiestnením žiaka do samostatnej miestnosti za prítomnosti pedagogického zamestnanca. Riaditeľ školy alebo riaditeľ školského zariadenia bezodkladne privolá

a) zákonného zástupcu,

b) zdravotnú pomoc,

c) Policajný zbor.

d) pohovor s agresorom, s rodičmi, pokúsiť sa zistiť dôvody, motívy agresívneho správania, šikanovania,

e) odporúčenie rodičom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť,

f) podľa potreby návrh na zníženie známky zo správania,

g) v mimoriadnych prípadoch odporučiť rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt v diagnostickom centre, liečebno-výchovnom sanatóriu.

### **Ďalšie stratégie vyšetrovania šikanovania:**

Zaistiť ochranu obetiam, chrániť zdroj informácií.

Rozhovor viesť s deťmi, ktoré na šikanovanie upozornili, s obeťou, s agresormi.

Nájsť vhodných svedkov, viesť individuálne, prípadne konfrontačné rozhovory so svedkami (nikdy nekonfrontovať obeť a agresorov).

Prezradiť čo najmenej o tom, čo nám už je a čo nie je známe.

Kontaktovať rodičov alebo zákonných zástupcov, kontaktovanie CPPPaP, v prípade potreby Policajný zbor, zdravotnú pomoc alebo DC či LVS.

Využiť anonymnú dotazníkovú metódu, projektové techniky.

Všetky výpovede zaznamenať (popis mien, prostredia, čas, spôsob, častota, príčina, závery, postihy), neuznávať falošné výhovorky o nehode zo srandy, bola to iba hra a pod., ak bolo dieťa zranené, vyfotografovať zranenia.

Naučiť dieťa obranné stratégie.

Využiť program CHIPS.

### **Postup pri výskyte skupinového násillia, voči obeť postupovať nasledovne:**

Okamžite pomôcť obeť.

Dohodnúť sa s riaditeľom školy a učiteľmi na postupe vyšetrovania.

Viesť vlastné vyšetrovanie.

Zabrániť novej krivej výpovedi agresorov, izolovať ich bez možnosti dohodnúť sa na spoločnej výpovedi.

Pokračovať v pomoci a podpore obeti.

Nahlásiť prípad polícii.

Kontaktovať sa s rodičmi alebo zákonnými zástupcami, viesť s nimi individuálne rozhovory.

Kontaktovať CPPPaP.

### **ÚLOHY ŠKOLY:**

#### ***Postupovať v zmysle platných právnych predpisov.***

Venovať pozornosť primárnej prevencii vytvorením optimálnych podmienok pre zdravý vývin detí, realizovať aktivity zamerané na včasnú elimináciu vznikajúcich problémov u žiakov.

Na úrovni sekundárnej prevencie zabrániť fixovaniu sociálno-patologických javov (spolupráca s rodinou, odbornými inštitúciami).

#### ***Spolupracovať s rodičmi žiakov:***

Pri podozrení na šikanovanie žiaka je potrebná spolupráca vedenia školy, koordinátora prevencie, prípadne výchovného poradcu a ďalších pedagogických a odborných zamestnancov tak s rodinou obete, ako aj s rodinou agresora. Upozorniť rodičov na to, aby si všímali možné príznaky šikanovania a ponúknuť im pomoc. Pri pohovore s rodičmi je potrebné dodržiavať taktný prístup a najmä zachovanie dôvernosti informácií.

#### ***Spolupracovať s ďalšími inštitúciami:***

Spolupracovať s poradenskými inštitúciami (CPPPaP), s Mestskou políciou, PZ SR, s ďalšími inštitúciami a orgánmi.

Riadiť sa opatreniami a odporúčaniami Štátnej školskej inšpekcie a CPPPaP.

Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ školy povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru Policajného zboru SR.

Škola je povinná bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosti, ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.

### **Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately**

Riaditeľka školy je povinná oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil:

- a) šikanovania,
- b) spáchania trestného činu uvedeného v čl.2 ods.7 alebo opakovane páchal priestupky uvedené v čl. 2 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním /viď platná smernica č. 36/2018/.

Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť:

- a) podozrenie podľa odseku 1,

- b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
- c) opatrenia, ktoré prijal podľa článku 4 alebo článku 5 /viď platná smernica č. 36/2018/.

**Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.**

Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca, ďalší pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci s rodinou obeť a s rodinou agresora. Pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obeť, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií. Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnené na základe rozhodnutia súdu, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória. O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

V ZŠ .....dňa.....

Vypracovala: ....., sociálna pedagogička

Schválila: ....., riaditeľka školy

(Autor: Mgr. Simona Kunčaková, Interný dokument školy)

## **17. Záznam o riešení šikanovania**



**Adresa školy**

---

**Záznam o riešení šikanovania**

**Meno a priezvisko žiaka:**

**Trieda:**

**Dátum a čas pohovoru:**

**Prítomní:**

**triedny učiteľ:**

**zákonný zástupca:**

**špeciálny pedagóg:**

**sociálny pedagóg:**

**školský psychológ:**

**pedagogický asistent:**

**ďalší prítomní:**

**Predmet pohovoru:**

---

---

---

---

**Záver, navrhnuté postupy, opatrenia:**

---

---

---

**Svojím podpisom potvrdzujem, že horeuvedený zápis je v súlade s uskutočneným rozhovorom.**

Podpisy prítomných:

## **18. Hlásenie vymeškaných hodín pre zriaďovateľa**

**Adresa školy**

---

**Adresa Mestského úradu**

Číslo

Dňa:

Vybavuje:

VEC: **Hlásenie vymeškaných hodín**

Dobrý deň,

informujeme Vás, že v mesiaci september 2020 nemáme v našej škole evidovaných žiadnych žiakov, ktorí by mali neospravedlnené vyučovacie hodiny. Všetci žiaci majú vyučovacie hodiny ospravedlnené.

S pozdravom

riaditeľ školy

---

IČO

e-mail školy

tel.č.:

## **19. Informácia o zanedbávaní školskej dochádzky pre zriaďovateľa**

## Základná škola - adresa

---

### Adresa Mestského úradu

Číslo

Dňa:

Vybavuje:

Vec: **Informácia o zanedbávaní povinnej mesačnej školskej dochádzky**

Meno a priezvisko žiaka:

Trieda:

Narodený:

Bydlisko:

**Otec:**

Narodený:

Zamestnaný:

Bydlisko:

**Matka:**

Narodená:

Zamestnaná:

Bydlisko:

Počet vymeškaných vyučovacích hodín v prebiehajúcom školskom roku \_\_\_\_\_, za obdobie od \_\_\_\_\_ do \_\_\_\_\_, spolu \_\_\_\_\_, z toho \_\_\_\_\_ neospravedlnených vyučovacích hodín.

Výchovno- vyučovacie výsledky žiaka:

Žiak sa dopúšťa záškoláctva samostatne, alebo v skupine /s kým/:

Žiak sa dopúšťa činnosti inak trestnej /drobné krádeže/:

Starostlivosť o žiaka zo strany rodičov:

Spolupráca rodičov so školou /účasť na združeniach, individuálne konzultácie/:

Poznatky o požívaní návykových látok u žiaka /hlásené kde/:

Vykonané výchovné opatrenia zo strany školy /kedy, dôvody/:

V ZŠ \_\_\_\_\_, dňa \_\_\_\_\_ .

Riaditeľ školy:

podpis

Pečiatka školy:

## **20. Hlásenie počtu neospravedlnených hodín – ÚPSVaR**

## Adresa školy

---

Adresa ÚPSVaR-u

Dňa: Číslo: Vybavuje: sociálna pedagogička

Vec: **Hlásenie počtu neospravedlnených hodín**

Meno a priezvisko:

Ročník:

Dátum narodenia:

Bydlisko:

Triedny učiteľ:

### Aktualizácia údajov k \_\_\_\_\_ :

#### Dochádzka:

**Prehľad počtu vymeškaných neospravedlnených hodín žiaka v šk. roku 2019/2020:**

- 1. polrok:** 16 neospravedlnených hodín  
**2. polrok:** 50 neospravedlnených vyučovacích hodín /z toho:  
31 neospr. hodín v mesiaci **jún**,  
12 neospr. hodín v mesiaci **máj**,  
7 neospr. hodín- **február, marec, apríl**.

#### Výchovno-vzdelávacie výsledky:

Aktuálne žiak neprospieva z predmetov: nemecký jazyk a matematika, v auguste vykoná z uvedených predmetov komisionálnu skúšku. Z niektorých predmetov slabo prospieva.

#### Správanie:

Často na hodinách vyrušuje, je drzý, pokyny učiteľov plní čiastočne alebo vôbec neplní. Na vyučovanie často mešká, pretože zaspí. Zvyčajne chýba na nultých hodinách telesnej výchovy. Žiak absolvoval už niekoľko pohovorov u sociálnej pedagogičky, matka sa taktiež konzultácií zúčastňuje, so situáciou ako aj s dôsledkami správania dieťaťa je oboznámená.

Za spoluprácu Vám ďakujeme.

S pozdravom

riaditeľ školy

#### Rozdeľovník:

Osobný spis dieťaťa  
ÚPSVaR



## **21. Zaslание listinných dôkazov k záškoláctvu – PZ SR**

## Adresa školy

Ministerstvo vnútra SR  
Okresné riaditeľstvo PZ SR v .....  
Odbor poriadkovej polície  
Obvodné oddelenie PZ SR v .....  
Adresa

Dňa:                                      číslo:                                      Vybavuje: sociálna pedagogička

Vec: **Zaslanie listinných dôkazov k záškoláctvu žiaka**

**Meno a priezvisko:**

**Ročník:**

**Dátum narodenia:**

**Bydlisko:**

**Triedny učiteľ:**

V zmysle Vašej žiadosti doručenej prostredníctvom e-mailu zasielame Vami žiadanú dokumentáciu. Ku dnešnému dňu ..... evidujeme 229 vymeškaných neospravedlnených hodín. So žiakom, ako aj s matkou žiaka problém konzultujeme priebežne, podľa možností. Posledný pohovor s matkou evidujeme dňa ..... T.č. matka neprítomnosť žiaka v škole nehlási, školu nekontaktuje, telefonicky nie je dostupná.

Priloženú dokumentáciu tvorí:

1. Prehľad neospravedlnených vyučovacích hodín žiaka s vyznačeným 1. dňom neospravedlnenej hodiny a posledným dňom neospravedlnenej hodiny
2. Vyznačenie vymeškaných neospravedlnených hodín spolu za šk.r. ....
3. Kópia triednej knihy o vymeškaných hodinách
4. Kópia triedneho výkazu s udelením zníženej známky zo správania
5. Správa o predbežnom hodnotení klasifikácie a správania za 1.štvrtrok v šk.r. ....
6. Prehľad prospechu a správania za 1.polrok v šk.r. ....
7. Kópia žiackej knižky (s lekárskymi ospravedlneniami, oboznámení sa žiaka so školským poriadkom, korešpondencia školy s matkou a pod.)
8. Iné listinné dôkazy: Zápisnica z rodičovského združenia (oboznámenie rodičov s výchovno-vzdelávacími výsledkami žiaka, s riešením problémov žiaka, záznamy z pohovorov s rodičom, korešpondencia s dotknutými úradmi- ÚPSVaR NZ, MsÚ NZ).

S pozdravom

**riaditeľ školy**

**Rozdeľovník:**

Osobný spis dieťaťa  
PZ SR

## **22. Charakteristika dieťaťa č. 1- žiak s ADHD a zmiešanou špecifickou vývinovou poruchou**

## Adresa školy

## Adresa rodiča:

Dňa: Číslo: Vybavuje: sociálna pedagogička

Vec: **Charakteristika dieťaťa**

**Meno a priezvisko žiaka:**

**Dátum narodenia:**

**Ročník:**

**Bydlisko:**

**Základné údaje o žiakovi:**

Filip žije v spoločnej domácnosti s matkou, otčimom a svojimi sestrami. S biologickým otcom v kontakte nie je. V škole dosahuje slabé vyučovacie výsledky. Má pomalé pracovné tempo, zadaným úlohám rozumie čiastočne, až po niekoľkonásobnom vysvetlení, učivo zvláda s problémami. Celkovo je nekoncentrovaný, s nižšou reguláciou vôľovej činnosti, píše neúhladne a nečitateľne, čitateľské a matematické schopnosti sú slabé. Ťažšie sa vyjadruje, na hodinách vyrušuje, často sa zapája do konfliktných situácií, v triede nie je obľúbený. Matka žiaka sa zúčastňuje individuálnych konzultácií v škole, spolupracuje a udržuje so školou osobný, ale aj telefonický kontakt.

**Dochádzka žiaka:** pravidelná

**Výchovno-vzdelávacie výsledky:** slabé, žiak slabo prospieva, nepospieva z chémie a matematiky

**Záver a odporúčania odborného pracovníka:**

Špeciálno-pedagogické vyšetrenie – CPPPaP NZ (správa evid. v ZŠ dňa \_\_\_\_\_):

Ide o žiaka so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími potrebami, so zdravotným znevýhodnením, s poruchou aktivity a pozornosti, so zmiešanými špecifickými vývinovými poruchami. Nižšia úroveň čítania, písania a počítania korešponduje s celkovou úrovňou rozumových schopností. Dôležitými faktormi znižujúcimi školské výkony sú oslabenia perцепčno-motorického systému.

Odporúčanie – vzdelávať žiaka formou individuálnej integrácie v triede ZŠ podľa učebných osnov ZŠ príslušného ročníka.

CPPPaP v NZ vydalo odporúčanie k účasti asistenta učiteľa vo v.-v. procese žiaka v rozsahu 100%.

Psychologické vyšetrenie – Aktuálna úroveň intelektových schopností v hraničnom pásme - výrazná forma (správa evidovaná v ZŠ dňa \_\_\_\_\_). Realizovať vzdelávanie formu individuálnej integrácie.

**Ciele vzdelávania:**

- zvládnuť daný postupový ročník,
- minimalizovať dopad dg. žiaka na edukačný proces,
- zlepšiť prospievanie žiaka, vôľové procesy, čitateľské schopnosti a vyjadrovanie žiaka,

- zlepšiť vôľové procesy žiaka,
- korigovať správanie žiaka.

### Konkrétne úlohy:

Žiak postupuje podľa učebných osnov 7. ročníka vo všetkých predmetoch v zmysle vypracovaného individuálneho výchovno – vzdelávacieho programu v súlade s dokumentmi:

Vzdelávací program pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti. Vzdelávací program pre žiakov a vývinovými poruchami učenia pre primárne vzdelávanie a nižšie stredné vzdelávanie. Schválilo MŠVVaŠ SR s platnosťou od 1.9.2016 (Postupovať podľa oboch dokumentov určilo poradenské zariadenie).

### V rámci edukácie žiaka dodržiavame nasledovné pokyny:

- povzbudzujeme žiaka v činnostiach, v ktorých by mohol byť úspešný,
- dodržiavame individuálne pracovné tempo a učebné postupy žiaka,
- vysvetľujeme úlohy a priebežne ho kontrolujeme,
- priebežne motivujeme, úlohu rozdeľujeme na viac krokov,
- uisťujeme sa, či žiak sleduje výklad, či chápe zadanie,
- pri hodnotení vychádzame z toho, čo stihol urobiť, pri skúšaní vyžadujeme stručné odpovede, časovo nelimitujeme,
- formálne upravujeme zadanie písomných prác z dôvodu zlepšenia orientácie sa v texte,
- zabezpečujeme na lavici počas vyučovania len tie učebné pomôcky, ktoré žiak momentálne potrebuje,
- tolerujeme zníženú grafickú stránku písomného prejavu,
- tolerujeme zníženú rýchlosť písania,
- vedieme žiaka k autokontrolle,
- vzhľadom k zdravotnému znevýhodneniu potrebuje žiak v rámci svojej práce pomoc dospelšej osoby.

V rámci všetkých predmetov môže žiak používať kompenzačné pomôcky: predtlačené kontrolné práce, kopírovanie poznámok do zošitov, matematické a gramatické tabuľky, pravidlá pravopisu, prekladové slovníky, doplnovačky ako náhrada diktátu, kalkulačka, tabuľky násobilky, PC, kopírované poznámky, záložka, tabuľky s premenami jednotiek a pod.

Sú používané všetky dostupné metódy, pomôcky a prostriedky v prospech žiaka, slúžiace na motiváciu, vzbudenie záujmu o aktívne prekonávanie prekážok pri zvládnutí učiva.

Filip sa zúčastňuje špeciálno-pedagogických korekcií so zameraním na rozvíjanie špecifických funkcií. V rámci individuálnej sociálno-pedagogickej podpory sa zameriavame na tréning pozornosti a sebaovládania, dodržiavanie pravidiel, psychomotorické cvičenia a relaxáciu.

Túto charakteristiku žiaka vydávame na podnet zákonného zástupcu - matky.

riaditeľka školy

Rozdeľovník:  
Osobný spis dieťaťa  
Zákonný zástupca

## **23. Charakteristika dieťaťa č. 2 - žiak s poruchou správania**

## Adresa školy

---

Adresa ÚPSVaR

Dňa:

Číslo:

Vybavuje: sociálna pedagogička

Vec: **Charakteristika žiaka, žiak s poruchou správania**

**Meno a priezvisko:**

**Ročník: 3.A**

**Rodné číslo:**

**Dátum narodenia:**

**Bydlisko:**

**Triedny učiteľ:**

**Údaje k \_\_\_\_\_:**

### **Rodinné prostredie:**

Chlapec žije s matkou a sestrou (piatačka) v spoločnej domácnosti s otčimom. S biologickým otcom nie je v kontakte. Matka je zamestnaná. Zúčastňuje sa individuálnych konzultácií v škole, spolupracuje a udržuje so školou osobný, ale aj telefonický kontakt.

Žiak ..... sa u nás vzdeláva formou školskej integrácie z dôvodu poruchy správania stredného stupňa a poruchy aktivity a pozornosti ťažkého stupňa. Žiak má prideleného pedagogického asistenta učiteľa, ktorý pomáha učiteľovi a zároveň žiakovi v prekonávaní rôznych bariér pri sociálnych kontaktoch (vzťahy v kolektíve, kontakty s nimi a pod.). Žiak má zabezpečený aj servis sociálneho pedagóga, ako aj špeciálno-pedagogickú podporu, korektný prístup triednej učiteľky a ostatných vyučujúcich.

V 1.roč. dochádzalo u chlapca veľmi často k neprimeraným reakciám, afektívnym záchvatom s obsahom vulgarizmov, negácií a agresívneho správania. Žiak absolvoval pedopsychiatrickú intervenciu s pokusom nastaviť ho i na medikamentóznou liečbu. Podľa údajov matky pre intoleranciu liečby mu boli lieky vysadené.

V 2.roč. sa psychický stav žiaka čiastočne zlepšil, počas roka sme zaznamenali niekoľko záchvatov, negácií, odmietavého správania. Postupovali sme podľa odporúčaní CPPPaP.

### **V 3. ročníku aktuálne evidujeme nasledovné:**

Negácie, agresívne správanie sa objavujú čoraz častejšie. Spúšťačom sú bežné životné školské

situácie (trojka zo slovenčiny, smiech spolužiaka, nezapojenie sa do krúžkových aktivít, ak nevyhrá súťaž a pod.). Vychovávateľka v školskom klube detí udáva zhoršenie psychického stavu žiaka. Na bežné podnety reaguje nasledovne: nepočúva asistentku, je agresívny voči ostatným deťom, ničí im napr. postavené stavby z lega, berie im hračky, ak mu priradí vychovávateľka dvojicu - väčšinou s ňou odmieta ísť, na všetko reaguje slovom "no a", stále musí mať posledné slovo, rozkazuje pri hrách deťom, ak nevyhrá - začne byť nervózny a drzý. Väčšinou odmieta konzumovať jedlo!

### Ďalšie vážne a neprimerané reakcie:

#### Situácia č.1 - útek zo školy

Spúšťačom bola chlapčenská šarvátka cez prestávku v triede, tr. uč. situáciu riešila, so žiakmi sa porozprávala, zapísala do oznamníka poznámku pre rodiča. Oznamníček žiak roztrhal, deti sa mu začali smiať, následne ušiel z triedy a opustil školu. Tr. učiteľka ho dobehla až na blízkom sídlisku. Po upokojení sa žiak do školy, triedy vrátil. Matka bola o situácii informovaná okamžite telefonicky a dostavila sa na pohovor.

Trvanie záchvatu: asi 45 min.

Komentáre žiaka: mama ma zmastí, keď sa dozvie o pokarhaní.

Situácia č. 2 - Chlapec nemal telocvičný úbor a tenisky, a tak nemohol na futbalovom krúžku cvičiť. Začal kričať, búchať, trieskať a agresívne sa správať. Odmietať ísť s asistentkou i špec. pedagogičkou späť do družiny, hádzal tenisky, chcel sa zaškrtiť bundou, vykrikoval: vypadni, choď do riti, nikto ťa nepočúva, debilka, zavrel sa na toalete a kričal.

Trvanie záchvatu: asi 40 minút.

Matka bola so situáciou oboznámená, privolaná a odvieďa si dieťa domov.

Situácia č. 3 - výskok z okna z učebne na prízemí. Spúšťačom bola trojka z vybraných slov. Tr. uč. bežala za ním aj so svojou kolegyňou a chytili ho pri plote ešte v areáli ZŠ. Následne bola privolaná sociálna pedagogička. Žiak kričal, vrieskal, bol nervózny, s komentárom:

Mama ma zderie, zmastí. Pri otázke Prečo by to robila? Odpovedal, veď ona ma bije. Následne sa upokojil, nechcel ísť do relaxačnej miestnosti, nechcel sa rozprávať s nikým, chcel byť sám. Asi 20 minút bol v šatni pod dozorom a potom sa sám rozhodol, že sa chce vrátiť naspäť do triedy.

Jeho pokus o útek videl príslušník policajného zboru, ktorý práve vchádzal do budovy školy na pracovnú konzultáciu k pani riaditeľke. Odporučil nám, aby sme kontaktovali ÚPSVaR.

Sociálna pedagogička následne telefonicky kontaktovala kolegyňu z CPPPaP, žiadala od nej odborné usmernenie a pomoc. Návrh znel:

- a) kontaktovať pediatra, ktorý by mohol navrhnuť hospitalizáciu na pedopsychiatrii v krajskom meste z dôvodu život ohrozujúceho správania sa žiaka (extrémne reakcie),
- b) rodinná terapia,
- c) prechodné oslobodenie žiaka od povinnosti dochádzať do školy, resp. prerušiť školskú



dochádzku z dôvodu zhoršenia zdravotného stavu žiaka,  
d) kontaktovať ÚPSVaR (telefonický pohovor, emailové hlásenie- zrealizované).

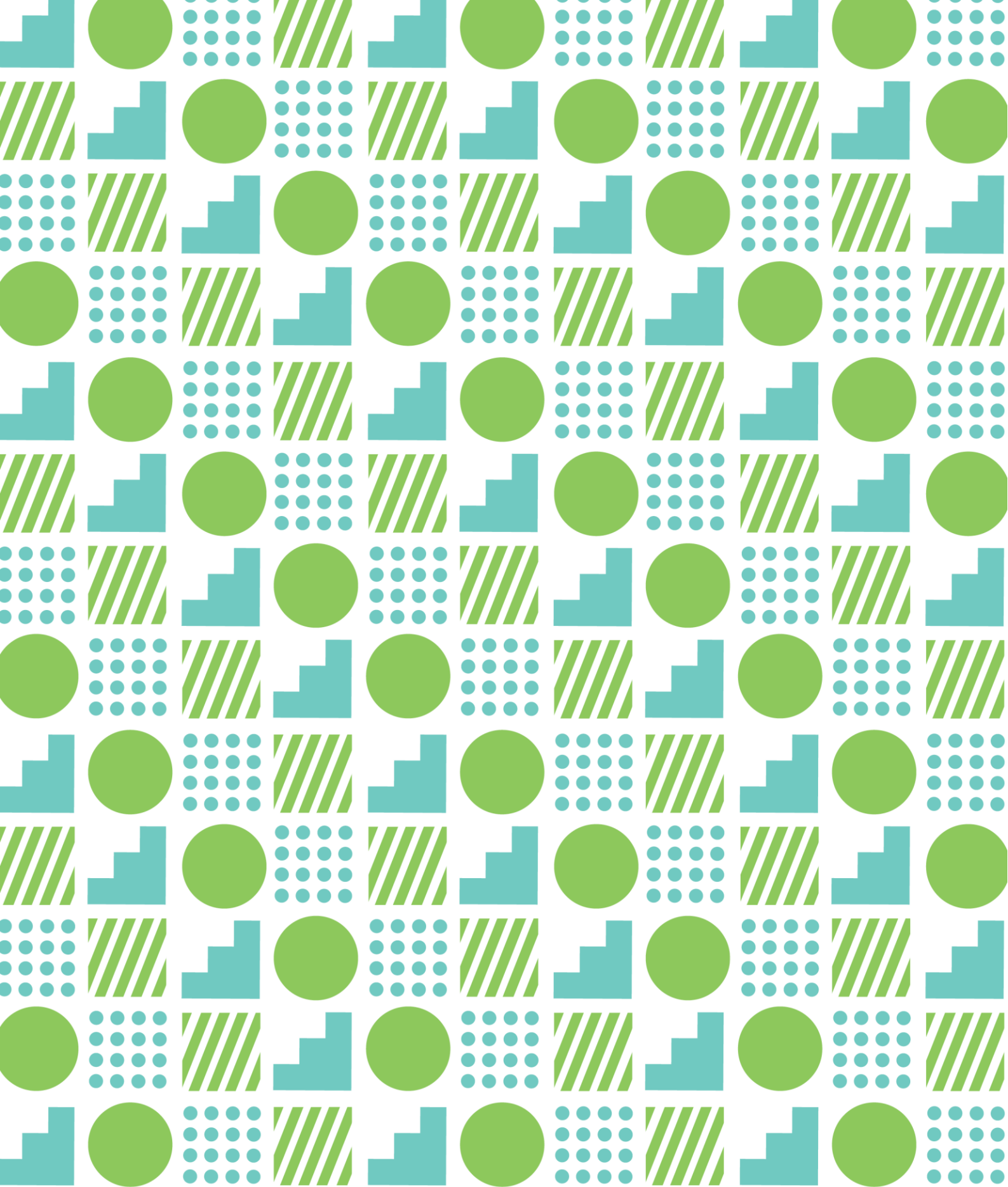
Zároveň bola kontaktovaná matka, ktorá sa ochotne dostavila na osobný pohovor s cieľom riešiť synov zdravotný stav. Podľa jej údajov sú objednaní o dva týždne na odbornú pedopsychiatrickú intervenciu. Matka má záujem spolupracovať aj s oddelením sociálnoprávnej kurately ÚPSVaR.

Prosíme Vás o možnú odbornú intervenciu pri riešení uvedeného stavu.

Ďakujeme Vám za spoluprácu.

riaditeľka školy

**Rozdeľovník:**  
dokumentácia žiaka  
zákonný zástupca  
ÚPSVaR



VÝSKUMNÝ ÚSTAV  
DETSKEJ PSYCHOLÓGIE  
A PATOPSYCHOLÓGIE



**ŠTANDARDY**  
NÁRODNÝ PROJEKT

+421 2 4342 0973

[sekretariat@vudpap.sk](mailto:sekretariat@vudpap.sk)

Štandardizáciou systému poradenstva a prevencie  
k inklúzii a úspešnosti na trhu práce